

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ
БАЊА ЛУКА

ИЗВЈЕШТАЈ
О ОРГАНИЗАЦИЈИ И РАДУ У 2009. ГОДИНИ

Бања Лука, април 2010. године

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	5
I ОРГАНИЗАЦИЈА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ	5
ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	5
1. Организациона структура Инспектората Републике Српске.....	5
2. Кадровски потенцијал Инспектората Републике Српске.....	7
2.1. Кадровска структура Инспектората Републике Српске.....	7
2.2. Стручно усавршавање кадрова.....	9
3. Опремање Инспектората Републике Српске.....	9
3.1. Просторни смјештај Инспектората Републике Српске.....	9
3.2. Рачунарска и комуникациона опрема.....	9
3.3. Возила.....	10
4. Инспекцијски информациони систем Републике Српске.....	10
4.1. Управљање процесима, предметима и документима у IMS.....	13
4.2. Планирање инспекцијског надзора.....	15
4.3. Припрема за инспекцијски надзор и израда инспекцијских докумената у току.....	16
инспекцијског прегледа.....	16
4.4. Канцеларијско пословање са IMS.....	18
4.5. Размјена података и интероперабилност.....	18
4.6. Буџет IMS пројекта.....	18
5. Финансирање Инспектората Републике Српске.....	19
II ЕФЕКТИ РАДА ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	20
1. Промоција Инспектората и Републике Српске на међународном.....	20
плану.....	20
2. Активности на изради новог Закона о инспекцијама.....	20
у Републици Српској.....	20
3. Квантитативни резултати рада.....	21
III РАД ИНСПЕКЦИЈА ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	31
1. ТРЖИШНА ИНСПЕКЦИЈА.....	31
1.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор.....	31
1.2. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	32
1.2.1. Област трговине.....	33
1.2.2. Област угоститељства и туризма.....	34
1.2.2.1. Примјена Уредбе о забрани продаје и употребе алкохолних пића на.....	35
јавним.....	35
1.2.2.2. Категоризација угоститељских објеката.....	35
1.2.2.3. Остало у области угоститељства.....	35
1.2.2.4. Туристичка дјелатност-путничке агенције.....	35
1.2.3. Област услужних дјелатности.....	35
1.2.4. Заштита потрошача.....	36
1.2.4.1. Потрошачки кредити.....	36
1.2.4.2. Производња и промет млинских и пекарских производа.....	36
1.2.4.3. Остало у области заштите потрошача.....	36
1.2.5. Остале активности.....	37
1.3. Рад тржишних инспекција јединица локалне самоуправе.....	37
1.4. Закључне напомене.....	38
2. ПОЉОПРИВРЕДНА ИНСПЕКЦИЈА.....	39
2.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор.....	39
2.2. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	42

2.3. Рад пољопривредних инспекција јединица локалне самоуправе.....	45
2.4. Закључне напомене.....	46
3. ИНСПЕКЦИЈА У ОБЛАСТИ ШУМАРСТВА И ЛОВСТВА.....	48
3.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	48
3.1.1. Услови за обављање дјелатности.....	49
3.1.2. Области узгоја, заштите и коришћења шума.....	50
3.1.3. Област примарне прераде дрвета.....	51
3.1.4. Област ловства.....	52
3.2. Закључне напомене.....	53
4. ВЕТЕРИНАРСКА ИНСПЕКЦИЈА.....	55
4.1. Инспекцијски надзор увезених попиљки животиња.....	55
и расплодног материјала.....	55
4.2. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	55
4.2.1. Производња и промет намирница животињског поријекла.....	57
4.2.2. Производња и промет ветеринарских лијекова.....	57
4.2.3. Ветеринарска дјелатност.....	58
4.2.4. Заразне болести и зоонозе.....	58
4.3. Рад ветеринарских инспекција јединица локалне самоуправе.....	59
4.4. Закључне напомене.....	60
5. ВОДНА ИНСПЕКЦИЈА.....	62
5.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	62
5.1.1. Уређење водотока.....	62
5.1.2. Заштита од вода.....	62
5.1.3. Заштита вода.....	63
5.1.4. Коришћење вода.....	63
5.2. Рад водних инспекција јединица локалне самоуправе.....	64
5.3. Закључне напомене.....	64
6. ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА.....	67
6.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	67
6.1.1. Област електроенергетике.....	67
6.1.2. Област термоенергетике.....	69
6.1.3. Област рударства.....	70
6.1.4. Област геологије.....	71
6.1.5. Област нафте и гаса.....	71
6.2. Закључне напомене.....	72
7. ИНСПЕКЦИЈА У ОБЛАСТИ САОБРАЋАЈА И ВЕЗА.....	74
6.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	74
6.1.1. Друмски саобраћај.....	74
6.1.2. Жељезнички саобраћај.....	75
6.1.3. Водни саобраћај.....	76
6.1.4. Поштански саобраћај.....	76
6.2. Рад инспекција за друмски саобраћај.....	77
јединица локалне самоуправе.....	77
6.3. Закључне напомене.....	77
8. УРБАНИСТИЧКО - ГРАЂЕВИНСКА И ЕКОЛОШКА ИНСПЕКЦИЈА.....	79
8.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	80
8.1.1. Област урбанизма и грађења.....	80
8.1.2. Заштита животне средине.....	83
8.1.3. Област геодетских послова.....	84
8.2. Рад урбанистичко - грађевинских и еколошких инспекција.....	85
јединица локалне самоуправе.....	85
8.3. Закључне напомене.....	86

9. ИНСПЕКЦИЈА РАДА И ЗАШТИТЕ НА РАДУ.....	88
9.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	88
9.1.1. Област радних односа и запошљавања	88
9.1.1.1. Контроле закључивања уговора о раду и пријаве	89
на обавезне видове осигурања	89
9.1.1.2. Контроле плата и накнада плата	90
9.1.1.3. Контроле у вези са престанком радног односа радника	90
9.1.1.4. Контроле у вези повреда права радника из радног односа	90
9.1.1.5. Контроле запошљавања страних држављана	91
9.1.2. Област заштите на раду	91
9.1.2.1. Повреде на раду.....	91
9.1.2.2. Контроле субјеката које се баве прерадом дрвета.....	92
9.1.2.3. Контроле субјеката који се баве грађевинском дјелатношћу.....	92
9.2. Закључне напомене.....	93
10. ЗДРАВСТВЕНО - САНИТАРНА ИНСПЕКЦИЈА	95
10.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор.....	95
10.2. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	96
10.2.1. Производња и промет лијекова и медицинских средстава	96
10.2.2. Здравствена заштита у здравственим установама	97
10.2.3. Производња и промет хемикалија	98
10.2.4. Заштита од нејонизујућег зрачења	98
10.2.5. Производња и промет хране и предмета опште употребе	98
10.3. Рад здравствено-санитарне инспекције	98
јединица локалне самоуправе	98
10.4. Закључне напомене.....	100
11. ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА.....	101
11.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	101
11.1.1. Област предшколског васпитања и образовања.....	102
11.1.2. Област основног образовања и васпитања	102
11.1.4. Област високог образовања	102
11.1.5. Област ученичког стандарда	103
11.1.6. Област студентског стандарда	103
11.2. Закључак.....	104
12. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА.....	106
12.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	106
12.1.1. Област услови за обављање дјелатности.....	107
12.1.2. Област колективног становања.....	108
12.1.3. Област привредних и ванпривредних дјелатности.....	108
12.1.4. Област шумарства и пољопривреде.....	111
12.1.5. Област ватрогасних јединица.....	112
12.2. Закључне напомене.....	112
IV ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ	114

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Републичка управа за инспекцијске послове (Инспекторат Републике Српске) организационо и функционално је успостављена Законом о инспекцијама у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“ број 113/05, 1/08), Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Републичкој управи за инспекцијске послове број: 26.1.01/052-474/08 од 22.02.2008. године (Закључак Владе Републике Српске број: 04/1-012-976/08 од 24.04.2008. године) и интерних правила Инспектората Републике Српске (у даљем тексту: Инспекторат) и функционише према тако дефинисаној организацији.

Инспектори Инспектората и инспектори у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској врше надзор над примјеном око 120 закона и око 580 подзаконских аката.

I ОРГАНИЗАЦИЈА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1. Организациона структура Инспектората Републике Српске

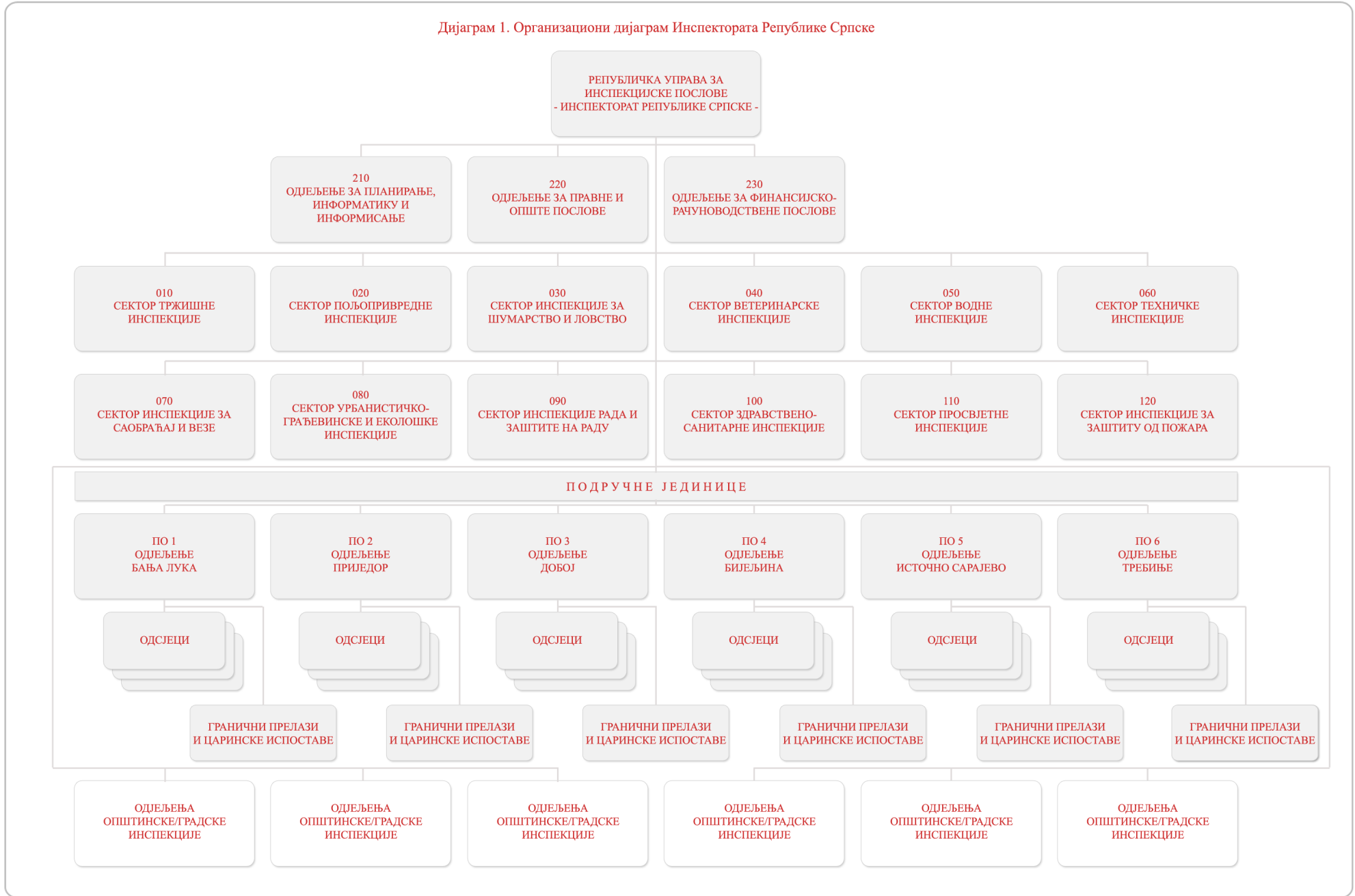
Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста утврђене су организационе јединице у Инспекторату Републике Српске, њихов дјелокруг рада и начин руковођења организационим јединицама.

Организациона структура Инспектората Републике Српске се заснива на принципима вертикалне и хоризонталне организационе шеме.

Вертикална шема организације Инспектората Републике Српске дефинисана је према секторима инспекцијског надзора. У Инспекторату Републике Српске постоји 12 врста сектора (инспекција) и 3 административна одјељења.

Хоризонтална шема организације Инспектората Републике Српске дефинисана је према просторном размјештају одјељења и одсјека у подручним јединицама. Инспекторат Републике Српске има подручна одјељења у сљедећим градовима: Бањалуци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу.

Дијаграм 1. Организациони дијаграм Инспектората Републике Српске

2. Кадровски потенцијал Инспектората Републике Српске

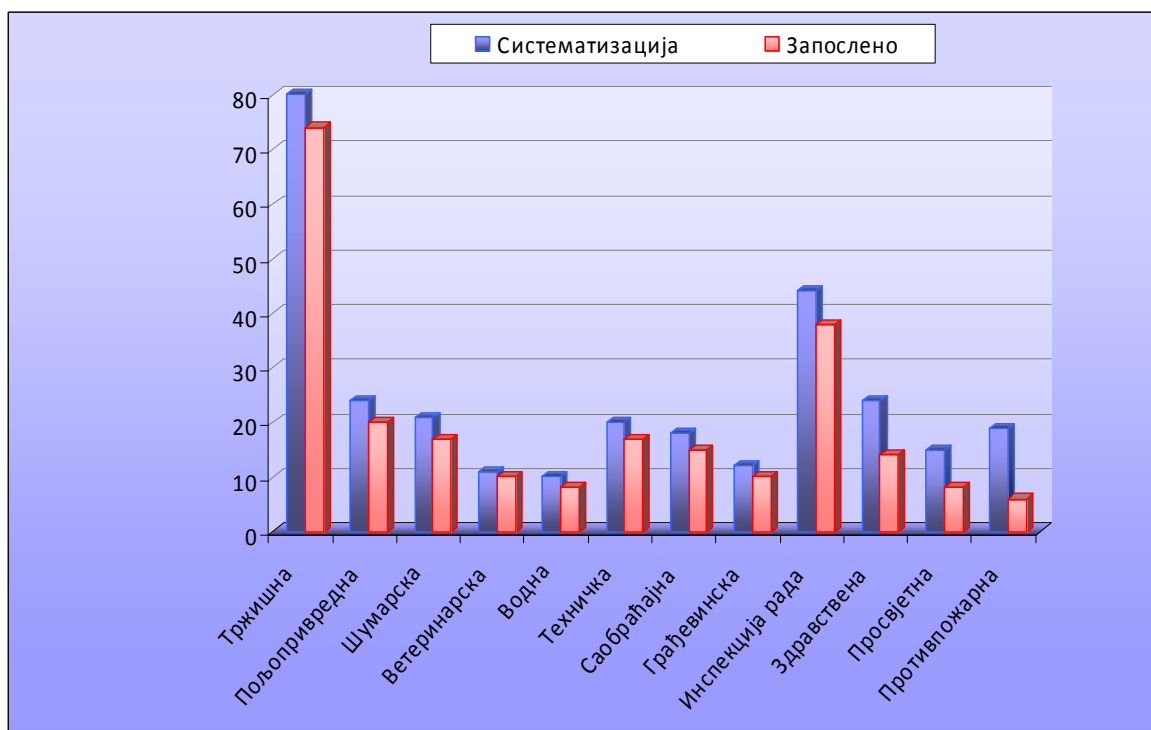
2.1. Кадровска структура Инспектората Републике Српске

Систематизован и расположиви кадровски потенцијал у Републици Српској

Ред. бр.	Врста инспекције/ Инспекторска звања	Републички ниво			Општински ниво		РС
		Система тизација	Попуњеност		Попуњеност		
			Број	%	Број инспектора	Број општина	
I	Тржишна инспекција	80	74	92.5	84	44	158
1	Тржишни инспектор	80	74	92.5	84	44	158
II	Пољопривредна инспекција	24	20	83.3	33	30	53
1	Фитосанитарни инспектор	15	13	86.7		30	13
2	Пољопривредни инспектор	9	7	77.8	33	30	40
III	Инспекција за шумарство и ловство	21	17	81.0			17
1	Инспектор за шумарство и ловство	21	17	81.0			17
IV	Ветеринарска инспекција	11	10	90.9	40	61	50
1	Ветеринарски инспектор	11	10	90.9	40	61	50
V	Водна инспекција	10	8	80.0	6	5	14
1	Водни инспектор	10	8	80.0	6	5	14
VI	Техничка инспекција	20	17	85.0			17
1	Електроенергетски инспектор	6	3	50.0			3
2	Термоенергетски инспектор	5	5	100.0			5
3	Рударски инспектор	4	3	75.0			3
4	Геолошки инспектор	2	1	50.0			1
5	Електроенер. инспектор у рударству	2	2	100.0			2
6	Инспектор за нафту и гас	3	3	100.0			3
VII	Инспекција у области саобраћаја и веза	18	15	83.3	23	16	38
1	Инспектор за друмски саобраћај	12	11	91.7	23	16	34
2	Инспектор за жељезнички саобраћај	3	3	100.0			3
3	Инспектор за водни саобраћај	1	1	100.0			1
4	Инспектор за поштански саобраћај	1					
5	Инспектор за телекомун. саобраћај	1					
VIII	Урбанистичко-грађ. и еколошка инсп.	12	10	83.3	71	35	81
1	Урбанистичко-грађевински инспектор	6	6	100.0	54	35	60
2	Еколошки инспектор	5	3	60.0	15	13	20
3	Геодетски инспектор	1	1	100.0			1
IX	Инспекција рада и заштите на раду	44	38	86.4			38
1	Инспектор рада и заштите на раду	44	38	86.4			38
X	Здравствено-санитарна инспекција	24	14	58.3	58	43	72
1	Инспектор за здравствену заштиту	5	4	80.0			4
2	Инспектор за здрав. исправност хране	12	7	58.3	58	43	65
3	Инспектор за радиациону заштиту	1					
4	Фармацеутски инспектор	3	3	100.0			3
5	Инспектор за хемикалије	1					
6	Инспектор за социјалну заштиту	2					
XI	Инспекција за заштиту од пожара	19	6	31.6			6
1	Инспектор за заштиту од пожара	19	6	31.6			6
XII	Просвјетна инспекција	15	8	53.3			8
1	Просвјетни инспектор	15	8	53.3			8
XIII	ИНСПЕКТОРИ	298	237	79.5	315		552
XIV	Управа Инспектората	38	31	81.6			
1	Руковођење Инспекторатом	2	2	100.0			

2	Одјељење за планирање, информатику и информисање	10	7	70.0		
3	Одјељење за правне и опште послове	19	17	89.5		
4	Одјељење за финансијско-рачуноводствене послове	7	5	71.4		
XV	Администрација подручних одјељења	34	31	91.2		
1	Подручно одјељење Бања Лука	9	9	100.0		
2	Подручно одјељење Приједор	4	3	75.0		
3	Подручно одјељење Добој	5	4	80.0		
4	Подручно одјељење Бијељина	6	5	83.3		
5	Подручно одјељење Источно Сарајево	5	5	100.0		
6	Подручно одјељење Требиње	5	5	100.0		
XVI	Администрација Инспектората	72	62	86.1		
XVII	ИНСПЕКТОРАТ	370	299	80.8		

Кадровска попуњеност Инспектората Републике Српске

Квалификациона структура запослених у Инспекторату

Ред. бр.	Квалификација	31.12.2009.	
		Број	%
1.	Магистри и доктори наука	13	4.3
2.	Висока стручна спрема	240	80.3
3.	Средња стручна спрема	42	14.0
4.	Остали	4	1.3
	Укупно	299	100.0

2.2. Стручно усавршавање кадрова

У 2009. години кадрова извршене су сљедеће обуке кадрова :

- обука за рад на Инспекцијском информационом систему (IMS),
- обука тржишних инспектора у Словенији на тему „Унапређење развоја приватног сектора – реформа тржишне инспекције“,
- обука инспектора рада и заштите на раду из области интегрисане инспекције рада (курс за обуку тренера), кампање за сигурност и здравље на раду, развоја социјалних вјештина и вјештина комуникације, радне миграције и др.
- обука ветеринарских, пољопривредних и здравствено-санитарних инспектора о узорковању хране, систему брзог узбуњивања за храну и храну за животиње, развоју и имплементација HACCP система, систему сигурности хране и др.

3. Опремање Инспектората Републике Српске

3.1. Просторни смјештај Инспектората Републике Српске

У току 2009. године ријешен је пословни простор за Подручно одјељење Добој, а у току је рјешавање пословног простора за Управу Инспектората и Подручно одјељење Бања Лука. У наредном периоду треба рјешавати пословне просторе за Подручна одјељења Бијељина, Приједор и Требиње.

3.2. Рачунарска и комуникациона опрема

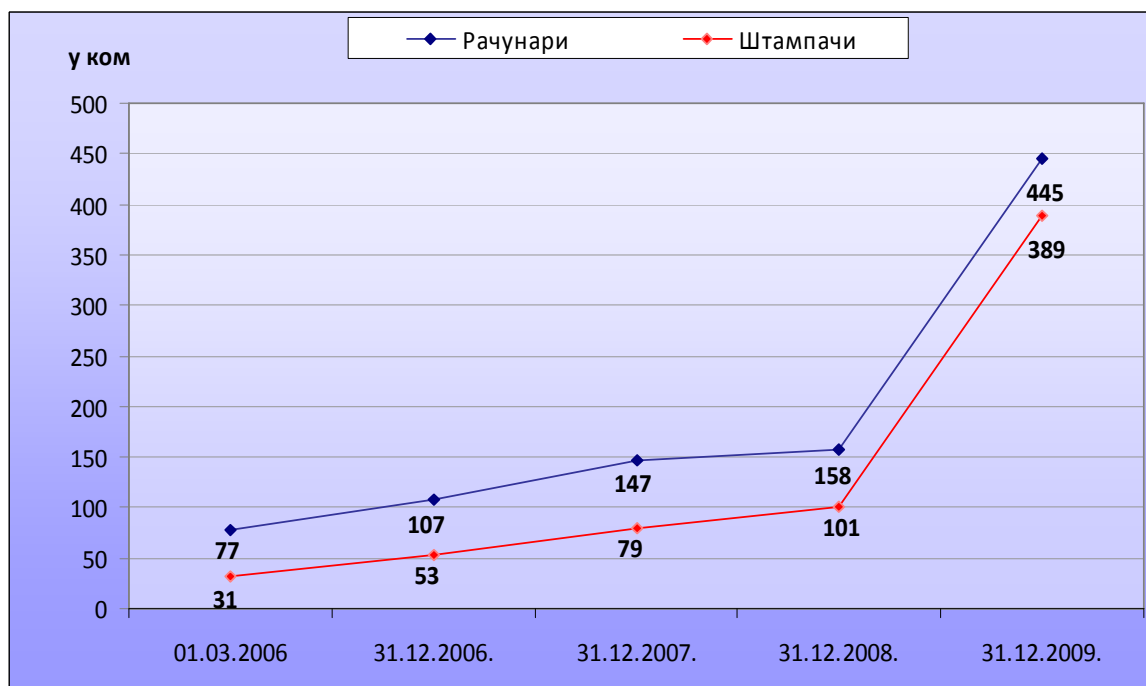
Стање рачунарске опреме на дан 31.12.2009. године

Р. бр.	Врста рачунарске опреме	Количина
1.	Рачунари	445
1.1.	Серверски рачунари са опремом	15
1.2.	Десктоп рачунари са опремом	152
1.3.	Преносни рачунари са опремом	278
2.	Штампачи	389
2.1.	Десктоп штампачи	116
2.2.	Мултифункционални штампачи	8
2.3.	Преносни штампачи	265
3.	Скенери	10

Рачунарска опрема у периоду 2006 - 2009. године

Р. бр.	Врста опреме	Почетно стање	2006.	2007.	2008.	2009.
1	Рачунари	77	107	147	158	445
2	Штампачи	31	53	79	101	389

Рачунарска опрема у периоду 2006 - 2009. године

Сви инспектори Инспектората Републике Српске су обучени за рад са информационом технологијама (посједују ECDL START сертификат) и у потпуности су опремљени рачунарском опремом (сваки инспектор посједује преносни рачунар и преносни штампач).

3.3. Возила

Бројно стање возила Инспектората Републике Српске (112 возила), уз добру организацију превоза, у основи задовољава потребе Инспектората Републике Српске. Проблем представља старост око 20 % возила, које ће требати у наредном периоду замијенити новим возилима.

4. Инспекцијски информациони систем Републике Српске

Инспекторат Републике Српске реализовао је пројекат Инспекцијског информационог система Републике Српске (*Inspection Management System – IMS*) у складу са Концептом инспекцијског система у Републици Српској који је Влада Републике Српске прихватила у мају 2006. године. Пројекат IMS је реализован на најбољи могући начин обзиром да се не ради само о информационом систему већ о темељној промјени начина рада у инспекцијском надзору и канцеларијском пословању.

Инспекцијски информациони систем је управљачки експертски информациони систем који у потпуности подржава све процесе рада инспекција у Републици Српској:

- планирање инспекцијског надзора на бази процјене ризика настанка неправилности,
- припрему за инспекцијски надзор и ефикасну примјену искуства употребом инспекцијске базе знања
- извршавање инспекцијског надзора примјеном модела динамичког управљања процесима, предметима и документима, а на бази дефинисаних инспекцијских листа провјера,

- израду инспекцијских записника и осталих докумената у току инспекцијског прегледа посредством преносног рачунара и штампача,
- креирање статистичких извјештаја и израду приједлога за побољшање прописа,
- процедуре канцеларијског пословања – евидентирање писмена, докумената и прилога, распоређивање писмена, отварање предмета и аутоматско додјеливање евиденционих бројева, доставу предмета у рад, отпрему аката, архивирање предмета – „администрација без папира“,
- електронску умреженост Инспектората Републике Српске (регионалних одјељења и канцеларија на граничним прелазима и царинским испоставама) и подршку за електронско повезивање одјељења за инспекцијске послове у градовима/општинама,
- електронску размјену података и интероперабилност.

Инспекторат Републике Српске је пројекат IMS развијао у сарадњи са три интегрисана међународна пројекта USAID SPIRA (*Streamlining Permits and Inspection Regimes Activity*), USAID ELMO (*Enabling Labour Mobility*) и WORLD BANK ARDP (*Agriculture and Rural Development Project*). У току јуна и јула 2006. године, у оквиру пројекта „Гиљотина прописа“, израђена је инвентура прописа који представљају правни основ за инспекцијски надзор инспекција Инспектората Републике Српске. Потом је готово пола године је утрошено на расправе са представницима пројекта USAID SPIRA око приступа припреми, идејном рјешењу и развоју пројекта Инспекцијског информационог система Републике Српске. У фебруару 2007. године прихватањем идејног рјешења и разрађеног концепта IMS кога је припремио Инспекторат Републике Српске, у оквиру USAID SPIRA пројекта започело се интензивније са израдом плана реализације IMS. У периоду од фебруара до септембра 2007. године израђена је захтјевна тендерска документација на основу модела процеса инспекцијског надзора према UML (*Unified Modeling Language*) методологији. Доказ идејног рјешења и израђеног концепта IMS Инспекторат Републике Српске је пружио у виду софтверског рјешења за извјештавање и израду инспекцијских листа провјера (ITS) који је израђен властитим кадровским ресурсима у другој половини 2006. и у 2007. години. Кориштењем поменутог софтвера преко 40 инспектора из различитих инспекција интензивно је радило на изради инспекцијских листа провјера у току 2007. године, а током јануара 2008. године започето је са примјеном овог софтвера за извјештавање који је посредством рачунарске мреже Инспектората Републике Српске омогућио централизовано прикупљање података о извршеним инспекцијским контролама и креирање статистичких извјештаја.

У другој половини 2007. године, укључивањем USAID ELMO и WB ARDP пројеката у финансирање Инспекцијског информационог система, затворена је конструкција финансирања пројекта за израду софтвера, набавку хардвера (6 сервера, 265 преносних рачунара и штампача, мрежна и друга опрема), ECDL (*European Computer Driving Licence*) обуку (300 запослених).

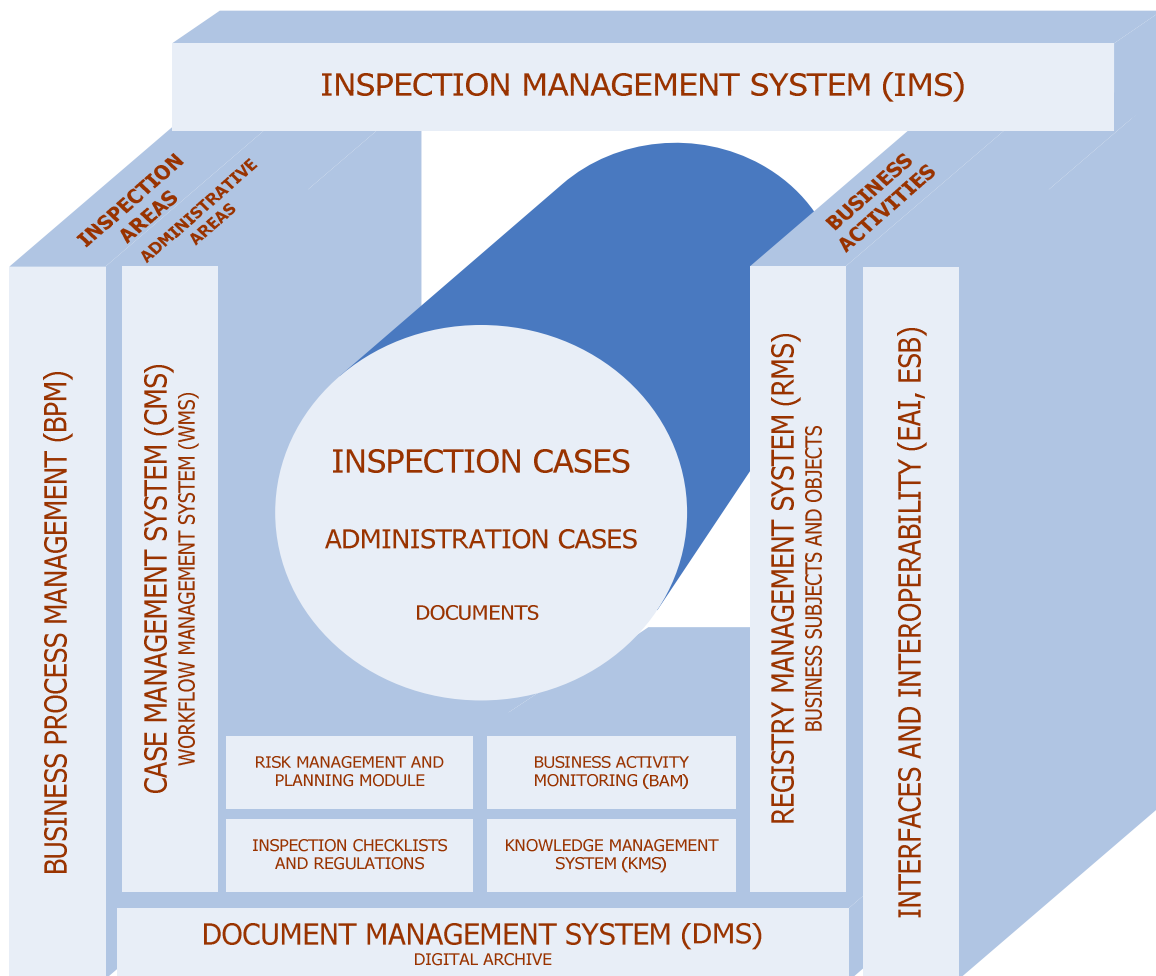
Паралелно са свим наведеним активностима стваране су кадровске претпоставке за израду, имплементацију и одржавање у функцији Инспекцијског информационог система. У радни однос примљена су два дипломирана инжењера електротехнике, а касније и 6 ИТ сарадника по подручним одјељењима Инспектората Републике Српске у оквиру пројекта WB ARDP. У току прве половине 2009. године један дипломирани инжењер електротехнике је напустио Инспекторат Републике Српске, те је због значајног повећања обима посла у овом дијелу, а ради стварања услова за одживост IMS система, у току 2010. године планиран пријем додатна два инжењера електротехнике.

У оквиру пројекта USAID SPIRA, USAID ELMO и WORLD BANK ARDP, набавка софтвера и хардвера, путем међународних тендера, одвијала се у периоду од новембра 2007. године до маја 2009. године.

Софтвер IMS израдила је реномирана компанија Infodom d.o.o. Zagreb по систему ревизије у току. Размјењено је неколико хиљада електронских порука између информатичара у Инспекторату Републике Српске и информатичара Infodom d.o.o. посредством којих је усаглашаван развој функционалности IMS. Оваквим начином рада добијен је заједнички производ који се без већих проблема може имплементирати, одржавати и заједнички даље развијати. Модул за процјену ризика у планирању инспекцијског надзора, као саставни дио Инспекцијског информационог система, производ је Горана Вранића, дипл. инж. електротехнике и начелника Одјељења за планирање информатику и информисање.

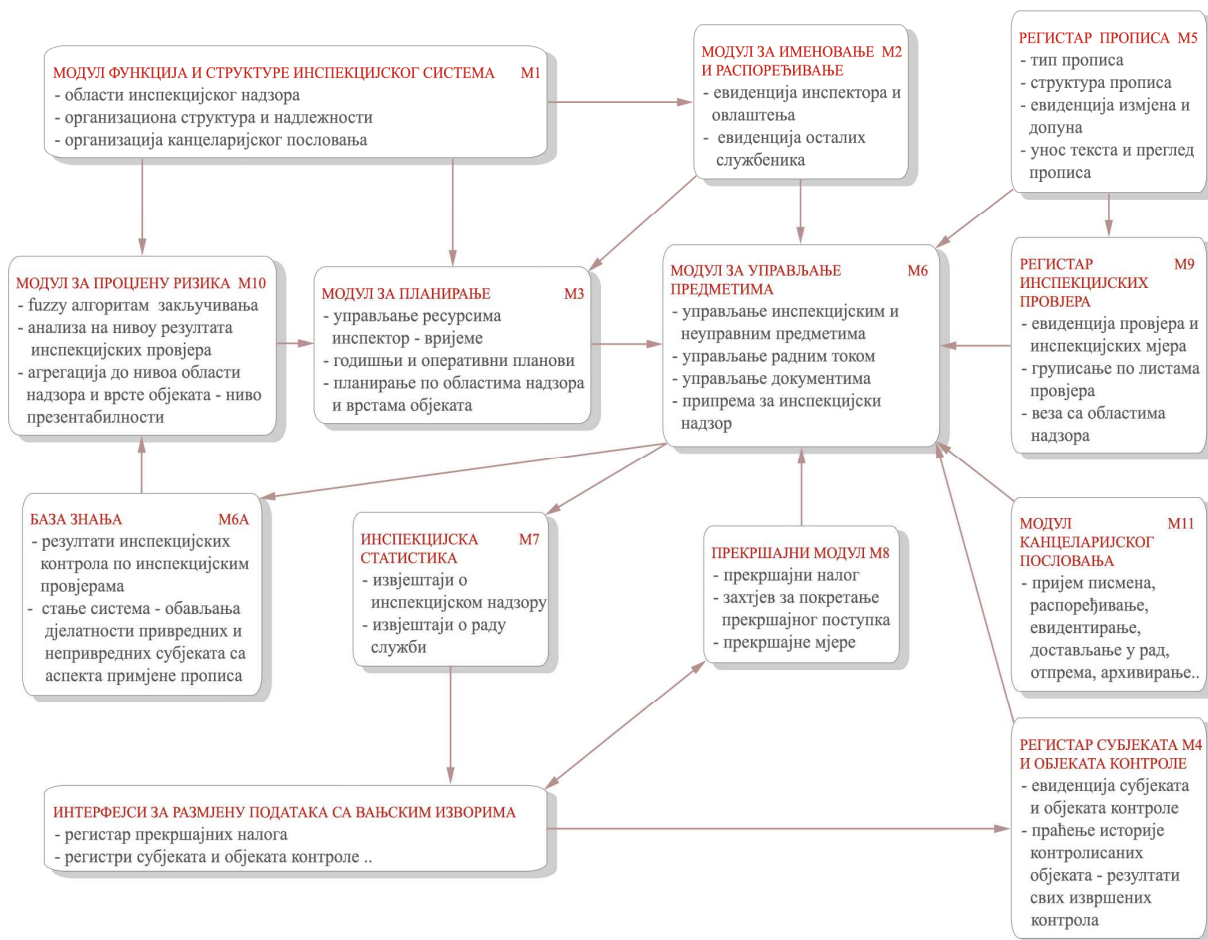
Од јуна до септембра 2008. године извршена је ECDL обука за рад на рачунару 300 запослених у Инспекторату Републике Српске. У првој половини 2009. године извршена је обука 17 инспектора тренера за IMS који су током октобра и новембра заједно са ИТ сарадницима у подручним одјељењима Инспектората Републике Српске обавили обуку свих инспектора Инспектората Републике Српске за рад на IMS. Први инспекцијски преглед на терену примјеном IMS урађен је 21.12.2009. године и IMS је у Инспекторату Републике Српске за инспекцијски надзор у унутрашњости у употреби од јануара 2010. године. У току 2010. године наставиће се са увођењем IMS у рад инспекција у спољнотрговинском промету, а наставком електронског повезивања одјељења за инспекцијске послове у градовима / општинама са Инспекторатом Републике Српске омогућиће се увођење IMS у рад свих инспекција у Републици Српској.

Реализовани концепти информационих технологија у оквиру IMS

Општи дијаграм архитектуре софтвера IMS

АРХИТЕКТУРА ИНСПЕКЦИЈСКОГ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

4.1. Upravljanje procesima, predmetima i dokumentima u IMS

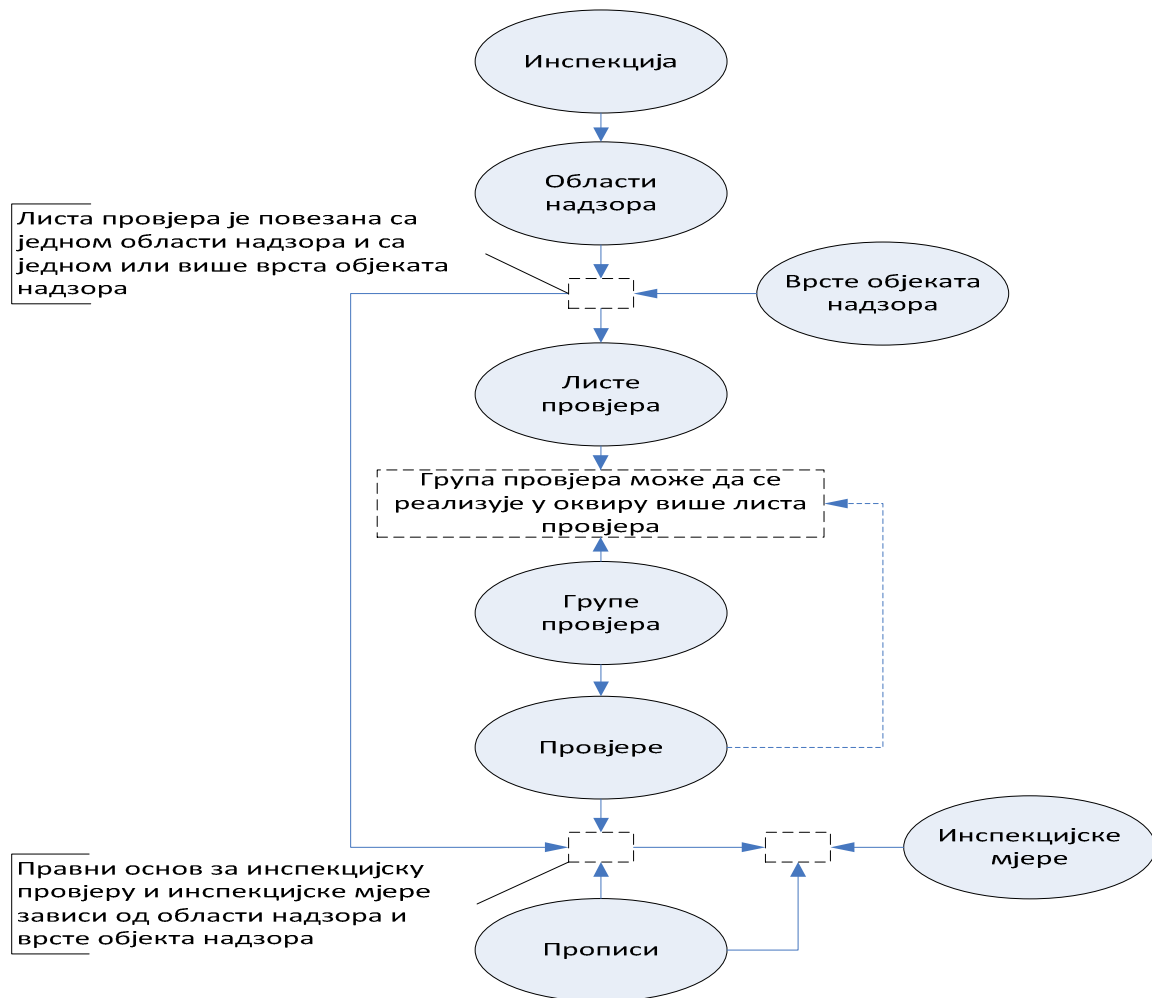
У оквиру IMS реализован је динамички модел управљања процесима, предметима и документима на бази метамодела који омогућава брзо прилагођавање софтвера IMS измјенама у правилима, процедурама и законској регулативи које ће настати усклађивањем са *acquis communautaire*.

Основу IMS софтвера и његов централни дио чине инспекцијске провјере. Инспекцијска провјера је захтјев из прописа посредством кога инспектор у току инспекцијског прегледа констатује усаглашеност реалног стања са прописаним и процјењује ризик настанка неправилности. Управо примјена инспекцијских провјера омогућила је да се у оквиру IMS реализују специфичности различитих инспекција исказане у материјалним прописима. Процесни оквир дефинисан општим управним поступком, правилима и процедурама инспекцијског надзора стандардан је за све инспекције у Инспекторату Републике Српске и у IMS је реализован примјеном *state machine* метамодела управљања радним током (*Workflow Management System*).

Основа за израду инспекцијских провјера припремљена је у оквиру пројекта „Гиљотина прописа“ који је у Инспекторату Републике Српске реализован у јуну и јулу 2006. године. Тим састављен од преко 40 инспектора из различитих инспекција урадило је комплетну инвентуру материјалних прописа који представљају правни основ за инспекцијски надзор на структуриран начин чиме је направљен увод у посао израде инспекцијских провјера. У току 2007. године примјеном посебно израђеног софтвера (ITS) у

Инспекторату Републике Српске исти тим инспектора је у периоду од 6 мјесеци дефинисао инспекцијске провјере и исте груписао у инспекцијске листе провјера према критеријуму да једна инспекцијска листа провјера представља основ за један инспекцијски преглед, као и да након извршеног инспекцијског прегледа листа провјера садржи налаз стања субјекта контроле са аспекта примјене прописа. Листе провјера додатно су дорађене у току децембра 2009. године ради припреме за примјену IMS и организационо у оквиру описа посла помоћника директора – главног инспектора у Инспекторату Републике Српске дефинисана је обавеза сталног одржавања и усавршавања инспекцијских провјера. У припреми је и веб страница на којој ће бити објављене и јавно доступне све инспекцијске провјере инспекција у Инспекторату Републике Српске (www.inspektorat.vladars.net/registarprovjera/)

Модел инспекцијских провјера у IMS

Систем управљања предметима (*Case Management System - CMS*) у IMS је реализован на начин да омогући праћење извршавања инспекцијског надзора посредством дефинисаних аларма интеграцијом са email MS Exchange сервером (*Business Activity Monitoring – BAM*) и статистичких извјештаја (преко 100 различитих статистичких извјештаја), док систем управљања документима (*Document Management System - DMS*) омогућава динамичко дефинисање образаца докумената и уводи метамодел нумеричких показатеља инспекцијског надзора који се посредством докумената евидентирају у IMS. Различити статистички извјештаји које је могуће креирати посредством IMS омогућавају праћење рада по свим нивоима и пружају свеобухватан сет података за анализу ефеката инспекцијског

надзора. Извјештај о повредама прописа омогућава праћење констатованих повреда материјалних прописа у инспекцијским прегледима и представља добру основу за израду приједлога за побољшање прописа и израду планова промотивних кампања.

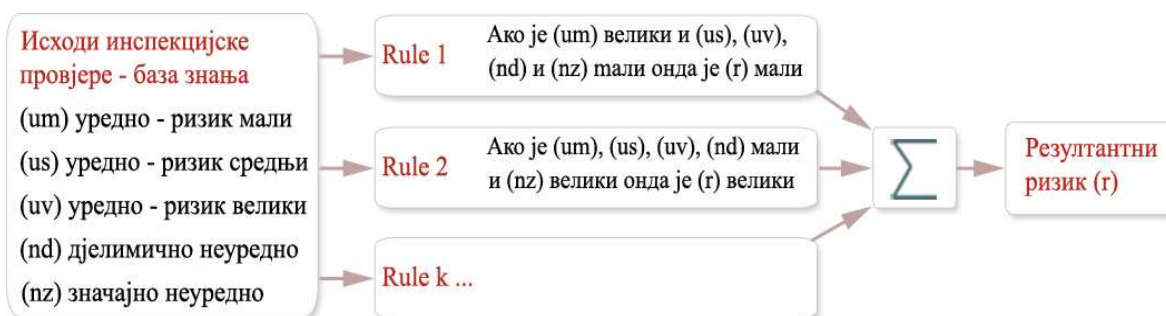
4.2. Планирање инспекцијског надзора

У IMS је имплементиран процес планирања инспекцијског надзора у виду могућности израде годишњих, кварталних и оперативних планова инспекцијских прегледа на бази процјене ризика настанка неправилности. Обзиром на стратешки циљ Инспектората Републике Српске дефинисан као раст друштвене дисциплине у примјени прописа односно смањење броја неправилности у обављању дјелатности субјеката контроле на најмању могућу мјеру, у оквиру IMS је развијен модул за процјену ризика у планирању инспекцијског надзора који омогућава подршку планирању инспекцијског надзора у виду аутоматског одређивања приједлога приоритета за распоред ресурса инспекције – инспектор вријеме на инспекцијске области и врсте објеката надзора. Модул за процјену ризика IMS, који са аспекта теорије експертних информационих система представља алгоритам за подршку одлучивању, развијен је примјеном *Fuzzy Inference Engine* методе *Business Intelligence* концепта са посебно прилагођеним правилима за сваку инспекцију у Инспекторату Републике Српске. На основу исхода инспекцијских провјера у реализованим инспекцијским прегледима који укључују оцјену нивоа повреде прописа и квалитативну оцјену ризика настанка повреде прописа, из базе знања посредством модула за процјену ризика у IMS одређује се резултатни ризик сваке инспекцијске провјере, а потом приоритети за расподјелу ресурса инспекције и на крају приједлог плана инспекцијских прегледа у виду броја прегледа у инспекцијским областима по врстама објеката надзора. Према оцјенама експерата Међународне асоцијације инспекција рада (IALI) и Међународне финансијске корпорације (IFC, The World Bank Group) ради се о јединственом приступу у свијету и једином приступу процјени ризика настанка неправилности у инспекцијама који је информатички реализован и који омогућава аутоматско креирање приједлога плана инспекцијског надзора.

Аналогија са теоријом система

Концепт примјене Fuzzy Inference Engine у модулу за процјену ризика IMS

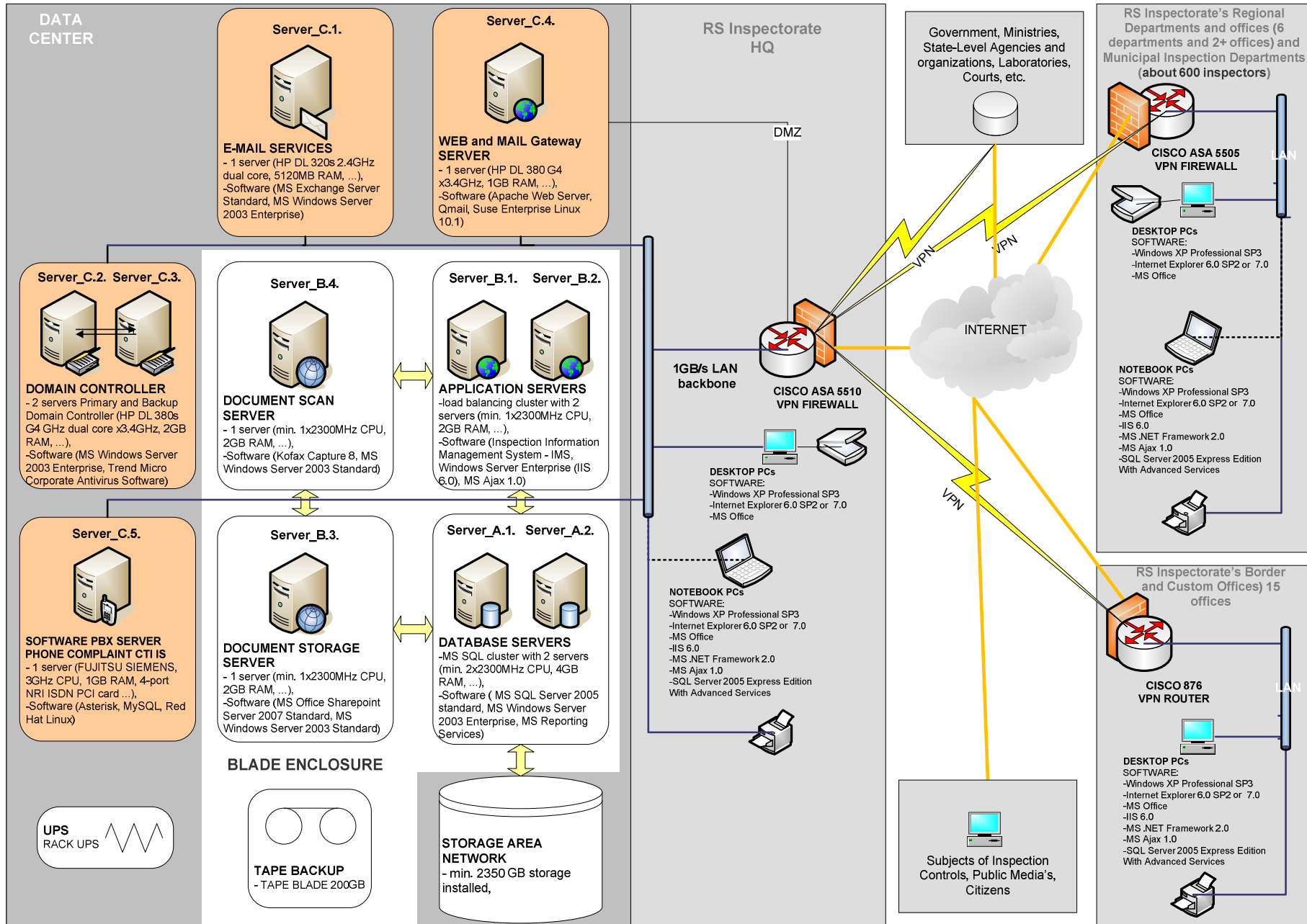

4.3. Припрема за инспекцијски надзор и израда инспекцијских докумената у току инспекцијског прегледа

Увођење IMS је омогућило квалитетну припрему инспектора за инспекцијски надзор са могућношћу да инспектор током припреме погледа резултате свих претходно извршених инспекцијских надзора субјекта контроле на основу података из базе знања, као и садржај креираних инспекцијских докумената. Квалитетна припрема за инспекцијски надзор скраћује трајање и повећава квалитет инспекцијског надзора.

У оквиру увођења IMS за сваког инспектора у Инспекторату Републике Српске обезбјеђен је преносни рачунар и преносни штампач (265 преносних рачунара и штампача) што омогућава да се посредством IMS креирају сви инспекцијски документи на терену након извршеног инспекцијског прегледа и тиме значајно повећа транспарентност инспекцијског надзора и ефикасност инспектора. Функционисање IMS на терену на преносном рачунару омогућено је offline локалном инсталацијом IMS на преносни рачунар са одговарајућим модулима IMS који су потребни за рад инспектора. По повратку у просторије поручног одјељења након прикључивања преносног рачунара на прикључну конзолу, а тиме и на рачунарску мрежу Инспектората Републике Српске, обавља се синхронизација базе података на преносном рачунару са централним data центром Инспектората Републике Српске у Бања Луци. Примјењени концепт рачунарске мреже засноване на VPN приступу омогућиће инспекторима да користе online IMS на терену чим се остваре потребни услови у погледу ниже цијене UMTS услуге и покривености територије за доступност ове услуге.

Системска и хардверска инфраструктура IMS

4.4. Канцеларијско пословање са IMS

У IMS су реализоване све процедуре канцеларијског пословања у складу са важећим прописима, стандардима и препорукама, од пријема поште, евидентирања и распоређивања писмена до отварања и рада са предметима (неуправни, управни, инспекцијски-управни), интерне доставе, отпреме аката и архивирања предмета.

Дигитализација писмена за примљених у Инспекторату Републике Српске обавља се у јединственој писарници у сједишту и подручним одјељенима Инспектората Републике Српске посредством IMS и Кофах Capture софтвера који омогућава спремање скенираних докумената на MS Sharepoint сервер у формату записа PDF/A који је препоручени стандард за електронско архивирање докумената. IMS за свако евидентирано за примљено писмено посредством POS штампача креира наљепницу која замјењује пријемни штампач и која поред осталих потребних података садржи и кодирану јединствену ознаку писмена у IMS у виду бар кода ради аутоматског повезивања креиране датотеке спремљене на MS Sharepoint серверу са евидентираним писменом у IMS. IMS за сва за примљена писмена / акте придружене предмету и за све креиране акте посредством IMS аутоматски креира евиденциони број са одговарајућом класификационом ознаком. Приликом архивирања предмета у IMS предмету се додјељује архивски број чији је садржај повезан са локацијом архивираних предмета у физичком облику. Иако IMS у потпуности подржава електронски потпис за његову примјену још увијек нису остварени практични услови у Републици Српској, па је поред електронског архивирања у IMS и даље је предвиђено архивирање предмета у физичком облику.

У IMS је посредством специјалног неуправног предмета који се креира приликом заказивања састанака Колегијума директора Инспектората Републике Српске омогућено аутоматско обавјештавање учесника посредством email са укљученим дневним редом и „електронско“ одржавање састанака Колегијума.

4.5. Размјена података и интероперабилност

IMS омогућава размјену података са другим органима и организацијама путем *Enterprise Application Integration (EAI)* интерфејса или укључивање у *Enterprise Service Bus (ESB)*. У IMS је имплементиран метамодел и модул за управљање регистрима објеката контроле. Овом функционалношћу омогућено је брзо креирање новог регистра објеката инспекцијског надзора у IMS и преузимање података успостављањем интерфејса за размјену података са изворним регистром кога води надлежни орган или организација за издавање овлаштења.

Имплементацијом функционалности за размјену података у IMS омогућено је успостављање интерфејса за размјену података са агенцијама на државном нивоу које представљају контактне тачке за системе за брзо узбуњивање Европске уније везано за безбједност производа и хране (RAPEX и RASFF). Предуслов за успостављање поменутих интерфејса за размјену података је постојање информационалних система агенција који још увијек нису успостављени.

4.6. Буџет IMS пројекта

Почетком 2006. године оснивањем Инспектората Републике Српске преласком инспектора из министарства преузета је и мала количина информатичке опреме (77 рачунара и 31 штампач). Успостављањем IMS обезбјеђена је сва потребна информатичка опрема за рад са IMS свих инспекција у Инспекторату Републике Српске.

Реализовани буџет IMS пројекта у периоду 2006. - 2009. године

Р. бр.	Спецификација	Учесници у реализацији пројекта									
		USAID - SPIRA		USAID - ELMO		WB - ARDP		ИНСПЕКТОРАТ		УКУПНО	
		Кол	Вријед. (КМ)	Кол	Вријед. (КМ)	Кол	Вријед. (КМ)	Кол	Вријед. (КМ)	Кол	Вријед. (КМ)
1.	IMS софтверска апликација	1								1	
2.	Microsoft лиценце ¹			66				613		679	
3.	Серверски рачунари са опремом					6		5		11	
4.	Преносни рачунари са опремом	90		46		129		3		268	
5.	Десктоп рачунари са опремом	4		20				73		97	
6.	Преносни штампачи	90	473,350	46	173,773	129	695,730		254,411	265	1,597,264
7.	Мултифункционални штампачи							20		20	
8.	Десктоп штампачи			10				50		60	
9.	Скенири и софтвер за скенирање	7								7	
10.	Рачунарска мрежа							1		1	
11.	ECDL START тренинг и ИТ тренинг ²	83		60		160		28		331	
	%		30		11		44		16		100

5. Финансирање Инспектората Републике Српске

Реализација буџета Инспектората Републике Српске за 2008. и 2009. годину

Р. бр.	Буџетске ставке	2008.	2009.	Индекс (2009/2008)
1.	Бруто плате и накнаде трошкова запослених	8,895,644	9,128,587	103
2.	Трошкови материјала и услуга	1,619,781	1,456,624	90
2.1	Путни трошкови	118,833	97,436	82
2.2	Трошкови енергије	65,829	87,305	133
2.3	Комуналне и комуникационе услуге	265,194	245,959	93
2.4	Материјал	61,094	25,544	42
2.5	Превоз и гориво	261,998	196,274	75
2.6	Закуп имовине и опреме	531,210	543,579	102
2.7	Текуће одржавање	113,908	88,380	78
2.8	Осигурање, банкарске и услуге платног промета	50,120	57,748	115
2.9	Уговорене услуге	151,595	114,399	75
3.	Текуће помоћи	29,847	4,508	15
4.	Капитална улагања	47,862		
	УКУПНО	10,593,134	10,589,719	100

Буџет Инспектората Републике Српске за 2009. годину износио је 10,589,719 КМ.

Иако је у 2009. години просјечан број запослених био већи у односу на 2008. годину и да су набављена 34 нова возила, средстава за рад Инспектората у 2009. годину је била нешто мања него у 2008. години.

Уштеде у 2009. години урађене су и на основу смањења обима рада у Инспекторату.

Посебан проблем је што су одобрена средства за рад Инспектората у 2010. години мања за 8% у односу иста у 2009. години.

¹ Лиценце за Microsoft софтвер обезбијеђене су на основу Стратешког уговора Владе Републике Српске и Компаније Microsoft

² 28 запослених у Инспекторату је у организацији Агенције за државну управу похађало ECDL тренинг и стекло ECDL сертификате

II ЕФЕКТИ РАДА ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1. Промоција Инспектората и Републике Српске на међународном плану

Захваљујући континуираним активностима у оквиру више међународних пројеката, по основу којих је Инспекторат Републике Српске раније постао Члан Међународне асоцијације инспектора рада, Сараднички центар за Републику Српску Међународног информационог центра за сигурност и здравље на раду, те потписао Споразум о сарадњи са Инспекторатом рада Португала и Декларацију о регионалној сарадњи инспекција рада Југоисточне Европе, Азербејџана и Украјине (RALI), у 2009. години:

- под покровитељством Предсједника Владе Републике Српске 15.06.2009. године у Административном центру Владе Републике Српске у Бањалуци одржана је званична међународна презентација Инспекцијског информационог система Републике Српске и потписан је Споразум о сарадњи између Инспектората Републике Српске и Инспектората рада Португала,

- од 7. до 9. октобра 2009. године у Београду представници Инспектората Републике Српске учествовали су на Другој конференцији Регионалног савеза инспекција рада Југоисточне Европе, Азербејџана и Украјине (RALI),

- од 5. и 6. октобра 2009. године у Скопљу представници Инспектората Републике Српске учествовали су на Међурегионалном симпозијуму о спровођењу права интелектуалне својине,

- од 22. до 23. октобра 2009. године у Женеви је одржан 50. јубиларни састанак Свјетске мреже центара за размјену података о безбједности и здрављу на раду (CIS) у оквиру Међународне организације рада (ILO), на коме је представник Инспектората Републике Српске презентовао Инспекцијски информациони систем Републике Српске,

- од 3. до 6. новембра у Дизелдорфу представници Инспектората Републике Српске учествовали су на 31. Међународном конгресу о безбједности и здрављу на раду и на Међународној конференцији о заштити на раду под називом „Глобална имплементација стандарда безбједности и здравља на раду“,

- од 14. до 16. децембра 2009. године у Бањалуци републички просвјетни инспектори учествовали су на конференцији под називом „Просвјетни инспектори у Босни и Херцеговини - примјена Закона о управном поступку“.

Извршене су прелиминарне припреме за Регионалну конференцију са међународним учешћем „Превенција – управљање ризиком – социјално осигурање“, која ће се одржати 17. и 18. маја 2010. године у Бањалуци, у организацији Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, Републичке управе за инспекцијске послове, Међународне асоцијације инспектора рада (IALI), Секција за рударство Међународне асоцијације социјалног осигурања (ISSA/MINING), Регионалне асоцијације инспекција рада Југоисточне Европе, Азербејџана и Украјине (RALI) и USAID ELMO пројекта у Босни и Херцеговини, а под покровитељством Предсједника Владе Републике Српске.

2. Активности на изради новог Закона о инспекцијама у Републици Српској

Посебан значај за рад Инспектората Републике Српске има квалитетна регулатива. Извршене су припреме за доношење новог Закона о инспекцијама у Републици Српској који треба посебно да узме у обзир два основна захтјева:

- Закон о инспекцијама је искључиво процесни закон и

– инспектори Инспектората Републике Српске на основу овлашћења и правила Закона о инспекцијама искључиво контролишу примјену и предузимају законске мјере и радње, које су прописане материјалним прописима, који регулишу правила и процедуре одвијања појединих привредних и ванпривредних дјелатности у Републици Српској.

3. Квантитативни резултати рада

Упоредни приказ показатеља о ефектима рада инспекција Инспектората Републике Српске

Р. бр.	Опис показатеља	2007.	2008.	Индекс (08/07)	2009.	Индекс (09/07)	Индекс (09/08)
1.	Узорковање у спољнотрг. инспекцијском надзору						
1.1.	Анализа (ком)	5,480	5,555	101	5,414	99	97
1.1.1.	Неуредни узорци (ком)	71	52	73	54	76	104
1.2.	Суперанализа	21	26	124	20	95	77
1.2.1.	Потврђена анализа	5	11	220	6	120	54
1.2.2.	Демантовна анализа	14	15	107	14	100	93
1.3.	Враћене пошилке (ком)	38	33	87	27	71	89
1.4.	Уништене пошилке (ком)	4			3	75	
2.	Узорковање у унутрашњем инспекцијском надзору						
2.1.	Анализа (ком)	3,661	3,179	87	2,849	78	90
2.1.2.	Неуредни узорци (ком)	228	92	40	74	32	80
2.2.	Суперанализа		13		3		23
2.2.1.	Потврђена анализа		4		2		50
2.2.2.	Демантовна анализа		7		1		14
3.	Финансијски показатељи						
3.1.	Накнада у спољнотрговинском промету (КМ)	5,565,420	6,229,815	112	6,143,027	110	99
3.2.	Одузета роба (КМ)	873,811	544,276	62	389,207	44	71
3.3.	Роба стављена ван промета (КМ)	4,394,408	1,999,864	45	2,461,282	56	123
3.4.	Износ изречених казни путем прекршајних налога (КМ)	3,759,364	4,219,401	112	5,206,062	138	123
4.	Заштита на раду						
4.1.	Број тежих повреда на раду	23	52	226	50	217	96
4.1.1.	Шумарство и дрвна индустрија	7	17	243	16	229	94
4.1.2.	Електропривреда	4	1	25	2	50	200
4.1.3.	Грађевинарство	2	10	500	9	450	90
4.1.4.	Остале дјелатности	10	24	240	23	230	96
4.2.	Број смртних повреда на раду	9	8	89	9	100	112
4.2.1.	Шумарство и дрвна индустрија	2			4	200	
4.2.2.	Грађевинарство	4	1	25	3	75	300
4.2.3.	Остале дјелатности	3	7	233	2	67	29

Извјештај о извршеним инспекцијским контролама и предузетим мјерама

Р. бр.	Инспекције и инспекцијске области	Контроле							Управне мјере							Казнене мјере																				
		Извршене					Неуредне		Отклањање недостатака	Одузимање робе/сред.	Забране	Рушење објекта	Уништавање производа/робе	Укупно		Прекршајне																				
		Редовне	Ванредне		Укупно		Број контрола	% неуредности						Број управних мјера	% отклањања недостатака	Прекршајни налог			Прекршајна пријава			Укупно														
			Пријаве/притужбе	Контроле извршења	Број контрола	% редовних контрола										Одговорно лице	Правно лице	Физичко лице	Број прекршајних налога	Одговорно л.	Правно лице	Физичко лице	Број прекршајних пријава	Број прекрш. мјера	% прекршај. налога	Кривичне										
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
I	Тржишна инспекција	89,646	605	1,809	92,060	97	2,592	3	1,917	165	463		2,545	75	521	490	1,385	2,396	13	12	6	31	2,427	99	67											
A	Спољнотрговински надзор	83,792			83,792	100	26		3		23		26	12	9	9		18	1	1		2	20	90												
B	Унутрашњи надзор	5,854	605	1,809	8,268	71	2,566	31	1,914	165	440		2,519	76	512	481	1,385	2,378	12	11	6	29	2,407	99	67											
1	Промет прехранб. и непрехранб. произ.	2,372	24	630	3,026	78	845	28	594	53	153		800	74	203	206	419	828	3	3	1	7	835	99	7											
2	Промет деривата нафте и гаса	115	24	17	156	74	23	15	21				21	100	6	6	1	13					13	100												
3	Промет текстила, коже и обуће	640	6	166	812	79	226	28	177	17	21		215	82	34	34	144	212					212	100	2											
4	Промет грађевинског материјала	197	2	45	244	81	56	23	39	2	14		55	71	28	28	9	65					65	100	1											
5	Производно-прометне дјелатности	862	9	322	1,193	72	434	36	375	13	47		435	86	66	66	188	320	1	1	2	4	324	99	15											
6	Трговинске услуге	10		1	11	91	2	18	2				2	100			2	2					2	100												
7	Остали облици трговине	41		15	56	73	19	34	17	1	1		19	89	2	2	13	17					17	100												
8	Услови за обављање дјелатности	105	4	20	129	81	25	19	17	1	5		23	74	8	8	9	25					25	100	1											
9	Услужна дјелатност	196	9	16	221	89	33	15	22		6		28	79	2	2	23	27					27	100	1											
10	Угоститељство и туризам	1,247	39	441	1,727	72	599	35	474	42	85		601	79	34	33	424	491	1	1	1	3	494	99	5											
11	Квалитет производа	3		2	5	60	2	40	2				2	100																						
12	Заштита интелектуалне својине	44	1	10	55	80	21	38	10	10	2		22	45			15	15					15	100												
13	Остало	22	487	124	633	3	281	44	164	26	106		296	55	129	96	138	363	7	6	2	15	378	96	35											
II	Пољопривредна инспекција	41,337	29	95	41,461	100	123	0	78	5	55	3	141	55	34	33	27	94	9	9	26	44	138	68	6											
A	Контрола на граници	40,747			40,747	100	13	0	4		6	3	13	31																						
1	Воће и поврће	8,435			8,435	100	1	0			1		1																							
2	Меркантилни кукуруз	5,232			5,232	100																														
3	Меркантилна пшеница	8,245			8,245	100																														
4	Сточна храна	2,582			2,582	100																														
5	Остало	9,338			9,338	100																														
6	Шумски дрвни сортименти	1,748			1,748	100																														

7	Резана грађа	443			443	100																																
8	Сјеме и садни материјал	839			839	100	2	0		1	1	2																										
9	Фитофармацеутска средства	87			87	100																																
10	Компост	258			258	100																																
11	Цвијеће	861			861	100	2	0			2	2																										
12	Ђубрива	2,679			2,679	100	8	0	4		4	8																										
Б	Унутрашња контрола	590	29	95	714	83	110	15	74	5	49				128	58	34	33	27	94	9	9	26	44	138	68								6				
1	Услови за обављање дјелатности																																					
2	Производња и промет сјемења и садног материјала	216	2	12	230	94	14	6	5		9			14	36						2	2	2		6	6												
3	Производња и промет средстава за заштиту биља	82	2	44	128	64	35	27	27		31			58	47	24	24	2	50	5	5	1		11	61	82										3		
4	Производња, промет и употреба ђубрива	1	1		2	50																																
5	Производња и промет дувана, вина и ракије	39	1	9	49	80	15	31	7	5				12	58				1	1			5	5	6	17												
6	Производња и промет хране за животиње	37		10	47	79	8	17			8			8		4	4		8						8	100												
7	Производња и промет рибе	2		1	3	67	1	33	1					1	100																							
8	Заштита пољопривредног земљишта	58	2	7	67	87	9	13	7		1			8	88	2	2	1	5	1	1			2	7	71										2		
9	Подстицаји у пољопривреди	155	21	12	188	82	28	15	27					27	100	4	3	23	30	1	1	18		20	50	60										1		
III	Инсп. за шумарство и ловство	1,033	248	422	1,703	61	584	34	415	20	54			489	85	139	139	94	372	1	1	3	5	377	99	12								36				
1	Услови за обављање дјелатности	58	6	40	104	56	39	38	35		1			36	97	5	5		10						10	100												
2	Узгајање шума	32	26	5	63	51	21	33	12					12	100	4	4		8						8	100												
3	Заштита шума	117	32	29	178	66	67	38	53	1	1			55	96	24	24	8	56						56	100	5									3		
4	Коришћење шума	385	97	128	610	63	198	32	109	9	18			136	80	63	64	52	179	1	1	2		4	183	98	1									14		
5	Примарна прерада дрвета	192	45	153	390	49	180	46	146	10	23			179	82	18	18	28	64						64	100	5									17		
6	Ловство	147	23	41	211	70	52	25	37		10			47	79	15	14	5	34			1		1	35	97										1		
7	Остало	102	19	26	147	69	27	18	23		1			24	96	10	10	1	21						21	100	1									1		
IV	Ветеринарска инспекција	932	234	224	1,390	67	247	18	184	2	19		11	216	85	25	27	51	103	3	3	3	9	112	92									4				
1	Услови за обављање дјелатности	1			1	100																																
2	Производња НЖП	93	12	17	122	76	25	20	20		1			21	95	1	1	3	5						5	100												
3	Промет НЖП	458	36	38	532	86	73	14	31	1	7		11	50	62	4	4	40	48	2	2	3		7	55	87												
4	Производња сточне хране	26	2	2	30	87	2	7	1		1			2	50	1	1		2						2	100												
5	Производња и промет ветеринарских лијекова	44	16	6	66	67	9	14	5	1	1			7	71	4	5		9	1	1		2	11	82													
6	Ветеринарска дјелатност	94	74	18	186	51	41	22	17		7			24	71	13	13	6	32						32	100											3	
7	Заразне болести и зоонозе	216	92	143	451	48	97	22	110		2			112	98	2	3	2	7						7	100											1	
8	Узгој животиња		2		2																																	

V	Водна инспекција	611	75	308	994	61	450	45	391	25		416	94	31	33	11	75			75	100	5			
1	Уређење водотока	72	15	14	101	71	34	34	19	15		34	56	5	6	7	18			18	100	1			
2	Заштита од вода	30	13	15	58	52	26	45	17	4		21	81	2	2	2	6			6	100	2			
3	Заштита вода	425	24	234	683	62	314	46	289	5		294	98	17	18	2	37			37	100	2			
4	Коришћење вода	67	18	37	122	55	63	52	57			57	100	5	5		10			10	100				
5	Остало	17	5	8	30	57	13	43	9	1		10	90	2	2		4			4	100				
VI	Техничка инспекција	1,473	168	268	1,909	77	415	22	348	7		355	98	44	42		86	41	41	82	168	51			
1	Електроенергетика	198	64	149	411	48	201	49	195			195	100	10	9		19			19	100				
2	Термоенергетика	376	63	63	502	75	64	13	62	2		64	97	11	11		22			22	100				
3	Рударство	66	36	18	120	55	45	38	42	4		46	91	7	7		14	1	1	2	16	88			
4	Електроенергетика у рударству	19	1	18	38	50	17	45	17	1		18	94	8	7		15			15	100				
5	Геологија	74	3	7	84	88	9	11	10			10	100												
6	Нафта и гас	740	1	13	754	98	79	10	22			22	100	8	8		16	40	40	80	96	17			
VII	Инсп. за саобраћај и везе	1,154	201	384	1,739	66	727	42	534	101	16	651	82	131	134	151	416			1	1	417	100	17	
1	Друмски саобраћај	403	119	101	623	65	286	46	142	93		235	60	63	68	87	218			1	1	219	100	8	
2	Јавни путеви	283	45	96	424	67	222	52	190	2	16	208	91	14	12	9	35				35	100	1		
3	Жељезнице	272	17	64	353	77	81	23	78	1		79	99	2	2		4				4	100	6		
4	Водни саобраћај	35	2	8	45	78	14	31	10	2		12	83			3	3				3	100			
5	Поштански саобраћај	5		3	8	63	4	50	4			4	100										1		
6	Технички прегледи возила	156	18	112	286	55	120	42	110	3		113	97	52	52	52	156				156	100	1		
VIII	Урб.-грађ. и еколошка инсп.	643	176	295	1,114	58	481	43	360	31		391	92	27	28	2	57				57	100	2	20	
1	Услови за обављање дјелатности	197	11	50	258	76	64	25	35	14		49	71	2	2		4				4	100			
2	Прост.-план., урб.-тех. и др. документација	21	15	5	41	51	8	20	2			2	100												
3	Производња грађевинског материјала	48	1	29	78	62	27	35	25	4		29	86	4	4		8				8	100			
4	Грађење	9	23	5	37	24	5	14	3	1		4	75												
5	Коришћење изграђених објеката	147	33	46	226	65	160	71	150	9		159	94	6	6		12				12	100	20		
6	Заштита животне средине	188	24	158	370	51	145	39	138	3		141	98	14	15	1	30				30	100			
7	Геодетски послови	33	69	2	104	32	72	69	7			7	100	1	1	1	3				3	100	2		
IX	Инсп. рада и заштите на раду	3,638	2,090	2,354	8,082	45	3,061	38	2,448	563		3,011	81	406	407	316	1,129	¹²⁴	¹²⁹	45	298	1,427	79	2	170
1	Радни односи и запошљава.	2,876	1,904	1,733	6,513	44	2,251	35	1,763	356		2,119	83	306	306	283	895	¹⁰⁸	¹¹³	41	262	1,157	77	166	
2	Заштита на раду	762	186	621	1,569	49	810	52	685	207		892	77	100	101	33	234	¹⁶	¹⁶	4	36	270	87	2	4
X	Здравствено - санитарна инсп.	51,967	106	467	52,540	99	440	1	343	86	3	432	79	22	20	30	72	3	3	12	18	90	80	5	
A	Спољнотрг. надзор	51,242			51,242	100	14			14		14		1	1		2				2	100			
B	Унутрашња контрола	725	106	467	1,298	56	426	33	343	72	3	418	82	21	19	30	70	3	3	12	18	88	80	5	
1	Услови за обављање дјелатности	7		2	9	78	2	22	2			2	100												

2	Производња и промет лијекова и медицинских средстава	228	52	204	484	47	199	41	122		68	3	193	63	17	16	26	59					59	100		4	
3	Здравствена и противепидемијска заштита у ЗУ	359	32	155	546	66	134	25	133		3		136	98	1		3	4					4	100		1	
4	Заштита од нејонизујућег зрачења	65	4	45	114	57	35	31	35				35	100													
5	Снабдијевање водом за пиће	6	2	9	17	35	3	18	4				4	100													
6	Производња и промет отрова	33		21	54	61	14	26	11				11	100	3	3		6					6	100			
7	Производња и промет намирница и ПОУ	10	16	17	43	23	25	58	22		1		23	96			1	1	3	3	12	18	19	5			
8	Противепидемијска заштита у другим објектима	17		7	24	71	14	58	14				14	100													
9	Остало			7	7																						
XI	Инсп. за заштиту од пожара	331	75	272	678	49	305	45	311		20		331	94	2	2		4					4	100		2	
1	Услови за обављање дјелатности	17		5	22	77	1	5																			
2	Колективно становање	3	14	3	20	15	9	45	7																		
3	Привредне и ванпривредне дјелатности	292	50	248	590	49	283	48	293		19				2	2		4					4	100		1	
4	Шумарство и пољопривреда	12	1	11	24	50	8	33	8																		
5	Ватрогасне јединице	6	9	5	20	30	2	10	2																		
6	Остало	1	1		2	50	2	100	1		1															1	
XII	Просвјетна инспекција	237	536	222	995	24	275	28	244		7		251	97	30	29	3	62					62	100	1	28	
1	Предшколско васпитање и образовање	6	1	4	11	55	3	27	3				3	100	1	1		2					2	100			
2	Основно образовање и васпитање	113	162	76	351	32	91	26	87				87	100	8	8		16					16	100		4	
3	Средње образовање и васпитање	45	260	61	366	12	85	23	84				84	100	3	2		5					5	100		7	
4	Високо образовање	73	104	78	255	29	94	37	68		7		75	91	18	18	3	39					39	100	1	16	
5	Ученички стандард		4	1	5		1	20	1				1	100													
6	Студентски стандард		5	2	7		1	14	1				1	100													
7	Остало																										
XIII	Укупно	193,002	4,543	7,120	204,665	94	9,700	5	7,573	192	1,431	16	17	9,229	82	1,412	1,384	2,070	4,866	194	198	96	488	5,354	91	17	360
A	Царинске испоставе	175,781			175,781	100	53	0	7		43	3	53	13	10	10		20	1	1		2	22	91			
Б	Унутрашњи надзор	17,221	4,543	7,120	28,884	60	9,647	33	7,566	192	1,388	16	14	9,176	82	1,402	1,374	2,070	4,846	193	197	96	486	5,332	91	17	360

Упоредни приказ показатеља о броју контрола и предузетих мјера у 2007, 2008. и 2009. години

Р. бр.	Инспекције/ инспекцијске области	Контроле										Управне мјере						Прекршајне мјере						
		Број					Уредне					Превентивне/Корективне				Репресивне		Прекршајни налог						
		2007	2008	I _{08/07} ³	2009	I _{09/08}	2007	2008	I _{08/07} ⁴	2009	I _{09/08}	2007	2008	I _{08/07}	2009	I _{09/08}	2007	2008	2009	2007	2008	I _{08/07}	2009	I _{09/08}
I	Тржишна инспекција	89,475	98,295	1.10	92,060	0.94	86,637	96,017	1.01	89,468	0.99	1,548	1,401	1.12	1,917	1.17	1,136	772	628	1,808	2,021	1.12	2,396	1.19
A	Спољнотрг. надзор	81,972	91,876	1.12	83,792	0.91	81,926	91,843	1.00	83,766	1.00		13		3	0.23		13	23		12		18	1.50
B	Унутрашњи надзор	7,503	6,419	0.86	8,268	1.29	4,711	4,174	1.04	5,702	1.06	1,548	1,388	1.12	1,914	1.18	1,136	759	605	1,808	2,009	1.11	2,378	1.18
II	Пољоприв. инспекција	41,703	42,250	1.01	41,461	0.98	41,442	42,043	1.00	41,338	1.00	83	64	1.02	78	1.69	176	132	63	62	73	1.18	94	1.29
A	Спољнотрговин. надзор	41,072	41,367	1.01	40,747	0.99	41,056	41,358	1.00	40,734	1.00	3			4		13	9	9					
B	Унутрашња контрола	631	883	1.40	714	0.81	386	685	1.27	604	1.09	80	64	1.04	74	1.69	163	123	54	62	73	1.18	94	1.29
III	Шумарска инспекција	1,988	1,437	0.72	1,703	1.19	1,510	1,088	1.00	1,119	0.87	373	235	0.91	415	1.10	69	70	74	159	216	1.36	372	1.72
IV	Ветеринарска инспекција	1,737	1,354	0.78	1,390	1.03	1,122	1,038	1.19	1,143	1.07	409	203	0.80	184	1.20	54	84	32	57	46	0.81	103	2.24
V	Водна инспекција	811	785	0.97	994	1.27	438	414	0.98	544	1.04	311	307	1.07	391	1.05	62	36	25	83	67	0.81	75	1.12
VI	Техничка инспекција	2,041	2,364	1.16	1,909	0.81	1,238	1,754	1.22	1,494	1.05	5,226	502	0.96	348	1.04	73	30	7	92	108	1.17	86	0.80
6.1.	Електроенергетика	463	491	1.06	411	0.84	85	249	2.76	210	1.01	3,549	221	0.96	195	1.04	6	9		31	17	0.55	19	1.12
6.2.	Термоенергетика	481	647	1.35	502	0.78	391	543	1.03	438	1.04	498	102	1.00	62	0.99	11	2	2	8	20	2.50	22	1.10
6.3.	Рударство	210	263	1.25	120	0.46	57	113	1.58	75	1.45	735	128	0.93	42	1.05	54	19	4	35	57	1.63	14	0.25
6.4.	Геологија	117	117	1.00	84	0.72	1	71	71.00	75	1.47	405	44	1.00	10	1.00	1			10	14	1.40		
6.5.	Нафта и гас	770	842	1.09	754	0.90	704	776	1.01	675	0.97	39	5	1.03	22	1.00	1			8			16	
6.6.	Остало		4					2					2											
VII	Инсп. за саобраћај и везе	2,487	1,993	0.80	1,739	0.87	1,346	1,255	1.16	1,012	0.92	747	514	1.40	534	0.92	421	61	117	457	265	0.58	416	1.57
VIII	Урб.-грађ. и екол. инспек.	1,207	1,112	0.92	1,114	1.00	563	581	1.12	633	1.09	655	362	1.01	360	1.06	107	53	31	46	47	1.02	57	1.21
IX	Инсп. рада и зашт. на раду	8,221	7,958	0.97	8,082	1.02	4,687	5,056	1.11	5,021	0.98	3,282	2,258	0.92	2,954	1.15	273	394	57	771	978	1.27	1,129	1.15
9.1.	Радни односи и запошљ.	7,026	6,344	0.90	6,513	1.03	4,222	4,154	1.09	4,262	1.00	2,588	1,655	0.91	2,074	1.18	248	333	45	702	809	1.15	895	1.11
9.2.	Заштита на раду	1,195	1,614	1.35	1,569	0.97	465	902	1.44	759	0.87	694	603	0.94	880	1.09	25	61	12	69	169	2.45	234	1.38
X	Здрав.-санитарна инспек.	40,884	50,499	1.24	52,540	1.04	40,159	49,965	1.01	52,100	1.00	630	418	0.95	343	1.02	134	118	89	87	105	1.21	72	0.69
A	Спољнотрговин. надзор	39,190	49,128	1.25	51,242	1.04	39,172	49,105	1.00	51,228	1.00						18	23	14	1	3	3.00	2	0.67
B	Унутрашња контрола	1,694	1,371	0.81	1,298	0.95	987	860	1.08	872	1.07	630	418	0.96	343	1.01	116	95	75	86	102	1.19	70	0.69
XI	Инсп. заштите од пожара		484		678	1		234		373	1		233		311	1		31	20		4		4	1
XII	Просвјетна инспекција		1,081		995	0.92		757		720	1.03		311		244	0.98		2	7		20		62	3.10
XIII	Укупно	190,554	209,612	1.10	204,665	0.98	179,142	200,202	1.02	194,965	1.00	13,264	6,808	0.94	8,079	1.10	2,505	1,783	1,150	3,622	3,950	1.09	4,866	1.23
A	Спољнотрговин. надзор	162,234	182,371		175,781		162,154	182,306		175,728		3	13	2.54	7	0.59	31	45	46	1	15		20	
B	Унутрашњи надзор	28,320	27,241	0.96	28,884	1.06	16,988	17,896	1.10	19,237	1.01	13,261	6,795	0.94	8,072	1.10	2,474	1,738	1,104	3,621	3,935	1.09	4,846	1.23

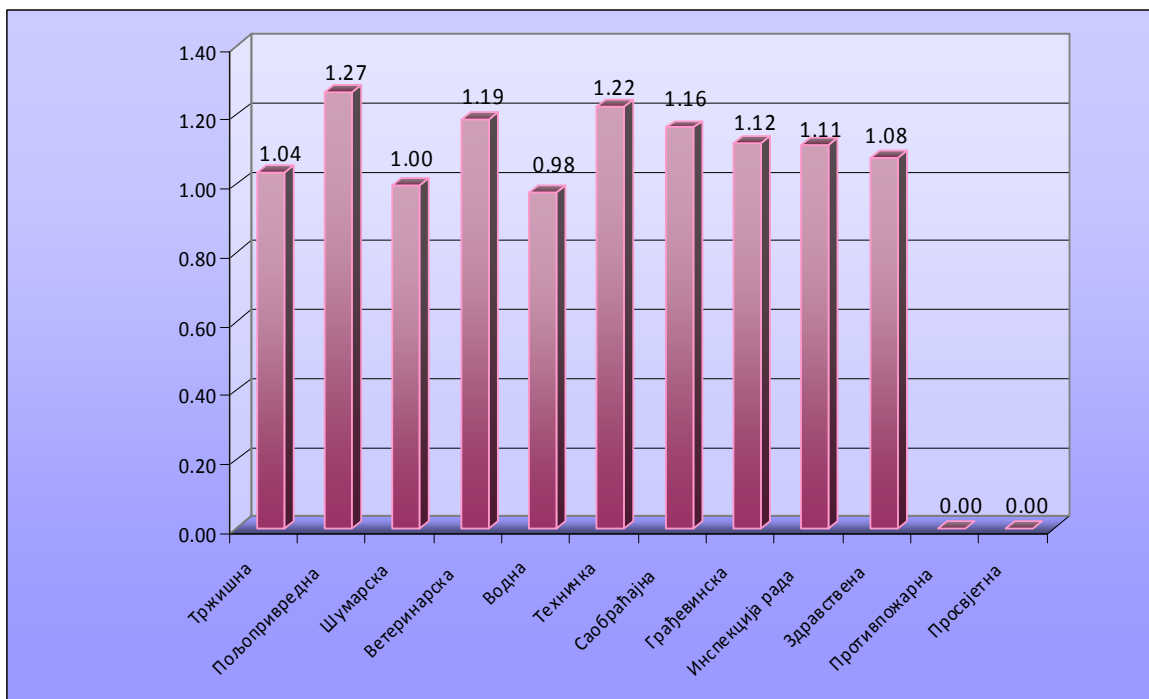
³ Индекс I (односи између величина у два периода која се упоређују)

⁴ Индекс I_r (односи између учешћа уредних контрола у укупно извршеним контролама у два периода која се упоређују)

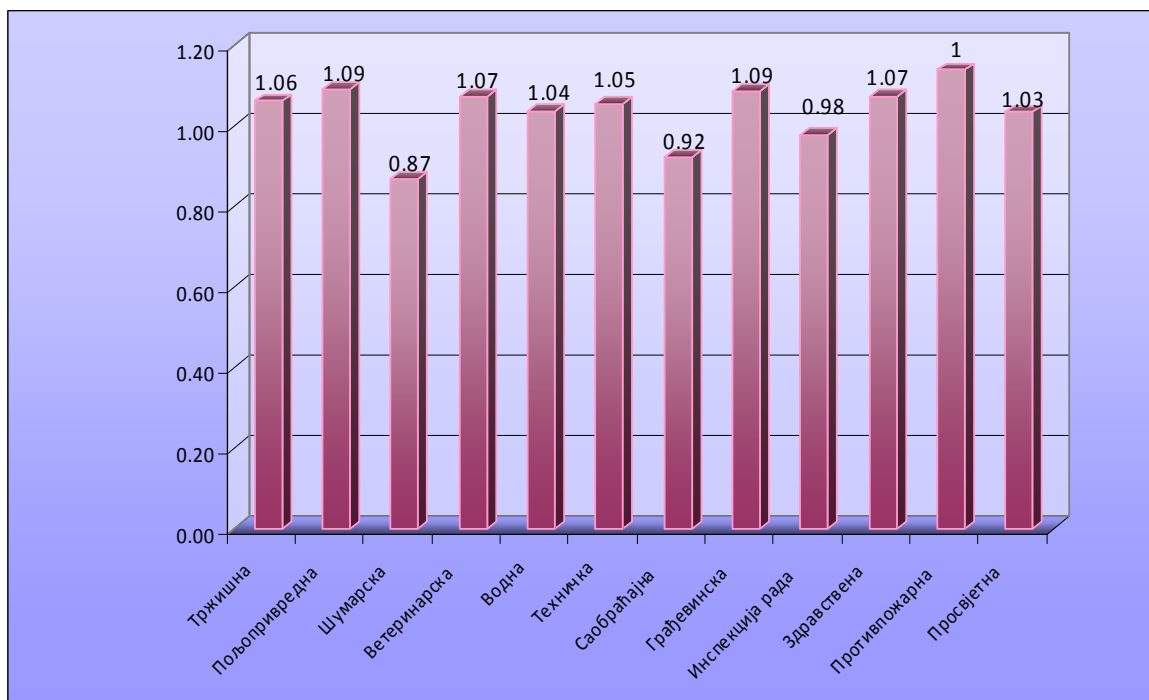
Упоредни приказ показатеља о броју контрола и предузетих мјера за периоде I-XII 2007., 2008. и 2009. године

Ред. бр.	Инспекције/ инспекцијске области	Прекршајне мјере										Кривичне					Жалбе				
		Прекршајни налог					Прекршјна пријава														
		2007	2008	I _{08/07}	2009	I _{09/08}	2007	2008	I _{08/07}	2009	I _{09/08}	2007	2008	I _{08/07}	2009	I _{09/08}	2007	2008	I _{08/07}	2009	I _{09/08}
I	Тржишна инспекција	1,808	2,021	1.12	2,396	1.19	265	18	0.07	31	1.72	3					41	30	0.73	67	2.23
A	Спољнотрговински надзор		12		18	1.50	1	2	2.00	2	1.00										
B	Унутрашњи надзор	1,808	2,009	1.11	2,378	1.18	264	16	0.06	29	1.81	3					41	30	0.73	67	2.23
II	Пољоприв. инспекција	62	73	1.18	94	1.29	19	34	1.79	44	1.29	1						3		6	2.00
A	Контрола на граници																				
B	Унутрашња контрола	62	73	1.18	94	1.29	19	34	1.79	44	1.29	1						3		6	2.00
III	Шумарска инспекција	159	216	1.36	372	1.72	64	9	0.14	5	0.56	9	10	1.11	12	1.20	20	30	1.50	36	1.20
IV	Ветеринарска инспекција	57	46	0.81	103	2.24	18	15	0.83	9	0.60	4	8	2.00				6		4	0.67
V	Водна инспекција	83	67	0.81	75	1.12	16	7	0.44			6	1	0.17			13	5	0.38	5	1.00
VI	Техничка инспекција	92	108	1.17	86	0.80	47	64	1.36	82	1.28						8	5	0.63		
6.1.	Електроенергетика	31	17	0.55	19	1.12		1									3	1	0.33		
6.2.	Термоенергетика	8	20	2.50	22	1.10											1	1	1.00		
6.3.	Рударство	35	57	1.63	14	0.25	8	5	0.63	2	0.40						1	2	2.00		
6.4.	Геологија	10	14	1.40													1	1	1.00		
6.5.	Нафта и гас	8			16		39	58	1.49	80	1.38						2				
6.6.	Остало																				
VII	Инсп. за саобраћај и везе	457	265	0.58	416	1.57	68			1		2					8	3	0.38	17	5.67
VIII	Урб.-грађ.и екол. инспек.	46	47	1.02	57	1.21	4	1	0.25			1			2		3	5	1.67	20	4.00
IX	Инсп.рада и зашт. на раду	771	978	1.27	1,129	1.15	401	165	0.41	298	1.81	4	2	0.50	2	1.00	89	123	1.38	170	1.38
9.1.	Радни односи и запошљав.	702	809	1.15	895	1.11	343	128	0.37	262	2.05	2					83	117	1.41	166	1.42
9.2.	Заштита на раду	69	169	2.45	234	1.38	58	37	0.64	36	0.97	2	2	1.00	2	1.00	6	6	1.00	4	0.67
X	Здрав.- санитарна инспек.	87	105	1.21	72	0.69	17	11	0.65	18	1.64						5	6	1.20	5	0.83
A	Спољнотрговински надзор	1	3	3.00	2	0.67															
B	Унутрашња контрола	86	102	1.19	70	0.69	17	11	0.65	18	1.64						5	6	1.20	5	0.83
XI	Инсп. заштите од пожара		4		4	1												15		2	0.13
XII	Просвјетна инспекција		20		62	3.10		4					4		1	0.25		24		28	1.17
XIII	Укупно	3,622	3,950	1.09	4,866	1.23	919	328	0.36	488	1.49	30	25	0.83	17	0.68	187	255	1.36	360	1.41
A	Спољнотрговински надзор	1	15		20		1	2	2.00	2	1.00										
B	Унутрашњи надзор	3,621	3,935	1.09	4,846	1.23	918	326	0.36	486	1.49	30	25	0.83	17	0.68	187	255	1.36	360	1.41

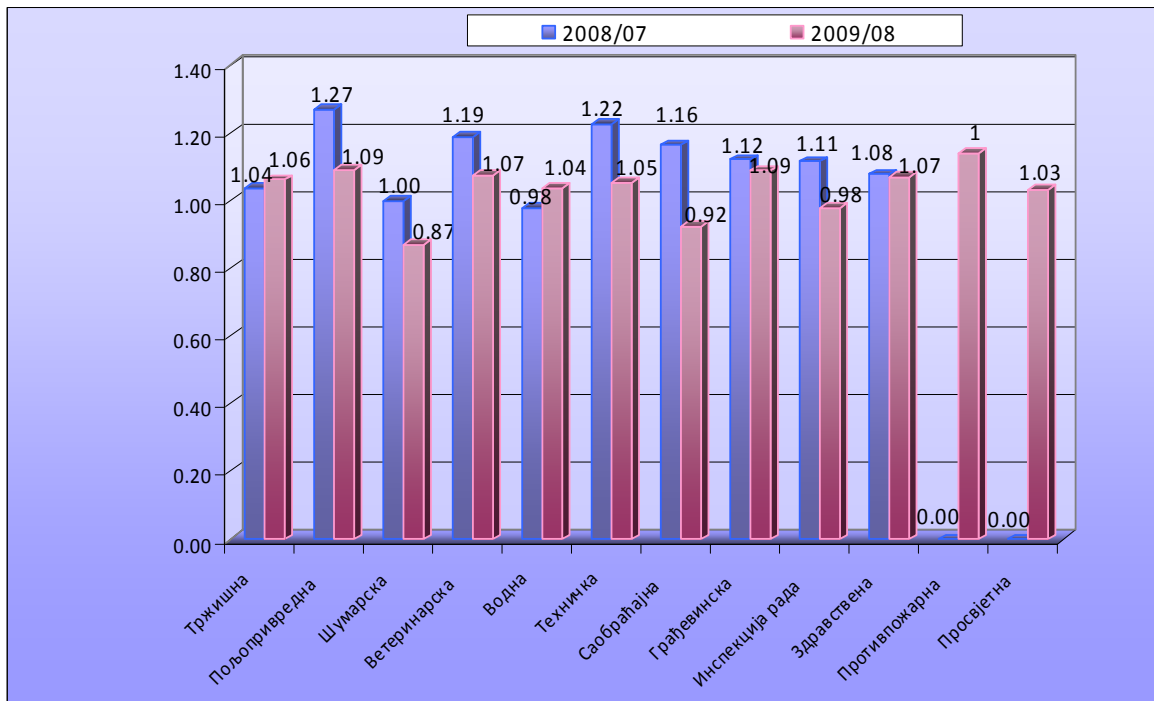
Релативни индекс уредних контрола и укупног броја контрола у унутрашњости 2008/2007.

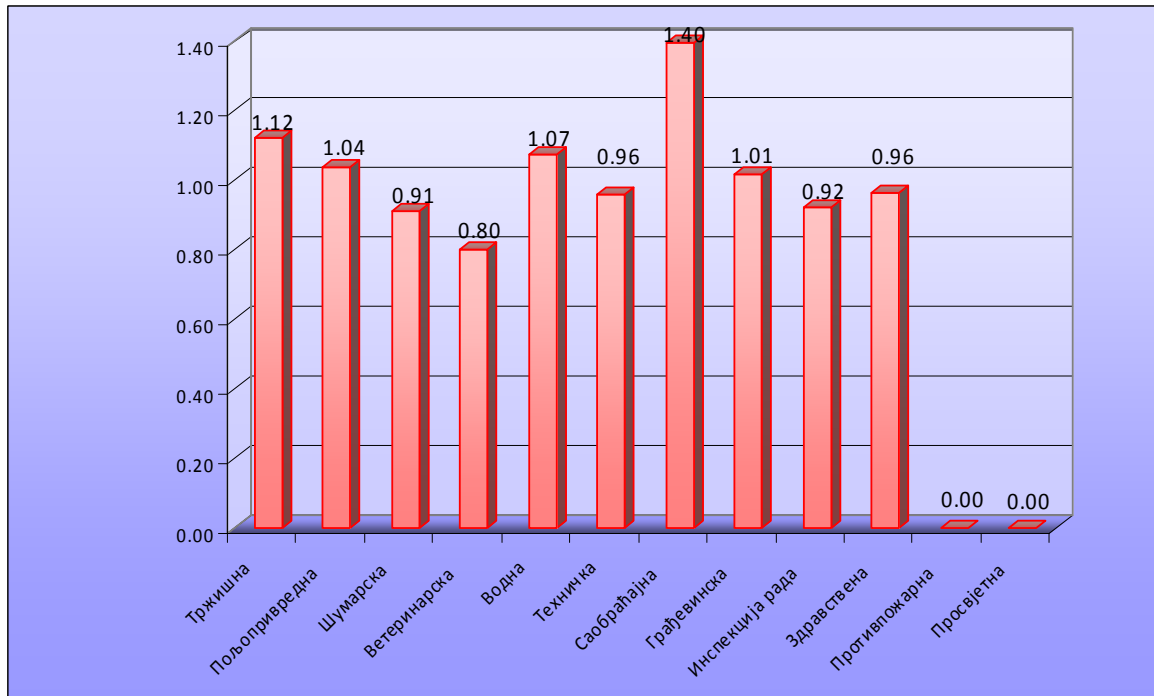
Релативни индекс уредних контрола и укупног броја контрола у унутрашњости 2009/2008.

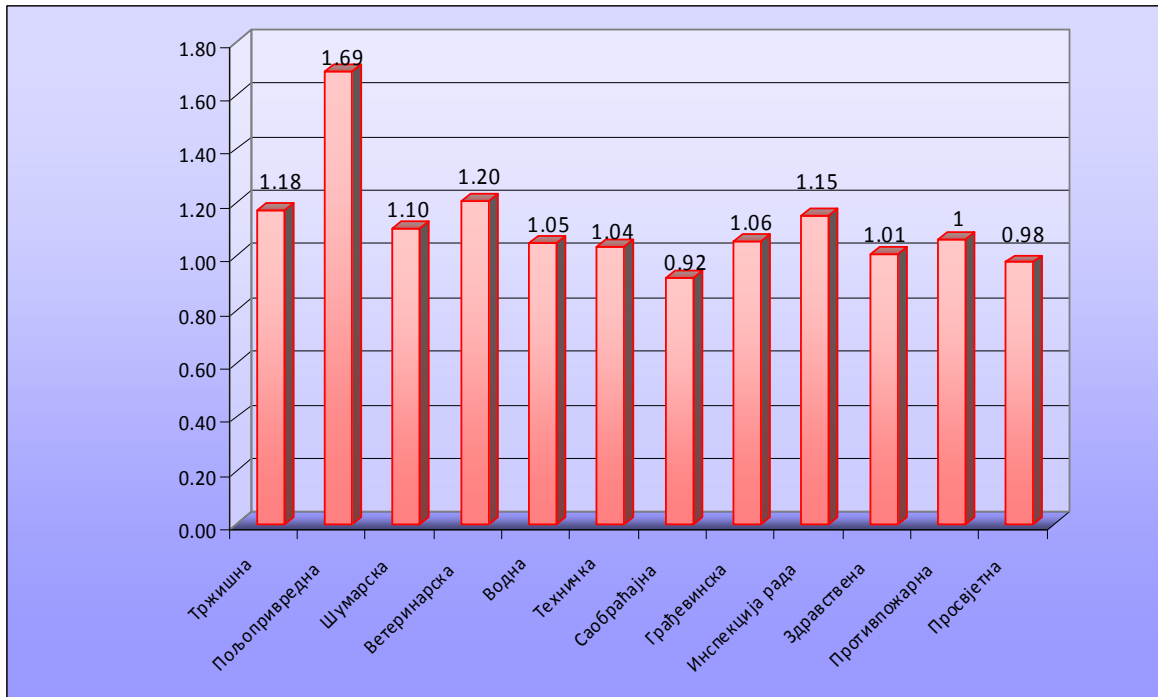
Релативни индекс уредних контрола и укупног броја контрола у унутрашњости 2008/2007. и 2009/2008.

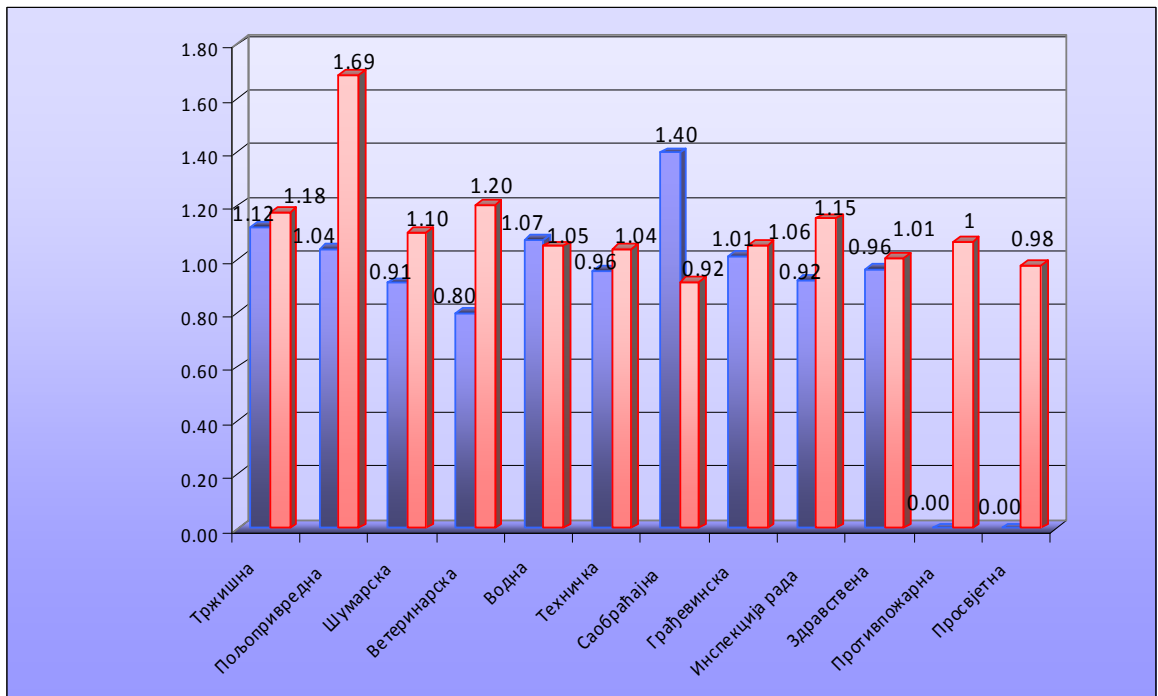
Релативни индекс превентивних и репресивних мјера за контроле у унутрашњости 2008/2007.

Релативни индекс превентивних и репресивних мјера за контроле у унутрашњости
2009/2008.

Релативни индекс превентивних и репресивних мјера за контроле у унутрашњости
2008/2007. и 2009/2008.

III РАД ИНСПЕКЦИЈА ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1. ТРЖИШНА ИНСПЕКЦИЈА

Приоритети у раду тржишне инспекције били су легализација рада и заштита потрошача а основни циљ ове инспекције је извођење ефикасног инспекцијског надзора и успостављање превентивног, па тек онда корективног и репресивног дјеловања да би се успоставили такви тржишни односи који доводе до уређености тржишта, а тиме и задовољства потрошача и шире друштвене заједнице.

Републичка тржишна инспекција почетком 2009. године имала је укупно 74 инспектора у 6 подручних одјељења. У спољнотрговинском промету радило је 15 тржишних инспектора, а преостали инспектори су били ангажовани у унутрашњем инспекцијском надзору.

На локалном нивоу послове градских/општинских тржишних инспектора обављало је 84 инспектора у 45 градова/општина.

Очекујемо да ће се смањивати нелегално пословање и повећавати дисциплина у поштивању прописа у Републици Српској и Босни и Херцеговини и да је расположиви број републичких тржишних инспектора релативно задовољавајући.

1.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор

У спољнотрговинском надзору у 2009. години 15 републичких тржишних инспектора су у 12 царинских испостава (*Бања Лука, Градишка, Приједор, Нови Град, Добој, Шамац, Брод, Рача, Каракај, Вишеград, Соколац и Требиње*) извршили контроле квалитета робе по свим захтјевима увозника. Укупан број контрола је 83.792 што је за 8,8% мање у односу на прошлу 2008. годину. У корист Буџета Републике Српске уплаћена је накнада у износу од 1.676.540 КМ.

Без обзира на смањени број пошиљки из увоза у 2009. години у односу на 2008. годину, тржишна инспекција је повећала број узетих узорака пољопривредно-прехрамбених производа да би се спријечио увоз неусаглашених производа на домаће тржиште. Потребно је нагласити да се код непрехрамбених производа врши само административна контрола (преглед документа и органолептички преглед пошиљке), јер не постоје акредитоване/овлаштене лабораторије за анализу поменутих производа.

Број увезених пошиљки моторних горива у 2009. години је 5.447 а у 2008. години 11.082 пошиљки (*смањени број пошиљки је и резултат отпочињања рада Рафинерије нафте у Броду*). Број узетих узорака моторних горива је извршен према прописаном Програму утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива од стране надлежног Министарства индустрије, енергетике и рударства у Влади Републике Српске

Упоредни приказ ефеката предузетих мјера у спољнотрговинском инспекцијском надзору за периоде I-XII 2007., 2008. и 2009. године

Ред. бр.	Опис показатеља	I-XII 2007.	I-XII 2008.	I 08/07	I-XII 2009.	I 09/07	I 09/08
	Спољнотрговински инспекцијски надзор	81.972	91.876	1.12	83.792	1.02	91.2
1.	Пољопривредно-прехранбени производи		49.100		51.200		104.3
1.1.	Узорковање						
1.1.1.	Анализа (ком)	2,122	2,096	98.8	2,350	110.7	112.1
1.1.1.1.	Неуредни узорци (ком)	33	29	87.9	26	78.8	89.7
1.1.2.	Суперанализа	3	16	533.3	10	333.3	62.5
1.1.2.1.	Потврђена анализа		6		3		50.0
1.1.2.2.	Демантовна анализа	2	10	500.0	7	350.0	70.0
1.2.	Враћене пошиљке (ком)	11	13	118.2	10	90.9	76.9
2.	Нафта и нафтни деривати		11.082		5.447		49.2
2.1.	Узорковање						
2.1.1.	Анализа (ком)	437	856	195.9	282	64.5	32.9
2.1.1.1.	Неуредни узорци (ком)	2	2	100.0	1	50.0	50.0
2.1.2.	Суперанализа	2	1	50.0			
2.1.2.1.	Потврђена анализа	1					
2.1.2.2.	Демантовна анализа		1				
3.	Финансијски показатељи						
3.1.	Накнада у спољнотрговинском промету (КМ)	1,680,220	1,855,090	110.4	1,676,540	99.8	90.4

У складу са Закључком Владе Републике Српске од 30.07.2009. године да се појача контрола квалитета пшенице при увозу, тржишни инспектори су поступили по истом. За првих осам мјесеци узорковано је 1% пошиљки, а у периоду септембар – децембар 2009. године узорковано је 4,3% пошиљки. Све анализе биле су уредне. О извршеним контролама квалитета пшенице тржишна инспекција је информисала Владу Републике Српске и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

1.2. Унутрашњи инспекцијски надзор

У унутрашњем инспекцијском надзору у 2009. години 52 републичка тржишна инспектора извршили су 8.268 контрола (5.854 редовне, 605 ванредних и 1.809 контрола извршења рјешења).

Од 5.854 редовне контроле, 2.215 контрола биле су неуредне (38 %), од 605 ванредних контрола 333 контроле су биле неуредне (55 %) и од 1.809 контрола извршења рјешења констатовано је да су субјекти у 1.801 случају извршили рјешења инспектора.

Инспектори су предузели 2.519 управних и 2.407 прекршајних мјера.

Од 2.519 предузетих управних мјера 76 % (1.914 мјера) су превентивне/корективе мјере, а 24% (605 мјера) су репресивне управне мјере.

Од 605 репресивних управних мјера 28% (170 мјера) се односи на забрану обављања дјелатности, због непосједовања одобрења за обављање дјелатности, 25% (150 мјера) односи се на забрану промета робе због непотпуног декларисања, непосједовања гарантних листова, техничких упутстава, истеклог рока трајања и др., 27% (165 мјера) се односи на одузимање робе без поријекла и 13% (76 мјере) се односи на забрану употребе мјерила јер иста нису верификована од стране надлежне институције и остале забране 7% (44 мјера).

Од 2.378 издата прекршајна налога на износ од 2.261.781 КМ, 481 налог у вриједности 1.177.481 КМ је издат правним лицима, 512 налога одговорним лицима у правним лицима у вриједности 268.161 КМ и 1.385 налога предузетницима/физичким лицима у вриједности 816.139 КМ.

Поднесено је 29 прекршајних пријава надлежним судовима.

Присутан је тренд повећања броја уредних контрола у 2009. години у односу на 2008. годину, што показује и релативни индекс чија је вриједност 1.06. Тренд повећања броја уредних контрола је присутан у свим областима надзора, изузев у области надзора – остало, гдје су углавном вршене контроле по представкама потрошача које су биле оправдане.

Тренд смањења присуства нелегалне робе евидентан је последњих година, што је резултат како системског рјешења увођењем ПДВ, оштрије казнене политике дефинисане Законом о трговини тако и радом тржишне инспекције.

Упоредни приказ броја контрола и предузетих мјера за периоде I-XII 2008. и 2009. године

Р. бр.	Инспекција/ Инспекцијске области	Контроле						Управне мјере						Прекршајне мјере		
		Број			Уредне			Превентивне/Корективне			Репресивне					
		2008	2009	I	2008	2009	Ir	2008	2009	Ir	2008	2009	Ir	2008	2009	I
I	Тржишна инспекција	6.419	8.268	1.29	4.174	5.702	1.06	1.388	1.914	1.18	759	605	2.025	2.407	1.19	
1	Трговина	3.946	5.687	1.44	2.647	4.034	1.06	845	1.242	1.15	363	340	1.295	1.508	1.16	
2	Угоститељство и туризам	1.516	1.727	1.14	888	1.128	1.11	468	474	1.07	164	127	431	494	1.15	
3	Услугне дјелатности	199	221	1.11	135	188	1.25	17	22	2.50	37	6	63	27	0.43	
4	Остало	758	633	0.82	504	352	0.84	58	176	2.40	195	132	236	378	1.60	

1.2.1. Област трговине

Републичка тржишна инспекција је у 2009. године у области трговине извршила 5.687 контрола (4.389 редовних, 70 ванредних и 1.228 контрола извршења рјешења).

У 1.653 контроле инспектори су утврдили разне неправилности и предузели 1.594 управне мјера, од чега:

- у 1.254 случаја наложено је отклањање неправилности,
- у 97 случајева одузета је роба у вриједности 185.938 КМ,
- у 135 случајева је ван промета стављена роба у вриједности 2.157.280 КМ до отклањања недостатака на истој (због непотпуних декларације, непосједовање гарантних листова, техничких упутстава),
- у 46 случајева изречене су мјере забране обављања дјелатности, од чега су двије трговине запечаћене јер нису посједовале одобрење за рад,
- у 10 случаја изречене су остале разне забране.

Инспектори су издали 1.497 прекршајних налога у вриједности од 1.372.135 КМ и поднијели 11 прекршајних пријава надлежним судовима.

У области трговине вршене су контроле у разним дјелатностима.

Код субјеката који се баве механичком прерадом дрвета (пилане), обим производње је у великом паду, а самим тиме и пласман резане грађе, а оно што се јавља као проблем код одређеног броја пилана јесте невођење пословних књига у складу са прописима. У поменутих случајевима инспектори су предузимали корективне мјере.

У области промета нафте и нафтних деривата нема значајних неправилности, односно промет истих се креће легалним токовима.

Код промета предмета од драгоцјених метала (златни и сребрени накит) констатовано је да је евидентирани промет у 2008. години код већине субјеката мањи од 50.000 КМ (преглед промета достављен је Пореској управи). Већина предмета од драгоцјених метала у промету није имала истакнуте трговачке назива и цијене по комаду а

субјекти нису водили евиденције у складу са прописима. Инспектори су предузимали корективне мјере. Код мањег броја субјеката вршене су контроле по два пута.

Код контроле робе фалсификованих робних марки и носача звука и слике (пиратерије) постоје велики проблеми. За контролу примјене прописа који регулишу област интелектуалне својине у БиХ дефинисана је надлежност царинских органа и судова. Тржишна инспекција приликом контрола у овој области примјењује одредбе Закона о трговини. Међутим, није дефинисано чији налаз је релевантан да је роба кривотворена, како поступити са робом гдје носилац права на жиг приликом увоза није заинтересован да покрене поступак код суда и изврши царињење и роба се увезе у БиХ или носилац права уопште не тражи заштиту. Очекује се да ће ова област бити боље регулисана у 2010. години јер је у оквиру међународног пројекта урађен сет закона које је Институт за интелектуалну својину БиХ доставио у процедуру усвајања. У 2009. години је одузето је 2.529 комада носача звука и слике.

Код промета грађевинског, електро и водо-материјала још увијек је присутан, али у знатно мањем обиму, проблем декларисања истог или непотпуних декларација (нарочито робе која је ускладиштена на отвореном дијелу складишног простора, гдје се јавља и брисање података на декларацијама усљед утицаја сунца и кише).

У области промета бијеле технике и рачунарске опреме, најчешће констатовани прекршаји су непотпуне декларације на роби, недостатак гарантних листова, упутстава за употребу и сл. Инспектори су забрањивали промет такве робе до отклањања недостатака.

У контролама код иностраних држављана присутан је и даље проблем, али у знатно мањем степену, непостојања или непотпуног декларисања робе затечене у промету, док је нелегалан промет робе смањен, а и број субјеката кинеских држављана који обављају дјелатност је знатно смањен, односно преполовљен.

Контролисан је промет алкохолних и безалкохолних пића, дуванских прерађевина, прехранбених и непрехрамбених артикала. Најчешће констатовани прекршаји су непотпуне декларације на роби, која је стављена ван промета до отклањања недостатака и неиздавање рачуна купцима.

Републичка тржишна инспекција је вршила контроле примјене Уредбе о ограничењу маржи у промету робе и констатовано да је мали број субјеката примјењивао маржу већу од дозвољене. Утврђена је незаконито остварена добит у износу од 2.287 КМ. Оштрија казнена политика и ефикаснији рад тржишне инспекције дали су добре резултате.

1.2.2. Област угоститељства и туризма

Републичка тржишна инспекција је у 2009. години у области угоститељства и туризма извршила 1.727 контрола (1.247 редовних, 39 ванредних и 441 контрола извршења рјешења).

У 599 контрола инспектори су утврдили разне неправилности и предузели 601 управну мјеру, од чега:

- у 474 случаја наложено отклањање неправилности,
- у 42 случаја одузета је роба без поријекла намијењена услуживању у вриједности од 22.862 КМ,
- у 59 случајева изречене су мјере забране обављања дјелатности, од чега је у 5 случајева извршено печатење,
- у 26 случајева изречене су остале разне забране.

Инспектори су издали 491 прекршајни налога у вриједности од 399.201 КМ и поднијели 3 прекршајне пријаве надлежним судовима.

У 2009. години тржишна инспекција је престала да контролише приређивање игара на срећу у угоститељским објектима јер је формирана Републичка управа за игре на срећу.

1.2.2.1. Примјена Уредбе о забрани продаје и употребе алкохолних пића на јавним мијестима лицима млађим од 18 година

Републички тржишни инспектори у свакодневним контролама угоститељских и продајних објеката контролишу продају и точење алкохола као и продају цигарета, лицима млађим од 18 година.

Републичка тржишна инспекција у 2008. години извршила је 1.516 контрола у угоститељско-туристичким објектима (у шест случајева је констатовано кршење Уредбе), а градска/општинска инспекција 2.536 контрола. У мјесецу септембру 2009. године у касним вечерњим часовима тржишни инспектори су извршили контроле у 231 угоститељском објекту и констатовали кршење Уредбе у пет угоститељских објеката. У 2009. години је од стране Републичке тржишне инспекције извршено више хиљада контрола у објектима у којима се продаје (трговиске радње, дисконти пића и сл.) или точи алкохол (угоститељски објекти) и констатован веома мали број случајева кршења Уредбе што свакако није реално стање.

1.2.2.2. Категоризација угоститељских објеката

Према захтјевима Министарства трговине и туризма тржишна инспекција је пратила рад Комисије Министарства која врши категоризацију угоститељских објеката.

Извршене су контроле код свих субјеката у Републици Српској којима категоризацију врши поменуто министарство.

1.2.2.3. Остало у области угоститељства

У контролама угоститељских објеката који пружају услуге смјештаја, за вријеме одржавања Свјетског првенства у рафтингу у Бањалуци и зимске сезоне на Јахорини, акценат је стављен на контролу броја гостију који користе услуге смјештаја и исказивање боравишне таксе на рачунима.

Тржишна инспекција заједно са инспекцијом рада обављала је контроле у самосталним угоститељским радњама и ноћним клубовима у вечерњим часовима у дане викенда. Предмет контроле био је издавање рачуна. Констатовано је да већи број угоститеља није издавао рачуне, због чега су предузете и управне и прекршајне мјере. Заједничке контроле ће се наставити и у наредном периоду.

Поред наведених вршене су и комплексне контроле угоститељских објеката гдје су вршене провјере: одобрења за рад, поријекла производа намијењених услуживању, вођења пословних евиденција, цјеновника, издавање рачуна, и др.

1.2.2.4. Туристичка дјелатност-путничке агенције

У овој области извршене су 102 контроле и констатовано је да је 16 субјеката кршило прописе који уређују ову област. Укупно је предузето 16 управних и 11 прекршајних мјера. Изречене су казне у вриједности од 15.700 КМ.

1.2.3. Област услужних дјелатности

Контролисане су аутопраоне, аутомеханичарске радње, ауто-лакирери, фризери, столари и др. Посебан проблем представља неиздавање рачуна корисницима услуга што инспекција не може утврдити у поступку контроле субјеката.

Инспектори су издали 27 прекршајних налога у вриједности од 24.950 КМ.

1.2.4. Заштита потрошача

1.2.4.1. Потрошачки кредити

Републички тржишни инспектори су по притужбама потрошача (да су банке неосновано повећали каматне стопе) извршили контроле у банкама и контролисали 61 потрошачки кредит у складу са Законом о заштити потрошача Босне и Херцеговине.

Инспектори су банкама рјешењима наложили отклањање неправилности. На првостепена рјешења инспектора банке су уложиле жалбе. Министарство трговине и туризма је поништило 43 првостепена рјешења, а осталих 18 је у поступку рјешавања.

У 43 случаја по сваком конкретном уговору издати су прекршајни налози у висини од 2.500 КМ за правно лице и 500 КМ за одговорно лице у правном лицу. Банке нису прихватиле да плате прекршајне налоге, већ су прекршајне налоге упутиле на судско одлучивање.

Пристигло је још притужби потрошача на незаконито повећање каматних стопа по којима ће се у наредном периоду извршити инспекцијске контроле.

1.2.4.2. Производња и промет млинских и пекарских производа

Републичка тржишна инспекција је у 2009. године извршила око 200 контрола код субјеката који врше производњу и промет млинских и пекарских производа. Инспектори су изrekli 98 управних и 99 прекршајних мјера. Најчешће констатовани прекршаји су непрописно вођење евиденција. Изречене су казне у вриједности од 129.200 КМ.

Инспектори су у овим контролама узели за анализу 72 узорка производа. У 9 случајева констатовано је да узорци не задовољавају одређене одредбе прописа о квалитету и декларисању пекарских производа. Недостаци се односе на пропусте у декларисању и доношењу произвођачких спецификација. У 2 случаја констатовано је да је производња хљеба декларисаног као „црни хљеб“ вршена од брашна типа 500 уз додаток пшеничних мекиња.

Уочено је да се континуирано узимају узорци од стране надлежног Регионалног завода за заштиту здравља људи и углавном нема недостатака и неправилности, а сировине за производњу се углавном увозе.

1.2.4.3. Остало у области заштите потрошача

По свакој конкретној притужби потрошача извршене су контроле и ријешене су све оправдане представке потрошача.

По конкретним и анонимним представкама потрошача извршено је 470 контрола, а око 50% било је неуредних. Предузето је 250 управних мјера и издато преко 270 прекршајних налога у вриједности преко 300.000 КМ.

У 16 случајева је ван промета стављена роба у вриједности 304.002 КМ до отклањања недостатака, због непотпуних декларација, непосједовање гарантних листова, техничких упутстава.

Потрошач не може остварити никакво право ако не посједује рачун за купљену робу или услугу, а Законом о фискалним касама предвиђена је казна у висини од 50 КМ за потрошаче који у окружењу 20 метара од мјеста продаје робе или услуге не посједују рачун. И поред тешкоћа у контролама купаца за сада је инспекција дјеловала превентивно. Циљ је повећање друштвене дисциплине послодаваца, а не кажњавање купаца..

Надлежни органи у Републици Српској би се морали ангажовати на едукацији потрошача о значају узимања рачуна за купљену робу или услугу.

1.2.5. Остале активности

Републички и општински тржишни инспектори су од фебруара 2009. године контролисали посједовања фискалних каса код субјеката контроле. Подаци о субјектима који не посједују фискалне касе седмично су достављани Пореској управи Републике Српске а путем медија обавјештавана је јавност.

Активности тржишних инспектора огледале су се још и у свједочењу на судским расправама поводом поднијетих прекршајних пријава, те судјеловању у доношењу приједлога за измјену постојећих законских прописа.

1.3. Рад тржишних инспекција јединица локалне самоуправе

Упоредни приказ показатеља о раду републичке и градских/општинских тржишних инспекција

Ред. бр.	Области надзора	Укупан број контрола		Неуредне контрола				Репресивне мјере				Прекршајне мјере			
		рти ⁵	оти ⁶	рти	%	оти	%	рти	%	оти	%	рти	%	оти	%
1.	Трговина	5.687	8.428	1.653	29.0	2.266	26.9	340	20.6	523	23.1	1.508	91.2	1.667	73.6
2.	Угоститељство и туризам	1.727	2.903	599	34.7	781	26.9	127	21.2	114	14.6	494	82.5	450	57.6
3.	Услугне дјелатности	221	1.284	33	14.9	234	18.2	6	18.2	79	33.8	27	81.8	175	74.8
4.	Остало	633	529	281	44.4	60	11.3	132	47.0	23	38.3	378	134.5	39	65.0
5.	Укупно	8.268	13.144	2.566	31.0	3.341	25.4	605	23.6	739	22.1	2.407	93.8	2.331	69.8

Упоредни приказ ефеката предузетих мјера републичке и градских/општинских тржишних инспекција

Ред. бр.	Карактеристични подаци	РТИ 2008. г.	РТИ 2009. г.	ОТИ 2009. г.
1.1.	Одузета роба (КМ)	542.276	389.207	332.577
1.2.	Роба стављена ван промета (КМ)	1.999.864	2.461.282	118.057
1.3.	Незаконито стечена добит (КМ)	26.205	2.287	5.774
2.2.	Прекршајне мјере			
2.2.1.	Издати прекршајни налози (ком)	2.009	2.378	2.234
2.2.2.	Издати прекршајни налози (КМ)	2.044.343	2.261.581	769.714
2.2.3.	Прекршајне/кривичне пријаве	16	29	97

Апсолутни број укупно извршених контрола градских/општинских тржишних инспекција у односу на републичку инспекцију је већи, али посматрани број контрола по инспектору је приближно подједнак (републичка тржишна инспекција: 8.268/52 = 159 контрола, градске/општинске тржишне инспекције: 13.144/84 = 156 контрола).

У извршеним контролама републичке тржишне инспекције је утврђен већи проценат неуредних контрола у односу на укупан број контрола (31.0%), у односу на градске/општинске тржишне инспекције, гдје је проценат неуредних контрола 25.4%.

У структури укупног броја мјера, градске/општинске тржишне инспекције су изрекле 1.5 % већи број репресивних мјера у односу на републичку тржишну инспекцију.

Број прекршајних мјера у односу на број неуредних контрола је већи код републичке тржишне инспекције (93.8%) у односу на градске/општинске тржишне инспекције (69,8%).

⁵ Републичка тржишна инспекција

⁶ Градска/општинска тржишна инспекција

Вриједност изречених казни републичке тржишне инспекције је доста већа у односу на изречене казне градске/општинске тржишне инспекције, што значи да су републички инспектори били ригорознији у санкционисању почињених прекршаја.

1.4. Закључне напомене

Под надзором тржишне инспекције постоје недовољно уређене области надзора које значајно утичу на општу слику о раду инспекције.

Продају алкохолних пића лицима млађим од 18 година, инспекција не може сама ријешити. Потребно је извршити измјене и допуне Уредбе о забрани продаје и употребе алкохолних пића на јавним мјестима лицима млађим од 18 година и у сарадњи са другим надлежним институцијама системски и координирано дјеловати у цијелој Републици Српској. У земљама Европске Уније покрећу се активности у рјешавању овог проблема и настоји се укључити комплетна друштвена заједница (родитељи, социјалне, образовне и здравствене установе, медији, инспекција и друге надлежне институције).

Још постоји нелегално пружање услуга смјештаја гостију за вријеме зимске сезоне у приватним објектима - викенд кућама на Јахорини које инспекција није успјела сузбити. Основни разлог неуспјеха лежи у чињеници да се услуге пружају углавном у нелегално изграђеним објектима које је потребно да локална заједница ријеша као претходно питање. Други проблем је што су спорни објекти приватна имовина и инспектори не могу улазити без налога суда. Власници спорних објеката су врло често страни држављани и вјероватно се изнајмљивање соба изврши у иностраној земљи па поред горе наведених тешкоћа проблем представља и одговорно лице односно субјект контроле које није доступно инспекцији. Бољим законским рјешењима потребно је уредити ову област.

Дио области услужних дјелатности је у зони сиве економије. Овај проблем би могле боље ријешити инспекције у локалним заједницама, има их више од републичких, боље познају своја мјеста, општине и градове, али то је често и препрека из више разлога. Потребно је стимулисати легализацију ових лица.

Још увијек постоје субјекти који не издају рачуне и купци који непосједују рачуне у окружењу 20 метара од продајног мјеста. Инспекција кажњава послодавце, а превентивно је дјеловала према потрошачима. Потребно је едуковати потрошаче о обавези узимања рачуна не само због чињења прекршаја већ да своја права могу остварити само ако посједују рачун за купљену робу или услугу.

Немогућност испитивања непрехрамбених производа због недостатка лабораторија има за посљедицу да се ови производи проглашавају исправним без доказа да је квалитет усаглашен са прописаним захтјевима.

Сметњу за лабораторијску провјеру квалитета прехрамбених производа представља и недостатак финансијских средстава за плаћање уредних анализа узорака узетих на унутрашњем тржишту те се узорковање своди само на мали број производа.

Постојање више прописа на нивоу Републике Српске и Босни и Херцеговини који супротно регулишу материју збуњује инспекторе у смислу који пропис примјењивати.

Законом о надзору квалитета одређених производа при увозу и извозу („Службени гласник БиХ“ број 13/03) у члану 3. дефинисан је начин на који ће Савјет министара БиХ, донијети одлуку којом утврђује који производи при увозу и извозу подлијежу надзору квалитета према одредбама овог закона. Успостављањем Управе за индиректно опорезивање БиХ, Сектор за царине у сарадњи са надлежним ентитетским органима (Министарствима и инспекцијама) израдио је Обједињени списак роба који је у примјени на цијелом простору БиХ од маја 2005. године. У тржишној инспекцији постоји мишљење да се проблем може ријешити доношењем Одлуке од стране Савјета министара БиХ или од стране институција Републике Српске, да се објави постојећи списак као привремени до коначног усаглашавања.

2. ПОЉОПРИВРЕДНА ИНСПЕКЦИЈА

У пољопривредној инспекцији врши се спољнотрговински и унутрашњи инспекцијски надзор.

У оквиру овог сектора обавља се инспекцијски надзор у области пољопривредне производње и промета пољопривредних и других производа и специфични надзор из фитосанитарне области.

(1) У области пољопривредне производње и промета пољопривредних и других производа инспекцијски надзор тренутно врши 5 пољопривредних инспектора Инспектората Републике Српске и 33 пољопривредна инспектора у 32 општине, од чега су два града (Бања Лука и Источно Сарајево).

(2) Надзор из фитосанитарне области врши 13 фитосанитарних инспектора Инспектората Републике Српске и овај надзор чине:

– фитосанитарна контрола при увозу, извозу и провозу биља, биљних производа и регулисаних објеката, ђубрива и оплемењивача земљишта и средстава за заштиту биља, односно фитофармацеутских средстава (у даљем тексту: ФФС),

– фитосанитарна контрола биља, биљних производа и регулисаних објеката на мјестима гдје се производе, превозе, прерађују, складиште, продају или користе на други начин.

По потреби фитосанитарни инспектори који раде на граничним прелазима ангажују се за контроле из фитосанитарне области у унутрашњој контроли и обрнуто.

У 2009. години очекивао се пријем нових инспектора за организовање унутрашњег фитосанитарног надзора. Потреба за пријемом нових инспектора остаје и даље и потребно је размотрити могућности што скоријег пријема. Без пријема нових фитосанитарних инспектора неће бити могуће одговорити многобројним захтјевима који стоје пред овом инспекцијом ради провођења специјалистичких обука и уређења ове области у складу са европском легислативом.

Поред тога, потребно је ојачати и пољопривредну инспекцију у унутрашњем инспекцијском надзору са мањим бројем нових инспектора.

2.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор

При увозу, извозу и провозу надзор врше фитосанитарни инспектори на седам граничних прелаза за друмски саобраћај, а по потреби и најави врше повремене прегледе на прелазима жељезничког, ријечног и ПТТ саобраћаја.

Фитосанитарни инспектори врше контролу на граничним прелазима одређеним према Наредби Министра пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске о одређивању граничних прелаза преко којих се могу увозити, извозити и провозити пошилке биља (Сл. гл. РС. 28/2007) и Наредби о допуни Наредбе о одређивању граничних прелаза преко којих се могу увозити, извозити и провозити пошилке биља. Наведеним Наредбама одређени су сљедећи гранични прелаз:

1. за транспорт средствима друмског саобраћаја: Градишка, Шамац, Рача, Павловића Мост, Каракај-Нови Мост, Вардиште и Клобук,

2. за транспорт средствима жељезничког саобраћаја: Добрљин, Шамац, Рача и Зворник,

3. за транспорт средствима ваздушног саобраћаја: Аеродром Маховљани,

4. за транспорт средствима ријечног саобраћаја: Лука Шамац,

5. за транспорт у поштанском саобраћају: Поштанско-саобраћајни центар Бања Лука.

У 2009. години било је неспоразума и неразумијевања по питању отварања нових (привремених) граничних прелаза преко којих се може одвијати робни промет. До

неспоразума је долазило због тога што је Министарство безбједности БиХ доносило рјешења о прекатегоризацији граничних прелаза укључујући и прелазе преко којих се могу увозити пошиљке које подлијежу инспекцијском надзору у оквиру чега и фитосанитарном инспекцијском надзору.

При доношењу рјешења о одређивању привремених граничних прелаза Министарство безбједности није уважавало ставове Инспектората нити је консултовало Управу БиХ за заштиту здравља биља (Управа) која је једина надлежна да, у сарадњи са Инспекторатима, предложи или не предложи Савјету министара БиХ граничне прелазе преко којих се могу увозити пошиљке биља, ФФС и ђубрива. На име, према Закону о заштити здравља биља БиХ, Савјет министара БиХ, на приједлог Управе, прописује услове за граничне прелазе и одређује тачке уласка (граничне прелазе). Поред тога ови органи су требали тражити и мишљење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (Министарство). Може се очекивати да ће и у 2010. години бити захтјева за отварањем нових граничних прелаза.

У 2009. години поново се појавио проблем на граничном прелазу за жељезнички саобраћај у Шамцу. Наиме, федерални гранични инспектори за заштиту биља, са граничног прелаза Шамац, прегледали су пошиљке које подлијежу фитосанитарном надзору на жељезничкој станици Шамац која се налази у Републици Српској. У вези са овим ненадлежним поступањем обавијештени су Министарство, Влада Федерације БиХ, Федерална управа за инспекцијске послове и Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства.

Посебан проблем јесте што, према међународним стандардима, ни постојећи гранични прелаз не испуњавају услове за прегледе. Неки гранични прелаз не испуњавају ни минималне услове за обављање инспекцијског посла. Имајући ово у виду, на основу динамике, броја и структуре прегледа по појединим прелазима, намеће се реална потреба да се статус граничног прелаза Павловића Мост преведе из сталног у сезонски што он стварно и јесте. У складу са минималним условима за преглед пошиљака које подлијежу фитосанитарном надзору у које спадају и минимални свјетлосни услови, које ће морати испуњавати сви гранични прелаз, у складу са тим условима и бројем пошиљака које ће се прегледати биће неопходно усаглашавање радног времена фитосанитарних инспектора са радним временима у окружењу. То практично значи да ће бити неопходно скратити радно вријеме на граничним прелазима чиме би се гранични фитосанитарни инспектори растеретили и могли ангажовати за унутрашњи инспекцијски фитосанитарни надзор.

Проблем представља и недовољно разумијевање значаја и озбиљности фитосанитарних контрола. Имајући наведено у виду и сазнања о очекиваним трендовима у овој области у скорој будућности, намеће се закључак да нема реалне потребе за повећањем броја граничних прелаза преко којих се могу увозити пошиљке које подлијежу фитосанитарном надзору већ је потребно обезбиједити све неопходне услове за квалитетан и брз преглед пошиљака на постојећим граничним прелазима.

Због недостатка подзаконских аката који би детаљније уредили услове за увоз и промет сјемена и због необавијештености увозника било је доста проблема у имплементацији Закона о сјемени Републике Српске у вези са ISTA и OECD сертификатима.

У спољнотрговинском инспекцијском надзору у 2009. године укупно је прегледано 40.747 пошиљака, од чега је неуредних пошиљака било 13.

Од 13 неуредних пошиљки, за 2 пошиљке је утврђено да су неуредне због недостатка прописане документације (фитосанитарни сертификат), истима је забрањен увоз и враћене су са граничног прелаза пошиљаоцу.

Од укупно 13 неуредних пошиљака 11 је било неуредно на основу налаза овлаштене лабораторије за испитиване узорке.

Узета су укупно 402 узорка (0,9 % од укупног броја пошиљака), од којих су анализе показале 11 неуредних (2,73 % од укупног броја узорака).

На граничним прелазима, фитосанитарна инспекција је прегледала сљедеће количине робе:

Роба прегледана у спољнотрговинском инспекцијском надзору

Ред. бр.	Врста робе	Количина
1.	Воће и поврће (t)	166.499
2.	Меркантилни кукуруз (t)	139.316
3.	Меркантилна пшеница (t)	243.198
4.	Сточна храна (t)	62.865
5.	Остало (t)	127.123
6.	Шумски дрвни сотрименти (m3)	57.051
7.	Резана грађа (m3)	10.762
8.	Сјеме (t)	13.250
9.	Садни материјал (ком)	5.183.731
10.	Фитофармацеутска средства (t)	619
11.	Компост (t)	5.570
12.	Резано цвијеће (t)	868
13.	Саксијско цвијеће (ком)	766.295
14.	Сјеме цвијећа (kg)	19
15.	Садни материјал цвијећа (ком)	1.169.760
16.	Ђубрива (t)	73.580

Структура неуредних узорака и предузетих мјера у спољнотрговинском надзору

Ред. бр.	Врста пошилике	Број узорака	Инспекцијска мјера		
			Уништавање	Враћање	Предекларисање
1.	Сјеме и садни материјал	1	1	-	-
2.	Ђубрива	8	-	3	5
3.	Цвијеће	2	2	-	-
	Укупно	11	3	3	5

Структура укупно неуредних пошилики

Број пошилика	Врста пошилике	Земља поријекла	Количина	Инспекцијска мјера	Законски разлог за мјеру/Штетни организам
1	Свјежи парадајз	Јордан	22,00 тоне	Забрана увоза и враћање	Нема фитосанитарни сертификат
1	Сјеме кромпира	Холандија	23,75 тона	Забрана увоза и враћање	Нема фитосанитарни сертификат
1	Сјеме кромпира	Холандија	8.97 тона	Уништавање	Fusarium sp.
2	Саксијско цвијеће	Холандија	518 ком (198+240+80)	Уништавање	Botrytis cinerea
	Руже	Холандија	198 ком	Уништавање	Botrytis cinerea
	Афричка љубичица	Холандија	240 ком	Уништавање	Botrytis cinerea
	Циклама	Холандија	80 ком	Уништавање	Botrytis cinerea
3	Минерално ђубриво	Србија	75,00 тона	Забрана увоза и враћање пошилике	Не одговара декларисаном квалитету
4	Минерално ђубриво	Србија	90,00 тона	Предекларисање	Не одговара декларисаном квалитету
1	Минерално ђубриво	Русија	25,00 тона	Предекларисање	Не одговара декларисаном квалитету

Број узетих узорака за лабораторијску анализу у 2009. години је нешто мањи у односу на исти период 2008. године због појачаног надзора и прегледа на граници, због подизања нивоа дисциплине и стандарда у фитосанитарној области у сусједним земљама као и због смањеног ризика за поједине врсте пошиљака. Такође, ступањем на снагу новог Закона о сјемени Републике Српске за сјеме из увоза потребна је нова документација (ISTA и OECD сертификат) за чије добијање сјеме из увоза мора испунити врло строге услове чиме се додатно потврђује квалитет и аутентичност сјемена.

Нешто је већи број неуредних пошиљака ђубрива због тога што је од стране овлаштених лабораторија утврђено да садрже мање хранива од прописаног садржаја за ту врсту ђубрива.

Фитосанитарни инспектори наплатили су накнаду за извршене прегледе у спољнотрговинском промету у износу од 1,904.387,00 КМ.

Фитосанитарни инспектори издали су 2.103 фитосанитарна сертификата за извоз пошиљака биља. На основу овог показатеља може се констатовати повећање извоза биља, односно меркантилног кукуруза и меркантилне пшенице.

По први пут узорковане су пошиљке биља ради тестирања на присуство ГМО. Лабораторијски налази су били уредни.

Веома је значајно да није било појаве карантинских штетних организама на биљу које се увозило.

2.2. Унутрашњи инспекцијски надзор

У унутрашњем инспекцијском надзору у 2009. години извршено је 714 контрола (590 редовних, 29 ванредних по пријавама и 95 контроле извршења рјешења).

Предузето је укупно 138 казних мјера од чега 94 прекршајна налога и 44 прекршајне пријаве.

Од укупно изречених казних мјера (138) процентуална заступљеност казних мјера по областима надзора је следећа:

- 36,2 % подстицаји у пољопривреди,
- 44,2 % промет ФФС,
- 5,8 % производња и промета хране за животиње,
- 4,3% промет вина и ракије,
- 4,3 % производња и промет сјемена и садног материјала и
- 5,1 % заштита пољопривредног земљишта.

У 2009. години путем прекршајних налога изречено је новчаних казни у укупној вриједности од 131.270,00 КМ.

Релативно мали износ казни у односу на број издатих налога је због тога што се у 53 случаја ради о прекршајима физичких лица. Велики број поднесених прекршајних пријава јесте због тога што су казнене одредбе неких прописа који су били на снази у једном дијелу године изражене у динарима те стога инспектори нису могли утврдити најнижи износ казне у КМ и због тога су подношени захтјеви за покретање прекршајног поступка.

Други значајан разлог је што је за један број специфичних прекршаја из области подстицаја у пољопривреди у оквиру поднесене прекршајне пријаве затражено одузимање противправно стечене имовинске користи.

Структура предузетих инспекцијских мјера

Р. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1.	Управне мјере	128	100,0
1.1.	Превентивне/корективне мјере	74	58
1.2.	Репресивне управне мјере	54	42
1.2.1.	Затварање објеката		
1.2.2.	Забрана обављања дјелатности субјеката/објеката	2	1,57
1.2.3.	Забрана промета робе	36	28,3
1.2.4.	Забрана стављања у промет	11	8,66
1.2.5.	Одузимања робе (нелегалан промет)	5	3,93
2.	Прекршајне мјере	138	100
2.1.	Прекршајни налози	94	68
2.2.	Прекршајна пријава	44	32

Ефекти предузетих инспекцијских мјера у унутрашњем надзору

Р. бр.	Врста производа и робе	Количина
1.	Вино и ракија искључени из промета (л)	1,5
2.	Одузето и уништено вино и ракија (л)	7,3
3.	Садни материјал искључен из промета (ком)	10
3.1.	Садни материјал враћен у промет (ком)	
4.	Сточна храна искључена из промета (кг)	24.913
4.1.	Сточна храна враћена у промет (кг)	23.813
5.	Фитофармацеутска средства искључена из промета (кг)	923
5.1.	Фитофармацеутска средства враћена у промет (кг)	457
6.	Фитофармацеутска средства искључена из промета (л)	6.580
7.	Фитофармацеутска средства враћена у промет (л)	555
8.	Одузет и уништен садни материјал (ком)	
9.	Одузето и уништено сјеме (кг)	
10.	Сјеме искључено из промета (кг)	204.592
11.	Сјеме враћено у промет (кг)	2.563

Иако се у последње три године стално улазило у свеобухватније контроле из различитих области може се констатовати да су у пољопривредној инспекцији постигнути значајни резултати у поштивању прописа у свим областима надзора.

Најзначајнији квалитативни ефекти рада републичке пољопривредне инспекције постигнути у претходној години, односно као резултат предузимања мјера у континуитету претходне три године, по појединим областима надзора су:

(1) Производња сјемена и садног материјала пољопривредног биља је под континуираном контролом инспекције што је допринијело легалности ове дјелатности и квалитету произведеног материјала;

(2) У области промета средстава за заштиту биља (ФФС) постигнут је значајан напредак који се огледа у томе да се промет ФФС одвија у објектима који испуњавају законске услове од којих је најважнији запосленост у сталном радном односу стручног лица дипл.инж.пољопривреде. То не значи да је стање у овој области потпуно уређено али су неправилности у погледу недостатка стручног кадра сведене на минимум. У периоду прије три или четири године само мали број субјеката испуњавао је овај услов. Други важан напредак јесте спречавање продаје средстава која садрже активне материје којима је од стране надлежних органа забрањена производња, увоз, промет и употреба што директно доприноси безбједности примарно произведене хране биљног поријекла;

(3) У области производње и промета вина и ракије регистрован је значајан број произвођача. Превентивним и корективним мјерама код регистрованих произвођача дат је допринос побољшању и сталној контроли квалитета вина и ракије у производњи прије стављања у промет. У контроли промета вина и ракије значајно је сузбијена продаја вина и ракије у ринфузи предузимањем корективних и репресивних мјера. Међутим, неки регистровани субјекти тешко прихватају обавезу да за промет вина и ракије морају прибавити акцизне маркице за чију контролу је надлежна тржишна инспекција;

(4) У области заштите пољопривредног земљишта, у односу на период када је промјена намјене вршена без потребних сагласности надлежног органа и када су дозволе за грађење на пољопривредном земљишту издаване без претходне пољопривредне сагласности, према свим сазнањима које сада имамо такве појаве су престале. И даље је присутна појава да се након добијања пољопривредне сагласности за трајну промјену намјене пољопривредног земљишта на одређеној површини у стварности промијени намјена за већу површину, односно за површину која служи за редовну употребу објекта (отворено складиште, паркинг и др.) И даље је присутан проблем да се код експлоатације минералних сировина са пољопривредног земљишта не поштује или на неправилан начин примјењује законска процедура прописана Законом о пољопривредном земљишту;

(5) У области подстицаја у пољопривреди извршен је значајан број контрола али је проценат неуредних контрола у односу на претходне године мањи. У 2007. години број контрола је био 52 (неуредних 5%), у 2008. години 177 (неуредних 24 %), у 2009. години 188 (неуредних 15 %). У 2009. години рјешењима републичких пољопривредних инспектора наређен је поврат средстава подстицаја у износу од 154.710,00 КМ.

Посебно је важно нагласити да значајан број субјеката није извршио коначна и извршна рјешења пољопривредних инспектора којима је наређен поврат новчаних средстава подстицаја из 2009. и претходних година. Због тога је Инспекторат путем Правобранилаштва Републике Српске поднио захтјеве за подношење приједлога за принудно извршење рјешења путем суда за 25 физичких лица у укупном износу 160.095,26 КМ и за 4 правна лица у укупном износу од 83.305,17 КМ што заједно износи укупно 243.400,43 КМ. Поред тога, Инспекторат Републике Српске је свим општинама доставио допис којим је детаљно појашњено на који начин општински/градски пољопривредни инспектори требају поступати у истим случајевима те затражено да одмах покрену поступак принудног извршења коначних и извршних а неизвршених рјешења којима је наређен поврат новчаних средстава подстицаја. Свим пољопривредним инспекторима је такође наређено да у континуитету обавезно Министарству достављају примјерак рјешења којим је наређен поврат средстава подстицаја и то даном доношења и поново када рјешење постане коначно и извршно а није извршено. Ово је нарочито важно како би Министарство имало потпуни увид у ову проблематику и могло предузимати административне мјере из своје надлежности.

2.3. Рад пољопривредних инспекција јединица локалне самоуправе

Квантитативни резултати рада општинске/градске пољопривредне инспекције
Републике Српске по областима надзора у 2009. години

Р. бр.	Области надзора	Укупно	Неуре дне	% неуре дних	Укупно	Превен тивне	Репре сивне	% превен тивних	Укупно	Прекр шајни налог	Прекр шајна пријава	% прекр шајних налога
1	Производња и промет сјемена и садног материјала	1,035	200	19	206	66	140	32	31	22	9	71
2	Производња и промет средстава за заштиту биља	228	45	20	47	18	29	38	14	11	3	78
3	Производња, промет и употреба ђубрива	21	2	10	2	0	2	0	0	0	0	0
4	Производња и промет дувана, вина и ракије	759	72	9	70	26	44	37	16	0	16	100
5	Производња и промет хране за животиње	934	139	15	127	51	76	40	11	6	5	55
6	Производња и промет рибе	116	57	49	35	25	10	71	38	17	21	45
7	Заштита пољопривредног земљишта	768	286	37	266	207	59	78	122	81	41	66
8	Подстицаји у пољопривреди	521	97	19	90	85	5	94	44	42	2	95
9	Остало	46	17	37	16	12	4	75	0	0	0	0
	Укупно	4,428	915	21	859	490	369	57	276	179	97	35

Квантитативни ефекти предузетих мјера градских/општинских пољопривредних инспекција у 2009. години

Р. бр.	Врста производа и робе	Количина
1.	Вино и ракија искључени из промета (l)	114
2.	Одузето и уништено вино и ракија (l)	45
3.	Садни материјал искључен из промета (ком)	2341
3.1.	Садни материјал враћен у промет (ком)	285
4.	Сточна храна искључена из промета (kg)	53.510
4.1.	Сточна храна враћена у промет (kg)	15.256
5.	Фитофармацеутска средства искључена из промета (kg)	993
5.1.	Фитофармацеутска средства враћена у промет (kg)	
6.	Фитофармацеутска средства искључена из промета (l)	7.465
7.	Фитофармацеутска средства враћена у промет (l)	3
8.	Одузет и уништен садни материјал (ком)	6.439
9.	Одузето и уништено сјеме (kg)	310
10.	Сјеме искључено из промета (kg)	60.572
11.	Сјеме враћено у промет (kg)	13.754
12.	Риба искључена из промета (kg)	41
13.	Ђубрива искључена из промета (kg)	32.300
14.	Ђубрива враћена у промет (kg)	26.900
15.	Узето узорака за анализу (ком)	176
16.	Уредни узорци (ком)	174
17.	Наређен поврат средстава подстицаја рјешењем инспектоара (KM)	20.676
18.	Плаћено накнаде за промјену намјене пољ.земљишта по рјешењу инспектоара (KM)	106.986

2.4. Закључне напомене

У области спољнотрговинског надзора, изузетно је значајно да није било појаве карантинских болести и штеточина код увозних пошиљки биља.

Велики проблем у граничној контроли представљају неусаглашени ентитетски и прописи на нивоу БиХ који су некада и у директној колизији, недостатак provedбених подзаконских аката, недостатак стручне обуке инспектора, недостатак опреме за узорковање и испитивање узорака, приручника и др.

Фитосанитарни инспектори Републике Српске врше ригорозне контроле свих пошиљака посебно на присуство ГМО (генетски-модификованих организама). У претходним годинама предузимане су и најтеже мјере као што је уништавање пошиљака. Као резултат предузимања ових и других мјера смањен је број неуредних пошиљака опште. Када је у питању ГМО, увозници који увозе пошиљке које би могле бити или садржати ГМО заобилазе границу БиХ у Републици Српској и увозе пошиљке преко граничних прелаза у Федерацији БиХ које потом завршавају на јединственом тржишту.

У области унутрашњег пољопривредног инспекцијског надзора постигнут је напредак који је различит у појединим областима.

Сарадња и комуникација са општинским инспекцијама је нешто боља али још увијек није на нивоу који обезбјеђује брзо и ефикасно дјеловање. Локални инспектори споро реагују и када год могу избегавају предузети управне и казнене мјере. Рад локалних пољопривредних инспектора ће се озбиљно пратити, анализирати и преиспитати. Потенцијал локалних инспектора ће се настојати максимално искористити на квалитетан начин.

За квалитетнији и ефикаснији инспекцијски надзор неопходни су неки предуслови од којих су најважнији:

- редефинисање надлежности између инспекција над контролом роба из увоза и, на основу тога, редефинисање јединственог списка роба које подлијежу инспекцијском надзору при увозу и провозу,
- организовање посебног надзора (мониторинга) здравља биљака у производњи. ово је нарочито важно за извоз тржних вишкова меркантилног кромпира,
- завршена регистрација стоке и пољопривредних газдинстава,
- усвојене основе заштите, уређења и кориштења пољопривредног земљишта,
- успостављен земљишни информациони систем,
- успостављени регистри из различитих области (произвођача, увозника и дистрибутера биља, средстава за заштиту биља и минералних ђубрива),
- уступна електронска база података свих корисника средстава подстицаја,
- овлаштене лабораторије за различите суперанализе,
- акредитоване лабораторије,
- генерално недостатак подзаконских аката онемогућава квалитетан инспекцијски надзор и ствара велике проблеме у примјени прописа,
- недовољно су селективни, јасни и прецизни прописани услови за остваривање права на подстицаје у пољопривреди, недовољне су претходне провјере за давање подстицаја,
- због учешћа у реализацији неких облика подстицаја у пољопривреди врло је важно јасно дефинисати улогу и одговорност дирекције за робне резерве републике српске,
- овлаштена институција за сертификавање сјемена и садног материјала (одобравање и штампање декларација и вођење централне евиденције), управљања риболовним водама и рибљим фондом (прописивање, штампање и издавање риболовних

дозвола, вођење централне евиденције, поштравање уговорених услова за коришћење риболовних вода).

У 2009. години знатан дио времена, са малим бројем пољопривредних инспектора, представници Сектора пољопривредне инспекције учествовали су у активностима које су значајне за афирмацију Инспектората, пољопривредне (фитосанитарне) инспекције и цијеле фитосанитарне области, како на нивоу Републике Српске тако и на нивоу Босне и Херцеговине од којих су најзначајније:

- активно учешће у изради подзаконских аката на нивоу БиХ из фитосанитарне области и области вина и производа од грожђа,
- активно учешће у имплементацији Акционог плана за спровођење стратегије интегрисаног управљања границом у БиХ кроз три поткомисије (поткомисија за руковођење, организацију и процедуре, правна поткомисија и поткомисија за инфраструктуру),
- различите радионице из фитосанитарне области и области безбједности хране у организацији програма TAIEХ.

3. ИНСПЕКЦИЈА У ОБЛАСТИ ШУМАРСТВА И ЛОВСТВА

Инспекција за шумарство и ловство обавља надзор у области шумарства, ловства, производње, дораде и промета репродуктивног материјала, затим примарне прераде дрвета и испуњености услова код извођача радова у шумарству и предузећа која се баве пројектовањем у шумарству и ловству.

Субјекти контроле ове инспекције су корисници шума и шумског земљишта у својини Републике, корисници ловишта, затим власници шума и шумског земљишта, произвођачи и дорађивачи сјемена и садног материјала шумског дрвећа и грмља, извођачи радова у шумарству, предузећа која се баве пројектовањем у шумарству те власници постројења за примарну прераду дрвета.

Инспекција за шумарство и ловство је организована на републичком нивоу и у инспекцији је запослено 17 инспектора. На граници, контролу здравственог стања пошиљака репродуктивног материјала шумског дрвећа и грмља, шумских дрвених сортимената и резане грађе врши фитосанитарна инспекција у саставу пољопривредне инспекције.

3.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

У току 2009. године извршене су 1.703 контроле (1.033 редовних, 248 ванредних и 422 контрола извршења рјешења). Ове контроле је извршило 14 инспектора (2 инспектора су суспендована). Инспектори су били присутни на судском одлучивању у 189 случајева (91 као свједоци и 98 пута као представници овлаштеног органа).

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2009. години

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
		Укупно	Неуре дне	% неуре дних	Укупно	Превентивне/корективне	Репресивне	% превентивних	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
1	Услови за обављање дјелатности	104	39	38	36	35	1	97,2	10	10		100,0
2	Узгајање шума	63	21	33	12	12		100,0	8	8		100,0
3	Заштита шума	178	67	38	55	53	2	96,4	56	56		100,0
4	Коришћење шума	610	198	33	136	109	27	80,1	183	179	4	97,8
5	Примарна прерада дрвета	390	180	46	179	146	33	81,6	64	64		100,0
6	Ловство	211	52	25	47	37	10	78,7	35	34	1	97,1
7	Остало	147	27	18	24	23	1	95,8	21	21		100,0
	Укупно	1.703	584	34	489	415	74	84,9	377	372	5	98,7

Структура предузетих мјера у 2009. години

Р. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1.	Управне мјере	489	100,0
1.1.	Превентивне/корективне мјере	415	84,9
1.2.	Репресивне управне мјере	74	15,1
1.2.1.	Затварање објеката	3	0,6
1.2.2.	Забрана обављања дјелатности субјеката/објеката	8	1,6
1.2.3.	Одузимања робе (нелегалан промет)	20	4,1
1.2.4.	Остале забране	43	8,8
2.	Прекршајне мјере	377	100,0
2.1.	Прекршајни налози	372	98,7
2.2.	Прекршајне пријаве	5	1,3

Највише неуредних контрола односило се на легалност рада постројења за примарну прераду дрвета, на неправилности код реализације пројеката за извођење радова у шумарству, затим на чување шума, на вршења дознаке од стране лица која не испуњавају услове за вршење дознаке, на сјече у шумама гдје су имовинско-правни односи неријешени, на прекорачења етата у високим шумама, на извршење лова и коришћење дивљачи, на лов недозвољеним средствима, на промет шумских дрвних сортимената (у транспорту или на пиланским постројењима).

Издато је прекршајних налога у вриједности од 602.370 КМ и привремено је одузето 1.559 м³ шумских дрвних сортимената.

Поднесено је 12 кривичних пријава од којих се 5 односило на повреду печата на постројењима за примарну прераду дрвета, 1 на појаву мањка шумских дрвних сортимената код техничког пријема изведених радова у Кнежеву, 1 за бесправну сјечу на Мањачи, 1 на чуварску службу у ШГ „Градишка“ ШУ Србац, 1 на пропадање шумских дрвних сортимената у Потоцима ШГ „Оштрељ-Дринић“, 1 у ШГ „Романија“ Соколац због сјече недозначених стабала и мањка шумских дрвних сортимената у три одјела, 1 за чување шума у ШГ „Јахорина“ Пале.

У извјештајном периоду изјављено је 36 жалби, а 32 је ријешено, од чега 27 није уважено.

Заједничке контроле вршене су са инспекцијом за заштиту од пожара у контролама опремљености и организованости шумских газдинстава на заштити шума од пожара (стање противпожарне организованости шумских газдинстава је задовољавајуће), са водном инспекцијом у контролама водотока и извора, односно замућивања вода приликом извођења радова у шумарству (стање у овој области није задовољавајуће). Са тржишном, урбанистичко-грађевинском и инспекцијом рада и заштите на раду у току маја и јуна вршене су заједничке контроле постројења за примарну прераду дрвета.

3.1.1. Услови за обављање дјелатности

Инспекцијски надзор у области услови за обављање дјелатности

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	104	100.0
1.1.	Редовне контроле	58	55.8
1.2.	Ванредне контроле	46	44.2
1.2.1.	Пријаве/притужбе	6	5.8
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	40	38.5
2.	Извршене контроле	104	100.0
2.1.	Уредне контроле	65	62.5
2.1.1.	Уредне редовне контроле	24	23.1
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	41	39.4
2.2.	Неуредне контроле	39	37.5
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	34	32.7
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	5	4.8
3.	Управне мјере	36	100.0
3.1.	Отклањања неправилности	35	85.7
3.2.	Репресивне управне мјере	1	14.3
3.2.1.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	1	9.4
3.2.2.	Одузимања робе		4.9
4.	Прекршајне мјере	10	100.0
4.1.	Издати прекршајни налози	10	98.4
4.2.	Поднесене прекршајне пријаве	104	1.6

У овој области вршена је контрола испуњености услова код извођача радова у шумарству и предузећима која се баве пројектовањем у шумарству. Од укупног броја извршених контрола (104 контроле), 39 је биле неуредно и односиле су се првенствено на недовољан број радника, затим чињеницу да радници нису квалификовани за руководеће одређеним механизованим средствима, непосједовање употребних дозвола за постојећа механизована средства и невођење дневника за извођење радова. У два шумска газдинства затечена је механизација ЈПШ „Шуме Републике Српске“ да изводе радове, а да претходно нису имали прибављену лиценцу (ШГ „Дрина“ Сребреница и ШГ „Градишка“ Градишка).

Контролисана су четири извођача радова из другог ентитета који су посједовали кантоналне лиценце, те им је наложено да исте ускладе са нашим Правилником о минимално-техничким условима за извођаче радова у шумарству.

Мишљена смо, када је у питању испуњеност услова по правилнику, да је ова област доста добро уређена, али сматрамо да је у наредном периоду потребно да се заједно са инспекцијом заштите на раду учине додатни напори у сегменту заштите радника.

3.1.2. Области узгоја, заштите и коришћења шума

Инспекцијски надзор у областима узгоја, заштите и коришћења шума

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	851	100,0
1.1.	Редовне контроле	534	62,8
1.2.	Ванредне контроле	317	37,2
1.2.1.	Пријаве/притужбе	155	18,2
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	162	19,0
2.	Извршене контроле	851	100,0
2.1.	Уредне контроле	565	66,4
2.1.1.	Уредне редовне контроле	373	43,9
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	192	22,5
2.2.	Неуредне контроле	286	33,6
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	161	18,9
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	125	14,7
3.	Управне мјере	203	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	174	85,7
3.2.	Репресивне управне мјере	29	14,3
3.2.1.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	19	9,4
3.2.2.	Одузимања робе	10	4,9
4.	Прекршајне мјере	247	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	243	98,4
4.2.	Поднесене прекршајне пријаве	4	1,6

Ове три области је тешко одвојено разматрати, те су ради бољег увида у овом извјештају састављене.

Укупно у све три области је извршено 851 контрола, од којих је 286 било неуредно што износи 33,6%.

Најчешће неправилности које су се јављале у контролама, биле су:

- непошумљавање опожарених површина,
- кретање трактора мимо пројектованих тракторских влака,
- слабо искоришћење дрвне масе,
- прекорачење етата,
- неевидентирање шумских штета,
- појава градације поткорњака,
- сјеча недозначених стабала,

- сјеча у шумама гдје нису ријешени имовинско-правни односи (ради се о приватним шумама),
- пуштање у промет шумских-дрвних сортимената који нису обројчени, жигосани и немају отпремни исказ,
- неправилности су уочене и у контролама дознаке стабала.

Код газдовања приватним шумама углавном се ради о сјечи недозначених стабала, сјечи у шуми неријешених имовинско-правних односа, пуштању у промет шумских-дрвних сортимената који нису обројчени, жигосани и немају отпремни исказ (власници настоје избјећи законом предвиђену процедуру). Од извршених 76 контрола у приватним шумама 38 је било неуредно.

Контролама годишњег плана газдовања шумама, којих је било 27, констатовано је да у неким шумским газдинствима није извршена или је дјелимично извршена дознака стабала, да нису урађени извођачки пројекти или да их дио недостаје, да подаци за заједнички план нису тачни, неки одјели који су предвиђени планом сјеча су већ сјечени у текућем уређајном периоду. Затим у неким газдинским класама у којим је дошло до прекорачења етата (испектори донијели забрану) су планиране сјече у 2010. години. Цјеловит извјештај о извршеним контролама годишњег плана газдовања шумама је раније прослијеђен Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Уочено је да ЈПШ „Шуме Републике Српске“ Соколац, односно њихови организациони дијелови (ШГ и ШУ) настоје смањити трошкове, односно избјећи све радове који повећавају цијену производа. На примјер настоје избјећи корање четинара врло често под изговором да им је јефтиније платити казну него извршити мјеру (У ШГ „Лисина“ и „Ботин“ и поред изречене управне мјере корење није извршено). Дознаку врше шумарски техничари дозначним жигом кога су задужили шумарски инжењери, затим након извршеног пошумљавања, по правилу, се не проводе никакве мјере њега подмлатка све док инспектори исте не наложе. Водени токови се користе као шумске влаке, или се настоји избјећи израда премосница преко истих (уочено код ШГ „Врбања“, „Борја“, „Приједор“ и „Градишка“).

3.1.3. Област примарне прераде дрвета

Инспекцијски надзор у области примарне прераде дрвета

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	390	100,0
1.1.	Редовне контроле	192	49,2
1.2.	Ванредне контроле	198	50,8
1.2.1.	Пријаве/притужбе	45	11,6
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	153	39,2
2.	Извршене контроле	390	100,0
2.1.	Уредне контроле	210	53,8
2.1.1.	Уредне редовне контроле	46	11,8
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	164	42,0
2.2.	Неуредне контроле	180	46,2
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	146	37,5
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	34	8,7
3.	Управне мјере	179	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	146	81,6
3.2.	Репресивне управне мјере	33	18,4
3.2.1.	Затварање објеката	3	1,6
3.2.2.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	20	11,2
3.2.3.	Одузимања робе	10	5,6
4.	Прекшајне мјере	64	100,0
4.1.	Издати прекшајни налози	64	100,0

У овој области је значајан проценат контрола био је неуредан, што се јавило као посљедица појаве да власници пиланских постројења нису били упознати са новим „Правилником о евиденцији ускладиштених шумских дрвних сортимената на постројењима за примарну прераду дрвета“ те су инспектори налагали увођење и овјеру нових књига евиденције (Пореска управа у једном периоду није овјеравала законом предвиђене евиденције). Двадесет три пилане су запечаћене, а у десет случајева (на пиланама) је извршено одузимање шумских дрвних сортимената. Као што је већ речено у пет случајева је дошло до повреде печата, те су поднесене кривичне пријаве.

На простору које покрива одјељење Источно Сарајево још увијек постоји проблем нелегалности рада пилана док су у преосталом дијелу Републике Српске учињени значајни помаци ка уређењу ове области надзора.

3.1.4. Област ловства

Инспекцијски надзор у области ловства

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	211	100,0
1.1.	Редовне контроле	147	69,7
1.2.	Ванредне контроле	64	30,3
1.2.1.	Пријаве/притужбе	23	10,9
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	41	19,4
2.	Извршене контроле	211	100,0
2.1.	Уредне контроле	159	75,4
2.1.1.	Уредне редовне контроле	110	52,2
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	49	23,2
2.2.	Неуредне контроле	52	24,6
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	37	17,5
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	15	7,1
3.	Управне мјере	47	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	37	78,7
3.2.	Репресивне управне мјере	10	21,3
3.2.1.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	10	21,3
4.	Прекшајне мјере	35	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	34	97,1
4.2.	Поднесене прекршајне пријаве	1	2,9

У области ловства извршено је 211 контрола, од чега су 52 контроле биле неуредне. Највише неуредних контрола се односио на ловочуварску служби, гдје је констатовано да поједини субјекти контроле немају ловочуваре у сталном радном односу или да исти немају одговарајућу стручну спрему (54 контроле извршене, 14 неуредно). Посједовање ловне основе и годишњег плана газдовања ловиштем је контролисано 36 пута и у 12 случајева је констатовано да корисници ловишта немају одговарајуће сагласности на наведене планове. Извршење лова и коришћење дивљачи је контролисано 50 пута и у 18 случајева су констатоване неправилности које су се односиле на употребу недозвољених средстава за лов, непосједовање дозволе за лов или ловне карте, није уплаћена накнада за уловљену дивљач, нису формиране комисије за процјену трофеја дивљачи и др. Код четири ловишта је утврђено да не воде или неправилно воде катастар ловишта.

За два ловишта којим газдују ЛУ „Бирач“ Власеница и „Рибњак Бардача“ а.д. Србац су покренуте иницијативе за одузимање ловишта.

Јавио се проблем „Војног полигона“ на Мањачи који је рјешењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде ушао у састав ловишта „Мањаче“, а исто је уговором предато на кориштење ЛУ „Мањача“, међутим Министарство одбране БиХ је

својом одлуком од 21.07.2009. године „Полигон Мањача“ дало ЛУ „Змијање“ Бањалука на привремено кориштење. О наведеном је ресорно министарство писмено обавијештено.

Већина уговора о коришћењу ловишта, потписаних између Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства и корисника ловишта, је истекла или је њихова важност при крају, затим за одређени број ловишта су дате привремене сагласности на ловне основе до изласка новог Закона о ловству (Закон је објављен 07.07. 2009. године, формално-правно посматрано наведене основе у другој половини године немају важећу сагласност).

Нови Закон о ловству отвара могућности убрзаног уређења ове области, али би било неопходно појачати активности око формирања ловишта и узгајалишта, додјеле истих корисницима, потписивања уговора и доношења подзаконских аката.

Код законом предвиђене стручне спреме за ловочуваре у спортским и спорско-рекреативним ловиштима потребно је ићи на снижавање исте или дати прелазни период за испуњавање наведених услова.

3.2. Закључне напомене

Шумарство у Републици Српској је оптерећено многобројним проблемима и као што је већ речено ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, односно њихови организациони дијелови (ШГ и ШУ) настоје смањити трошкове, односно избјећи све радове који повећавају цијену производа (корање, извоз мимо шумских влака, коришћење водених токова за извоз шумских дрвних сортимената, изостају мјере његе, рад нестручних лица итд.), овакве појаве стварају могућности за појаву штеточина и болести, затим уништавање подмлатка, као и континуирано замућивање водотока и уништавање флоре и фауне у истим. У доста случајева шумско узгојни радови се извршавају тек када то инспектори наложе рјешењима.

Да би се напријед наведено уредило, потребно је појачати казнену политику, а тамо гдје постоје могућности да се законским одредбама изврши либерализација.

Појаве да судови у Републици Српској не прихватају пријаве од корисника шума и шумског земљишта и ловишта представља проблем који је неопходно што прије ријешити.

Питање одговорног и овлаштених лица у ЈПШ „Шуме Републике Српске“ се врло често покреће код судског одлучивања по пријавама инспектора. Неки од судова неприхватају директоре шумских газдинстава као одговорна лица, мада су исти у суду регистровани као такви. Уколико у ЈПШ „Шуме Републике Српске“ сматрају да одговорност требају пренијети на нижи ниво потребно је да за исто обезбиједе правни оквир.

Напријед констатоване чињенице у вези броја контрола, броја предузетих управних мјера, броја и износа казних мјера се може рећи да је инспекцијски надзор шумарске инспекције ослобођен хипотека из прошлости, да је рад инспекције независан од субјекта контроле, контроле су свеобухватније и конкретније, инспектори нису везани за одређено газдинство или управу, врше се заједничке контроле са другим инспекцијама.

У ранијем периоду су биле честе појаве да се почне са реализацијом радова на сјечи и изради шумских дрвних сортимената, а да предходно није урађен и усвојен пројекат за извођење радова, што је сада незамисливо. Такође и то да је било шумских газдинстава која уопште нису вршила технички пријем изведених радова, то се и сада дешава у појединачним случајевима, али не као правило. Извођачи радова имају обезбијеђене лиценце, што раније у највећем броју случајева нису имали.

Проблеми који су наведени у овом извјештају се морају рјешавати синхронизованом активношћу свих судионика, гдје се првенствено мисли на ЈПШ „Шуме Републике Српске“, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Агенцију за шуме, шумарску инспекцију и друге органе и организације.

Областима производње, дораде и промета репродуктивног материјала треба у наредном периоду посветити посебну пажњу, те је стога неопходно убрзати активности око доношења квалитетних подзаконских аката. Сматрамо да је код израде истих неопходно

укључити више релевантних фактора или барем прије објављивања исте прослиједити заинтересованим институцијама и организацијама у смислу предлагања побољшања и давања мишљења .

4. ВЕТЕРИНАРСКА ИНСПЕКЦИЈА

Контрола прописа из области ветеринарства се врши путем републичке ветеринарске инспекције у саставу Инспектората Републике Српске и градских/општинских инспекција у саставу административних служби градова и општина.

У току 2009. године инспекцијске контроле обављало је 9 републичких ветеринарских инспектора у Инспекторату Републике Српске и 44 инспектора у 27 административних служби градова и општина. Стални ветеринарски надзор у производњи и у клаоницама покрива и 50 овлаштених ветеринара.

Анализирајући број инспектора на локалном нивоу евидентно је да у већем броју мањих општина недостаје ветеринарска инспекција, што захтијева ангажовање републичке ветеринарске инспекције.

Приоритети у раду ветеринарске инспекције били су предузимање мјера у циљу спречавања оболијевања људи и животиња и спречавање настанка и ширења болести са акцентом на зоонозе, а утврђивани су у складу са епизоотиолошком ситуацијом и плановима за провођење обавезних мјера донесеним од стране ресорног Министарства и Канцеларије за ветеринарство БиХ.

4.1. Инспекцијски надзор увезених попиљки животиња и расплодног материјала

Ветеринарска инспекција Републике Српске учествује у спровођењу карантинских мјера за увезене животиње, сјемена за вјештачко осјемењавање и риблије млађи. Овај дио послова републички и градски/општински ветеринарски инспектори Републике Српске врше у карантинским објектима, по обавјештењу увозника о приспијећу попиљке на мјесто истовара попиљки, и спроводе мјере сходно рјешењима којима се одобрава увоз од стране Канцеларије за ветеринарство Босне и Херцеговине.

Карантин под надзором републичке ветеринарске инспекције

Р. бр.	Карантин	2008	2009
1.	Говеда (ком)	3.378	1.732
2.	Сјеме за вјештачко осјемењавање (доза)	81.397	28.006
3.	Рибља млађ (ком)	27.560	4.333.650
4.	Остале животиње (ком) ⁷	3.405	335.264

Карантинске мјере од стране републичке ветеринарске инспекције спровођене су у општинама гдје нема ветеринарских инспектора и гдје се налазе узгајивачки капацитети, а у питању су општине Шамац, Прњавор, Котор Варош, Доњи Жабар, Петрово, Билећа, Љубиње, Рудо, Бијељина, и др.

4.2. Унутрашњи инспекцијски надзор

У унутрашњем инспекцијском надзору у току 2009. године извршено је 1.390 контрола (932 је редовних, 234 ванредне по пријавама и 224 контроле извршења рјешења).

⁷ Број осталих животиња је видљиво повећан, због увоза већег броја перади за клање за прерађивачку индустрију, а која нису евидентирана као посебна категорија животиња.

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2009 . години

Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
	Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Превентивне/корективне	Репресивне	% превентивних	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
Услови за обављање дјелатности	1										
Производња НЖП ⁸	122	25	20.5	21	20	1	5.0	5	5		100
Промет НЖП	532	73	13.7	50	31	19	61.3	55	48	7	87
Производња сточне хране	30	2	6.7	2	1	1	100.0	2	2		100
Производња и промет ветеринарских лјекова	66	9	13.6	7	5	2	40.0	11	9	2	82
Ветеринарска дјелатност	186	41	22.0	24	17	7	41.2	32	32		100
Заразне болести и зоонозе	451	97	21.5	112	110	2	1.8	7	7		100
Узгој животиња	2		0.0								
Укупно	1,390	247	17.8	216	184	32	17.4	112	103	9	92

Највише неуредних контрола било је у областима ветеринарска дјелатности (22%) заразне болести и зоонозе (21,5%), али је највише репресивних мјера предузето у области промета намирница животињског поријекла и ветеринарској дјелатности.

Упоредни приказ ефеката предузетих мјера за периоде I-XII 2007.,2008. и 2009. године

Ред. бр.	Опис показатеља	I-XII 2007.	I-XII 2008.	I 08/07	I-XII 2009.	I 09/07	I 09/08
1.	Узорковање						
1.1.	Анализа (ком)	1,304	214	16.4	290	22.2	135.5
1.2.	Неуредни узорци (ком)	165	3	1.8	1	0.6	33.3
1.3.	Суперанализа (ком)		1		1		100.0
1.3.1.	Потврђена анализа (ком)		1				
1.3.2.	Демантовна анализа				1		
2.	Количински показатељи						
2.1.	Нешкодљиво уништене заражене животиње						
2.1.1.	Коњи		51		73		143.1
2.1.2.	Пси		32		34		106.3
2.1.3.	Говеда		26		5		19.2
2.1.4.	Овце	2,788	8,973	321.8	119	4.3	1.3
2.1.6.	Пчеле (кошнице)	306	60	19.6	85	27.8	141.7
2.1.7.	Сјеме за вјештачко осјемењавање (доза)	143,000			2		
2.1.8.	Остале животиње (ком)		3		7		233.3
2.2.	Карантин						
2.2.1.	Говеда	3,290	3,773	114.7	1,732	52.6	45.9
2.2.2.	Сјеме за вјештачко осјемењавање (доза)	15,950	112,397	704.7	28,006	175.6	24.9
2.2.3.	Рибља млађ (ком)	303,000			4,333,650	1,430.2	
2.2.4.	Свиње (ком)		27		12		44.4
2.2.5.	Остале животиње (ком)				335,264		
2.3.	Дијагностичко испитивање по налогу инспекције						
2.3.1.	Говеда	338	1,917	567.2	160	47.3	8.3
2.3.2.	Овце и козе	11,260	1,762	15.6	173	1.5	9.8
2.4.	Уништене намирнице анималног поријекла						
2.4.1.	Свјеже месо (кг)	1,848	204	11.0	198	10.7	97.1
2.4.2.	Млијеко и млијечни производи (кг)		24,347		66,122		271.6

⁸ НЖП – намирнице животињског поријекла

2.4.3.	Производи од меса (кг)	39,874			2,300	5.8	
3.	Финансијски показатељи						
3.1.	Износ изречених казни путем прекршајних налога (КМ)	29,930	28,430	95.0	95,670	319.6	336.5
3.1.1.	Одговорно лице (КМ)				12,300		
3.1.2.	Правно лице (КМ)				50,000		
3.1.3.	Гизичко лице (КМ)				33,370		

Посматрајући ефекте предузетих мјера путем специфичних показатеља, видљиво је смањење броја испитаних и нешкодљиво уништених говеда и оваца у 2009. години у односу на претходну годину, када су се проведиле мјере еутаназије у зараженим двориштима у циљу спречавања ширења болести. Почетком 2009. године усвојен је нови приступ борби против бруцелозе заснован на моделу масовне вакцинације, тако да је дијагностика вршена само код животиња на имањима гдје је била потврђена болест.

Повећање казних мјера изречених путем прекршајних налога је у области ветеринарске дјелатности и производње и промета ветеринарских лијекова, као резултат повећаног броја контрола у тим областима и уређења прописа у овим областима, гдје су прецизиране мјере и поступање по истим.

4.2.1. Производња и промет намирница животињског поријекла

У области производње и промета намирница животињског поријекла извршене су 654 инспекцијске контроле (551 редовних, 48 по пријавама и 55 контрола извршења рјешења), од чега је неуредних било 98 или 15%.

Редовне инспекцијске контроле вршене су у објектима за производњу, прераду, складиштење и на мјестима продаје намирница животињског поријекла, у циљу обезбјеђивања ветеринарских стандарда и провјере здравствене исправности сировина и производа животињског поријекла, а у циљу заштите здравља и интереса потрошача.

Ванредне контроле су вршене у свим случајевима обавјештавања и пријава грађана, надлежних институција, код неуредних резултата лабораторијских анализа обавијештења Агенције за безбједност хране БиХ (RASFF систем) и у свим случајевима сумње на здравствену исправност и квалитет производа.

У овој области је значајно напоменути да већина субјеката који се баве производњом намирница послује у оквиру занатских објеката, а који не испуњавају услове које прописује европска легислатива тако да је неопходно сагледати стање и процјенити могућности истих у циљу усклађивања пословања према захтјевима који се траже.

Ветеринарска инспекција је проводила мониторинг контроле у оквиру Плана праћења и контроле резидуа у 2009. години на подручју Републике Српске донесеног од стране Канцеларије за ветеринарство БиХ, гдје је узето 385 узорака сировина и производа животињског поријекла, а позитивна на антибиотике су била 3 узорка. На основу достављених резултата провођене су мјере од стране општинске ветеринарске инспекције код субјеката код којих је добијен позитиван резултат лабораторијске претраге у смислу провођења мјера према процјени ризика.

4.2.2. Производња и промет ветеринарских лијекова

У области ветеринарске дјелатности извршено је 66 инспекцијских контрола (44 редовне, 16 по пријавама и 6 контрола извршења рјешења), од чега је неуредних било 9 или 14% (контролисао се промет ветеринарских лијекова путем велерогија, као и контрола издавања ветеринарских лијекова на рецепт од стране ветеринара, односно контрола продаје и употребе лијека од стране нестручних лица).

Доношењем измјена Закона о ветеринарским лијековима и ветеринарско-медицинским производима прецизирани су услови за промет лијекова, у погледу начина

прометовања и употребе лијека, тако да су изрицане прекршајне мјере у циљу уређивања ове области. Значајно је напоменути да је употреба лијека на прописан начин посебно значајна са становишта праћења резидуа ветеринарског лијека у производима животињског поријекла у сигурносном ланцу хране, што је посебан захтјев европске легислативе.

И даље је неријешено уништавање ветеринарских лијекова којима је истекао рок трајања или су механички оштећени због непостојања система безбједног уништавања ветеринарског и медицинског отпада и лијекова, што требати бити приоритет за рјешавање према захтјевима који су предочени од стране Европске Комисије.

Агенција за сигурност хране БиХ извршила је мониторинг контроле узорака животињског поријекла по програму Агенције, гдје је узето 299 узорака за вршење 947 анализа намирница анималног поријекла, од чега је 35 узорака микробиолошки било неисправно.

4.2.3. Ветеринарска дјелатност

У области ветеринарске дјелатности извршено је 186 инспекцијских контрола (*94 редовне и 74 по пријави/притужби, а 18 контрола извршења рјешења*), од чега је неуредних било 41 или 22%.

Спровођене су редовне контроле вакцинације и идентификације ситних преживара у овлашћеним ветеринарским организацијама у складу са новим Правилником о мјерама контроле бруцелозе малих преживара донесеног у мају ове године, а ванредне су вршене по пријавама на сумњу на заразне болести животиња.

Значајно је напоменути да је због утврђених неправилности у поменутиим контролама, повећан број казних мјера у овој области.

Проблематика око функционисања Агенције за означавање животиња, односно регионалних канцеларија за унос података, је била отежавајућа околност у раду ветеринарских служби, јер означавање животиња и издавање сточних пасоша није праћено у складу са прописаним роковима што је створило конфузију у контроли кретања животиња. У посљедњем полугодишту 2009. године повећан је број извршилаца у Канцеларији за унос података (која је у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске), тако да се рокови у којима се врши регистрација и издаје потребна документација за говеда скраћују и приближавају прописаним.

Забрана обављања дјелатности изрицана је ветеринарским организацијама, због неиспуњавања услова у погледу прописаних кадрова, односно ветеринара, сходно организационом облику ветеринарске службе, као и због обављања послова на подручју за које није овлашћена према подјели терена у епизоотиолошким јединицама.

4.2.4. Заразне болести и зоонозе

У области заразних болести животиња извршена је 451 контрола (*редовних је било 216, а на основу пријава и притужби 92 и контрола извршења рјешења 143*), неуредних је било 97 или 22%.

У оквиру контроле заразних болести животиња и зооноза, важно је нагласити да је почетком 2009. године због познате ситуације са бруцелозом, а у циљу заустављања ширења болести и оболијевања људи, усвојен јединствен модел контроле бруцелозе малих преживара у Босни и Херцеговини. Систем је заснован на моделу масовне вакцинације малих преживара и серолошкој контроли говеда. Основу за реализацију предвиђених мјера и поступака представља Оперативни програм за контролу малих преживара у БиХ.

Са вакцинацијом оваца и коза у Републици Српској започело се 25. маја 2009. године и највећи број животиња вакцинисан је до краја августа, а до краја године вакцинисано је укупно 423.595 животиња и претражено је ради контроле имуногености (степен отпорности)

12.702 узорка од чега је позитивно 11.781 тј. 93% животиња, што нам говори да су животиње позитивно реаговале на вакцину.

Акција је проглашена као изузетно успјешна с обзиром да је вакцинисан највећи дио популације малих преживара и да је смањен број обољелих људи за преко 50%, а праћење болести код животиња вршиће се у складу са оперативним програмом у наредним годинама.

У склопу провођења вакцинације извршено је и масовно означавање оваца и коза, што ће допринијети квалитетнијој контроли кретања животиња, а што је један од важнијих параметара за праћење и сузбијање заразних болести.

Сузбијање других заразних болести животиња (инфективна анемија копитара, класична куга свиња, леукоза и америчка гњилоћа пчела) и зооноза (бјеснило и трихинелоза) су такође били приоритети ветеринарске инспекције.

У случајевима када су утврђене друге заразне болести, проводиле су се мјере нешкодљивог уништавања, а проблематика везана за збрињавање и нешкодљиво уништавање лешева животиња и нуспроизвода, присутна је на цијелом подручју посебно у локалним заједницама због недостатка инфраструктуре (нема објеката за спаљивање, јама-гробница), а закопавање на комуналним депонијама је привремено рјешавање овог горућег проблема, који не могу саме ријешити локалне заједнице без доношења стратегије на подручју цијеле државе.

Ветеринарска инспекција је путем републичке и општинске инспекције спроводила контролу провођења обавезних превентивних мјера, сходно прописаним мјерама од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у циљу спречавања заразних болести животиња.

4.3. Рад ветеринарских инспекција јединица локалне самоуправе

Ветеринарска инспекција на општинском нивоу је организована у 25 општина и граду Бања Луци и Источном Сарајеву са укупно 44 општинских инспектора. Обављање послова који се односе на прегледе на клаоницама, производним линијама и прегледе пошиљки производа по основу овлаштења обављају овлаштени ветеринари.

Недостатак ветеринарских инспектора у општинама представља проблем, јер се ради о општинама у руралним подручјима гдје се већина становништва бави сточарством. У већини случајева ангажују су републички инспектори за спровођење мјера у карантинима, код појаве заразних болести.

Градске/општинске инспекције извршиле су у току 2009. године 14.258 контрола, од којих је неуредно било 2.315 контрола или 16 %, предузето је 1.985 управних мјера и издато 13 прекршајних пријава и 334 прекршајна налога. Новчани износ по издатим налозима и пријавама је 93.190,00 КМ.

Приоритет у раду општинске инспекције биле су контроле спровођења мјера за сузбијање заразних болести, обавезних превентивних мјера код власника животиња и код извршиоца послова, односно ветеринарских организација, као и контрола производње складиштења и промета намирница анималног поријекла и спровођење карантинских мјера код увозних пошиљака, као и контрола истовара пошиљки животиња и производа анималног поријекла.

**Квантитативни показатељи рада градских/општинских ветеринарских инспекција
у 2009. години**

Р. бр.	Показатељи	Количина
1.	Број узетих узорака	5.884
2.	Број мониторинг контрола резидуа	311
3.	Количина нешкодљиво уништених намирница	
3.1.	Месо и производи од меса (kg)	26.052
3.2.	Млијеко и производи од млијека (kg)	6.500
3.3.	Остали производи (kg)	956
3.4.	Сточна храна (kg)	1.270
4.	Број нешкодљиво уништених заражених животиња	2.485
5.	Број проведених карантина животиња	327
6.	Број издатих увјерења –ВС образац и 2А	33.919
7.	Број контрола провођења вакцинације против бруцелозе на имањима	358
8.	Број истовара пошиљки производа из увоза	974

Имајући у виду захтјеве који се постављају везано за приступање Европској унији и провођења прописа из области сигурности хране и ветеринарства, неопходно је нагласити да је потребно проводити едукације у којима ће се обухватити сви инспектори. Присуство општинских инспектора на до сада проведеним едукацијама било је занемарљиво, као и овлаштених ветеринара а сви заједно морају бити спремни за провођење прописа у складу са усаглашеном европском легислативом.

4.4. Закључне напомене

У посматраном периоду напредак у области здравствене заштите животиња и ветеринарске дјелатности огледа се у успјешно проведеној вакцинацији и идентификацији ситних преживара, чиме су створени предуслови за контролу бруцелозе и смањење броја обољелих животиња и људи у овој години. Према процјенама донатора који су финансирани провођење мјера ветеринарска служба Републике Српске је доказала да може успјешно да спроводи контролу болести.

У исто вријеме створили су се услови за стварање базе података о броју имања и броју ситних преживара, и провођење поступка идентификације свих животиња, а што ће омогућити побољшање контроле кретања животиња и праћења заразних болести.

Поступањем у складу са одредбама Закона о заштити и добробити животиња у случајевима грубог кршења, односно нехуманог понашања према напуштеним животињама отворило је више питања везаних за прописане обавезе локалних заједница, које су дужне обезбједити услове за смјештај и хумани поступак са псима луталицама у првом реду. Након предузимања мјера од стране инспекције, према извршиоцима који су наставили са ранијом праксом убијања паса из ватреног оружја у многим општинама покренуте су активности за оснивање хигијеничарских служби и прихватилишта за животиње. Наведене активности спроводе се у складу са расположивим кадровима и средствима.

Сарадња са надлежним министарством створила је услове за поступање и ефикаснију примјену закона из области ветеринарства у циљу успостављања услова за функционалнију ветеринарску службу на задовољство даваоца и корисника ветеринарских услуга.

Имајући у виду започете активности и проблематику у досадашњем раду, ветеринарска инспекција ће приоритетно спроводити сљедеће :

– поред мјера контроле које се проводе на сузбијању бруцелозе малих преживара, у 2010 години потребно је интензивирати мјере контроле бруцелозе других врста животиња

(говеда, свиње), као и континуирано спровођење активности на сузбијању заразних болести, што је и приоритет у раду ветеринарске инспекције;

- у области ветеринарске дјелатности усмјерити активности на побољшању рада и модернизацији ветеринарских организација, у сарадњи са ресорним министарством наставити започете контроле кориштења подстицајних средстава и увезивања свих организација у информациони систем са базом података о спроведеним мјерама и раду ветеринарске службе;

- недостатак ветеринарских инспектора у већини општина (преко 50% општина нема ветеринарску инспекцију), покушати рјешавати вођењем дијалога у смислу договора и давања сагласности двије или више општина, за постављање међуопштинских инспектора., што би у многоме побољшало ветеринарски надзор;

- неопходно је наставити едукације инспектора сходно започетим пројектима и побољшати размјену података и стечених искустава и знања у оквиру свих нивоа инспекције, како би успоставили организацију која ће пренијети и имплементирати прописе Европске Уније, са акцентом на Поглавље XII које се односи на сигурност хране, ветеринарску и фитосанитарну политику.

5. ВОДНА ИНСПЕКЦИЈА

5.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Инспекцијским надзором, у 2009. години, извршене су 994 контроле (611 редовних (62%), 75 контроле су по пријавама и притужбама грађана и 308 контрола извршења рјешења). Од укупног броја извршених контрола неуредних је било 450, што чини 45%.

Од укупно 416 предузетих управних мјера, 391 мјера су превентивне/корективне мјере (94 %), а 25 мјере су репресивне управне мјере (6 %).

5.1.1. Уређење водотока

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је у 2009. години издало 68 водних сагласности за уређење водотока (вађење и дислоцирање ријечног наноса).

Од извршене 101 инспекцијске контроле из ове области неуредних прегледа је било 34 (34%), инспектори су у 19 случајева дјеловали превентивно и 15 пута репресивно. Издато је 17 прекршајних налога, а на једно рјешење инспектора изјављена је жалба, чије рјешавање је у току.

Мањи број извршених контрола од планираних је посљедица знатно мање издатих водних сагласности за вађење и дислоцирање ријечног наноса, мањег броја локалитета, мањег броја субјеката који обављају ову дјелатност, као и знатно смањене потражње за грађевинским материјалом насталим сепарисањем ријечног наноса. Поједини субјекти не врше вађење и дислоцирање ријечног наноса, иако посједују водне сагласности за вађење и дислоцирање ријечног наноса.

Водни инспектори су максимално ангажовани на „хватању“ субјеката који врше нелегално вађење и дислоцирање ријечног наноса. По потреби инспектори су били ангажовани послуже радног времена, суботом и недјељом. Значајно је напоменути да је број неуредних контрола у овом периоду, знатно мањи, у односу на исти период прошле године. Највише нелегалног вађења и дислоцирања ријечног наноса санкционисано је на водном земљишту и водотоку ријеке Босне, на локалитетима од општине Добој до општине Модрича и на водном земљишту и водотоку ријеке Дрине, општина Зворник.

5.1.2. Заштита од вода

У овој области извршено је укупно 58 контрола, од чега је 26 неуредних контрола (44%). У 17 контрола инспектори су дјеловали превентивно (68%), док су у 4 контроле дјеловали репресивно. Издато је 6 прекршајних налога. На 2 рјешења инспектора изјављене су жалбе, које још нису ријешене.

Код ове области контролисани су првенствено заштитни хидротехнички објекти на линији одбране од поплаве уз ријеке Саву, Сану, Уну, Врбас, Босну, Дрину и Требишњицу.

Извршене су контроле готово свих већих одбрамбених насипа, канала и свих црпних станица. Контроле су извршене заједно са представницима водопривредног предузећа „Сава“ из Градишке, представницима Агенције за воде обласног ријечног слива Саве (Агенција за воде ОРСС) и представницима локалне заједнице за заштитне хидротехничке објекте којима они управљају. На захтјев представника Агенције за воде ОРСС продужен је рок за отклањање уочених недостатака црпне станице „Ина“. У додатном року извршене су наложене инспекцијске мјере. Контроле на подручју Ивањског поља и Средње Посавине нису извршене због недовољне кадровске попуњености.

Може се констатовати да су сви контролисани заштитни хидротехнички објекти у функцији и поред ратних дејстава (изградње бункера, минирања, и сл.), а недостаци се односе, углавном на текуће одржавање. За све уочене неправилности инспектори су донијели рјешења за отклањање недостатака

Због тренутне материјалне ситуације, тренутно се врши текуће одржавање водних заштитних објеката и система. Тако је кошење насипа и канала сведено на један пут годишње.

5.1.3. Заштита вода

У овој области извршен је највећи број контрола, укупно 683 контроле (68,7%). У 2009. години извршене су контроле свих субјеката који посједују Рјешење о испуњености услова за обављање дјелатности клања стоке, обраде и складиштења меса и производње производа од меса, са изузетком мањег броја субјеката Подручног одјељења Добој.

Евидентно је да је веома мали број уредних контрола свега 18% и да чак 42% контролираних субјеката има употребну дозволу, а нема водну дозволу. Ови недостаци ће, у већој мјери, бити отклоњени већим ангажовањем, присуством водних инспектора.

Контроле извршења рјешења, код већине субјеката којима су наложене мјере за отклањање недостатака, извршаваће се у току 2010. године.

Такође, извршене су контроле водопривредних лабораторија овлашћених за одређивање ЕБС (еквивалентан број становника) у погледу општих захтјева, материјалних и техничких услова (простора и опреме), кадрова и добре лабораторијске праксе. Од укупно 9 овлашћених лабораторија, само 4 (44%) раде у складу са Правилником о условима које морају да испуњавају водопривредне лабораторије као правна лица или у оквиру правних лица које врше одређену врсту испитивања квалитета површинских, подземних и отпадних вода („Службени гласник Републике Српске“ број 44/01). За утврђене неправилности (пет неуредних субјеката контроле), издата су рјешења о отклањању недостатака. Контроле извршења рјешења су извршене и констатовано је да контролирани субјекти нису извршили наложене мјере. За неуредне субјекте контроле - лабораторије, а по захтјеву водне инспекције, надлежно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је поништило раније издата рјешења за овлаштене лабораторије које не испуњавају услове прописане поменутиим Правилником.

Извршене су контроле готово свих субјеката (74%) који се баве производњом бетона и асфалта. Економска криза се одразила и на ову привредну дјелатност, те чак 11% контролираних субјеката не ради. Број неуредних контрола је велик (69%), а 33% контролираних субјеката ради без водне дозволе.

По први пут извршена је контрола, готово свих, субјеката који обављају дјелатност рециклаже металног и неметалног отпада. И код ове групе субјеката имамо велики број неуредних контрола чак 80%, а 64% контролираних субјеката обављају дјелатност без водне дозволе.

Извршено је 170 контрола бензиских пумпних станица. Још увијек је присутна пракса издавања употребне дозволе прије прибављања водне дозволе. Неплаћање и погрешно обрачунавање водопривредних накнада је чест разлог неуредних контрола контролираних субјеката (34%), о чему ће се посебно обратити пажња у наредном периоду.

Од укупно 683 извршене контроле у овој области надзора, неуредних је 314 (46%), изречено је 289 превентивних управних мјера и 5 репресивних управних мјера. Издато је 37 прекршајних налога. На рјешења инспектора изјављене су двије жалбе. Другостепени орган је одбио једну жалбу, а друга је у поступку рјешавања.

5.1.4. Коришћење вода

У овој области извршене су укупно 122 контроле, од чега су 63 неуредне контроле (50%). Инспектори су наложили 57 корективних управних мјера и издали 10 прекршајних налога.

Извршене су контроле у 3 постојеће фабрике флаширане воде и констатовано је да послују у складу са важећим прописима.

Такође, извршене су контроле свих централних система за снабдијевање становништва питком водом. Осим нерјешавања питања заштитних зона изворишта, на многим централним и регионалним водоводним системима не врше се мјерења захваћене количине воде (немају уграђене водомјере или су водомјери неисправни). Активности око доношења „Програма санитарне заштите изворишта“ се споро одвијају. Недостатак материјалних средстава које не могу издвојити саме локалне заједнице за ову намјену представља кључни проблем. Проблем снабдијевања здравствено исправном водом и у довољним количинама у руралним насељима нарочито је изражен. Инспектори нису у могућности предузимати инспекцијске мјере због неријешеног имовинско-правног статуса водоводног система у неурбаним насељима.

У току 2009. године извршене су контроле готово свих субјеката који се баве узгојем рибе и рибље млађи. Најчешћи недостаци са којим се инспектори сусрећу су погрешно обрачунавање посебних водопривредних накнада и неажурно плаћање. Рибњак у Сијековцу, општина Брод, односно његов доводни канал није деминиран, те инспектори нису у могућности наложити чишћење доводног канала који је запуштен и знатно је смањен његов протицајни профил.

Неопходно је нарочиту пажњу поклонити оранизованом подизању јавне свијести грађана за одрживо, рационално и економично коришћење водних ресурса, као и за заштиту вода од штетних промјена њених својстава.

У осталим контролама вршени су прегледи забрањених радова на водним добрима, контроле обрачунавања и плаћања водних накнада као и контроле радова који доводе до оштећења водних добара. Укупно је извршено 30 контрола таквих контрола, од чега је 13 неуредних контрола (43%). Инспектори су предузели 9 превентивних управних мјера и једну репресивну управну мјеру. Издата су 4 прекршајна налога.

5.2. Рад водних инспекција јединица локалне самоуправе

Градски/општински водни инспектори извршили су укупно 1.155 контрола, од чега је било 305 неуредних контрола (26%). Донесено је 311 управних мјера, од чега је 280 рјешења о отклањању неправилности и 31 рјешење о забрани. Издата су 43 прекршајна налога у укупној вриједности од 26.520 КМ. Тежиште рада водне инспекције на локалном нивоу било је у области заштите вода (56.5%), затим у области коришћење вода (16.7%), уређење водотока (14.5%) итд. Највише неуредних контрола било је у области заштита вода (58%).

Компаративни показатељи говоре о порасту броја контрола по инспектору у 2009. години у односу на прошлу годину. Релативно смањење броја неуредних контрола (релативни индекс од 0,8), а повећање броја прекршајних налога (релативни индекс 1,7) указује на квалитетнији рад општинских водних инспектора. Посматрано по областима надзора, очигледно је значајно релативно смањење броја неуредних контрола у областима надзора: уређење водотока, коришћење вода, док је у областима заштита од вода и заштита вода стање остало непромијењење, односно незнатно промијењење.

Значајно је напоменути да општински водни инспектор у Фочи ради и као општински еколошки, а општински водни инспектор у Теслићу обавља и дужност начелника одјељења за инспекцијске послове. Осјећа недостатак општинских водних инспектора у појединим општинама, а нарочито у општинама са израженијим проблемима у овој области као што су: Србац, Лакташи, Добој и Зворник.

5.3. Закључне напомене

Извршени број контрола у односу на планирани је 95%, а инспектори су мјесечно вршили просјечно 13,8 контрола, што је у односу на исти период 2008. године (13,1

контрола по инспектору мјесечно) показатељ знатно ефикаснијег рада, већег залагања инспектора и боље организације рада. Када се дода и број прегледа, на основу којих су сачињене службене забиљешке, а исте се не евидентирају као инспекцијске контроле, може се констатовати да је планирано у цјелости остварено. Такође, ефикасност и квалитет рада градских/општинских инспектора је бољи, на што указује већи број контрола по инспектору мјесечно, као и значајан раст индекса репресивних мјера, а смањење индекса неуредних контрола.

Када се посматрају области надзора републичке водне инспекције може се констатовати да се стање поправља. Тенденција поправљања не иде довољно брзо нарочито у областима које захтјевају значајна инвестициона улагања, а то су кориштење вода (водоводни системи за снабдијевање становништва водом) и заштита вода када су у питању изградња градских уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода и уређаја за претретман и третман индустријских отпадних вода.

Смањење укупног броја контрола, неуредних контрола и репресивних мјера у области уређење водотока је посљедица знатно мање потражње за грађевинским материјалом који се вади из водотока и водног земљишта. Прекограничне воде, ентитетска граница и имовинско-правни односи су присутни проблеми код извршавања инспекцијског надзора у овој области. Још увијек није заживио у правом смислу надзор над реализацијом пројеката од стране претставника Агенције за воде ОРСС на појединим водотоцима када је у питању потписивање дневника рада, технологија рада, динамика рада, контрола извађеног материјала и др. Ипак, може се закључити, да је бољом сарадњом са Агенцијом за воде ОРСС и већим ангажовањем инспектора смањена нелегална експлоатација материјала из водног земљишта као и број притужби грађана.

Повећање броја неуредних и броја превентивних мјера у областима заштита вода и кориштење вода је посљедица тренутне материјалне ситуације, недовољног ангажовања локалних заједница и шире друштвене заједнице у рјешавању проблема снабдијевања становништва довољним количинама здравствено-исправне воде, одводње и третмана урбаних отпадних вода.

Као резиме овог извјештаја значајно је констатовати следеће:

- уређаји за пречишћавање индустријских отпадних вода су дјеломично или потпуно ван функције,
- отпадне воде из насеља и градова се не пречишћавају, већ се преко канализационих колектора директно испуштају у водотоке (изграђени су уређаји за пречишћавање отпадних вода у општинама Требињу и Челинцу, а ради само уређај у општини Требиње),
- у градовима и насељима у којима нема јавне канализације проблем се не рјешава одводњом и пречишћавањем санитарних вода на прописан начин,
- значајно оптерећење вода врше јавне и дивље депоније смећа, које прихватају неселективни индустријски и урбани отпад,
- експлоатација шљунка и пијеска из водотока није системски ријешена кроз пројекте уређења водотока, него се, у великом броју случајево ради о пукој експлоатацији материјала из водотока са свим негативним посљедицама,
- изградња и рад сеоских водовода углавном се одвија без одговарајуће потребне и прописане документације,
- општине нису донијеле обавезну програмску документацију и локалну регулативу за санитарну заштиту изворишта, управљање комуналним отпадом, одвођење отпадних вода у насељима у којима нема јавне канализације и др.),
- још увијек је присутна пракса издавања употребне дозволе и концесионих уговора без претходно прибављених потребних водних аката,
- због великог броја неуредних контрола по основу нетачног обрачунавања водних накнада, неопходно је едукативно дјеловати преко Савеза рачуновођа и ревизора,

- неопходно је нарочиту пажњу поклонити оранизованом подизању јавне свијести грађана за одрживо, рационално и економично коришћење водних ресурса, као и за заштиту вода од штетних промјена њених својстава,
- евидента је недовољна кадровска попуњеност ове инспекције, која је нарочито изражена у појединим јединицама локалне заједнице, што је лимитирајући фактор за још бољи и ефикаснији рад водне инспекције,
- потребно је убрзати доношење подзаконских аката предвиђеним Законом о водама, како би се створиле институционалне и регулативне претпоставке његову за примјену.

6. ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА

6.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

У 2009 године извршено је 1.909 контрола (1.473 редовне, 168 ванредних и 268 контрола извршења рјешења). Од извршеног броја контрола, 415 или 21,7% контрола било је неуредно. Инспектори су предузели 355 управних мјера и 168 прекршајних мјера.

Структура предузетих инспекцијских мјера

Р. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1.	Управне мјере	355	100
1.1.	Превентивне/корективне мјере	348	98
1.2.	Репресивне управне мјере	7	2
1.2.1.	Забране рада машина и постројења	6	1,7
1.2.2.	Забрана обављања дјелатности субјеката/објеката	1	0,3
3.	Прекршајне мјере	168	100
3.1.	Прекршајни налози	86	51
3.2.	Прекршајне пријаве	82	49

С обзиром на карактер области надзора, највише је било корективних мјера (98%). За озбиљније кршење прописа и норми предузето је 7 разних врста забрана (2 из области термоенергетике и 5 из области рударства), издато је 86 прекршајних налога на износ од 286.591 КМ и поднесене су 82 прекршајне пријаве: 2 из области рударства и 80 из области нафте и гаса.

У извјештајном периоду инспектори су вршили заједничке контроле са другим инспекција и то: електроенергетска и термоенергетска са противпожарном, рударска са водном, еколошком и пољопривредном, инспектори за нафту и гас са саобраћајном, те су вршене заједничке контроле инспектора техничке инспекције – рударска са геолошком и електроенергетском, геолошка и електроенергетска.

Поред наведеног, инспектори су као свједоци учествовали на судским расправама поводом поднијетих прекршајних пријава.

6.1.1. Област електроенергетике

Инспекцијски надзор у области електроенергетике

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	411	100.0
1.1.	Редовне контроле	198	48.2
1.2.	Ванредне контроле	213	51.8
1.2.1.	Пријаве/притужбе	64	15.6
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	149	36.3
2.	Извршене контроле	411	100.0
2.1.	Уредне контроле	210	51.1
2.1.1.	Уредне редовне контроле	190	46.2
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	20	4.9
2.2.	Неуредне контроле	201	48.9
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	156	38.0
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	45	10.9
3.	Управне мјере	193	100
3.1.	Отклањања неправилности	193	100
4.	Прекршајне мјере	19	100
4.1.	Издати прекршајни налози	19	100

Од 411 извршених контрола неуредних је била 201 или 48,9%. У 195 случаја донесена су рјешења о отклањању недостатака и издато је 19 прекршајних налога. Код надлежног суда прихваћене су 2 прекршајне пријава, изречена је 1 казна у износу од 6.000 КМ и 1 условна казна. Сви прекршајни налози и пријаве односе се на област дистрибуције електричне енергије.

У производњи електричне енергије извршено је 10 контрола. У извршеним контролама констатовани су мањи пропусти у погледу одржавања (мјерења и испитивања извршила су предузећа које немају обновљено рјешење о испуњењу услова) и вођења техничке документације (некомплетни протоколи о извршеним ремонтима). Донесена су 3 рјешења о отклањању неправилности.

У преносу електричне енергије од 49 извршених контрола 21 контрола је била неуредна (43%).

Прегледано је:

- 7 далековаода 110 kV у укупној дужини од 107 km,
- 20 трафостаница, од којих су на 11 (55% прегледаних) утврђени мањи недостаци који се углавном односе на редовност мјерења и испитивања, расијецања растиња испод водова, замјену шема, табли упозорења и сл. За 2 ТС није дато на увид одобрење за употребу.

Донесено је 19 рјешења о отклањању неправилности. Опште стање у преносу електричне енергије, у односу на 2008. годину, је лошије у погледу редовности и квалитета одржавања ТС и ДВ.

У дистрибуцији електричне енергије извршено је 322 контрола од чега је било 169 неуредних контрола (52%). Контролисана је испуњеност кадровских и техничких услова и посједовање и вођење техничке и друге документације, те ВН мрежа (водови 35,20 и 10 kV), НН (0,4 kV) мрежа, ТС 35/20/10 kV и ТС 20/10/0,4 kV.

Прегледано је:

- 197 km водова ВН,
- 75 km водова НН,
- 45 ТС напонског нивоа 35/20/10 kV од чега су на 28 ТС констатоване неправилности или код 62% ТС,
- 18 ТС напонског нивоа 110/35 kV од чега је на 7 констатована неправилност или код 39% ТС,
- 251 ТС напонског нивоа 10/0,4 kV од чега је на 117 ТС констатована неправилност или код 47% ТС.

Донесено је 195 рјешења за отклањање недостатака. Издато је 19 прекршајних налога на износ од 32.000 КМ. Стање дистрибутивних ТС, ВН и НН водова још увијек није на задовољавајућем нивоу. Посебно је лоше стање на НН мрежи у АД „Електрокрајина“ Бања Лука због дотрајалости дрвених стубова. Замјена дрвених стубова бетонским и линијских водова самоносивим кабловима вршиће и у наредним годинама. Из наведених разлога инспектори су у овом периоду углавном дјеловали превентивно.

Електродистрибутивним предузећима наложене су мјере за одржавање истих у технички исправном стању и сачињавање акционих планова за обезбјеђење 209 одобрења за употребу са роковима за отклањање наведених недостатака. Инспектори ће у складу са тим плановима пратити извршење истих.

Код потрошача електричне енергије извршено је 8 контрола у којима нису констатовани недостаци.

Примјетно је побољшање квалитета одржавања електроенергетских објеката, што је утицало и на смањење дистрибутивних губитака у свим дистрибутивним предузећима.

Приказ дистрибутивних губитака у периоду 2006 – 2009. година

Р. бр.	Дистрибутивно предузеће	Губици (%)			
		2006.	2007.	2008.	2009.
1.	АД "Електрохерцеговина" Требиње	16,75	15,80	15,90	13,72
2.	АД "Електродистрибуција" Пале	19,60	15,71	14,36	12,75
3.	АД "Електробијељина" Бијељина	15,07	11,45	13,26	13,16
4.	АД "Електродобој" Добој	14,76	12,94	11,85	10,28
5.	АД "Електрокрајина" Бања Лука	22,80	20,25	20,81	19,65

Неправилности и недостаци у области електроенергетике односили су се на квалитет одржавања електроенергетских објеката (редовност одржавања ТС, замјену дотрајалих стубова и линијских водова, редовност расијецања растиња испод водова и сл.), редовност вршења периодичних прегледа и испитивања на електроенергетским постројењима, издавање електроенергетских сагласности, обезбјеђење пројектно-техничке документације и одобрења за употребу, вођење погонске документације и сл.

6.1.2. Област термоенергетике

Инспекцијски надзор у области термоенергетике

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	502	100,0
1.1.	Редовне контроле	376	74,9
1.2.	Ванредне контроле	62	12,3
1.2.1.	Пријаве/притужбе	1	0,2
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	63	12,6
2.	Извршене контроле	502	100,0
2.1.	Уредне контроле	438	87,2
2.1.1.	Уредне редовне контроле	397	79,0
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	41	8,2
2.2.	Неуредне контроле	64	12,7
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	41	8,1
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	23	4,6
3.	Управне мјере	64	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	62	97
3.2.	Репресивне управне мјере	2	3
3.2.1.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	2	3
4.	Прекшајне мјере	22	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	22	100,0

У области термоенергетике извршене су 502 контроле, од којих су 64 контроле биле неуредне (12,7%). Код 11 субјеката контролисана је испуњеност услова за обављање дјелатности (1 контрола је била неуредна – рјешењем забрањено обављање дјелатности).

Извршене су 33 контроле у предузећима која се баве производњом опреме под притиском, 455 контрола у експлоатацији опреме под притиском и 2 контроле транспорта и дистрибуције природног гаса.

Прегледано је:

- 89 котловских постројења (21 неуредно или 23,6%),
- 1.207 стабилних посуда под притиском (130 неуредно или 11%),
- 28.383 покретне посуда под притиском, од чега 26.990 боца за пропан-бутан гас (на 171 боци или на 0,6% боца утврђени су недостаци од чега су 2 боце уништене због техничке неисправности, а 169 упућено на периодичне прегледе и испитивања),
- 424 боце за техничке гасове,
- 955 аутогасних резервоара на пропан-бутан гас,

– 10 аутоцистерни од којих 2 неуредне (или 20%).

Неправилности и недостаци који су констатовани при инспекцијским контролама углавном се односе на редовност одржавања посуда под притиском и вршење периодичних прегледа и испитивања. У 62 случаја је наређено отклањање недостатака, а у 2 случају забрањено је кориштење опреме под притиском. Издата су 22 прекршајна налога на износ од 5.500 КМ. Уважена је 1 жалба на рјешење инспектора.

6.1.3. Област рударства

Инспекцијски надзор у области рударства

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	158	100.0
1.1.	Редовне контроле	85	53.8
1.2.	Ванредне контроле	54	34.2
1.2.1.	Пријаве/притужбе	37	23
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	18	11.4
2.	Извршене контроле	158	100.0
2.1.	Уредне контроле	96	60.8
2.1.1.	Уредне редовне контроле	40	25.3
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	56	35.4
2.2.	Неуредне контроле	62	39.2
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	45	28.5
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	17	10.8
3.	Управне мјере	53	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	48	90,5
3.2.	Репресивне управне мјере	5	9,5
3.2.1.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	5	9,5
4.	Прекршајне мјере	29	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	27	93,1
4.2.	Поднесене прекршајне пријаве	2	2,9

У области рударства од 158 извршених контрола 62 или 39% контрола су биле неуредне. Од наведеног броја контрола 112 или 71% односиле су се на субјекте који врше експлоатацију минералних сировина од чега је 45 (40%) било је неуредно, 8 (5%) контрола код субјеката који врше израду пројектно-техничке документације, вршење периодичних прегледа и оспособљавање радника (све контроле су биле уредне) и 38 (24%) контрола на електроенергетским објектима у рудницима, од којих је 17 било неуредно или 44,7%. У току године десио се 1 ванредни догађај везан за сеизмичко дејство услед минирања.

Неправилности су се односиле на примјену прописаних мјере заштите на раду у погледу квалитета и редовности вршења обуке радника, набавке личних заштитних средстава, вршења периодичних љекарских прегледа радника и придржавања техничких норматива и мјера заштите при експлоатацији минералних сировина, на благовременост обезбијеђења пројектно-техничке документације за извођење радова због нужних одступања од главних пројеката (процедура израде пројекта и прикупљања потребних сагласности траје јако дуго), на праћење пројектоване динамике развоја рударских радова, радова на рекултивацији деградираниг простора и заштити животне средине, на прописане кадровске услове, на доношење дугорочне стратегије развоја рудника. У 49 случаја донесено је рјешење о отклањању недостатака, а у 5 случаја забрањено је извођење радова на експлоатацији минералних сировина. Испостављено је 29 прекршајних налога на износ од 49.091 КМ, од чега је наплаћено 850 КМ. Поднесене су 2 прекршајне пријаве.

Контрола експлоатације шљунка, пијеска и ломљеног камена до 10.000 m³ са тзв. позајмишта, која се налазе ван водног подручја, јако је отежана јер се иста врши повремено

и у кратким интервалима од стране више физичких и правних лица. Благовремено и ефикасно предузимање мјера у овим случајевима није могуће само од стране једног рударског инспектора. Са наведеним проблемима упознати су надлежни општински органи којима је наложено да контролишу и уређују стање на својој територији. Имајући у виду проблеме са експлоатацијом из тзв. позајмишта сматрамо да би исту требало забранити тј. брисати могућност давања таквих одобрења по Закону о рударству или пронаћи неко друго адекватно рјешење.

6.1.4. Област геологије

Инспекцијски надзор у области геологије

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	84	100.0
1.1.	Редовне контроле	74	88.1
1.2.	Ванредне контроле	10	11.9
1.2.1.	Пријаве/притужбе	3	3.6
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	7	8.3
2.	Извршене контроле	84	100.0
2.1.	Уредне контроле	75	89.3
2.1.1.	Уредне редовне контроле	73	86.9
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	2	2.4
2.2.	Неуредне контроле	9	10.7
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	7	8.3
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	2	2.4
3.	Управне мјере	10	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	10	100,0

У области геологије извршене су 84 контроле од чега: 64 контроле из области геолошких послова у експлоатацији (7 било неуредно), 15 контрола из области геолошких истраживања гдје су 2 контроле биле неуредне и 5 контрола из области пројектовања у геологији гдје су све контроле уредне. Укупно је неуредних контрола било 9 (10,7%).

Донесено је 10 рјешења о отклањању неправилности. Недостаци и неправилности у раду субјеката који се баве пословима у области геолошких истраживања и експлоатације минералних сировина односили су се на редовност израде елабората о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина, вођења књига евиденција о резервама и квалитету минералних сировина и њиховог достављања надлежном министарству, на квалитет вођења техничке документације при истраживању минералних сировина и сл.

У области геолошких истраживања потребно је нагласити да се не раде пројекти и елаборати за основна геолошка истраживања који су предуслов за израду пројеката, затим извођења детаљних геолошких истраживања, а самим тим и елаборирања сировинске базе за одређена лежишта. Треба напоменути да се основна истраживања врше и финансирају од стране државе, а у циљу откривања нових потенцијалних простора са интересантним садржајем минералне сировине за даља истраживања и евентуалну експлоатацију.

6.1.5. Област нафте и гаса

Инспекцијски надзор у области нафте и гаса

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	754	100,0
1.1.	Редовне контроле	740	98,1

1.2.	Ванредне контроле	14	1,9
1.2.1.	Пријаве/притужбе	1	0,1
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	13	1,8
2.	Извршене контроле	754	100,0
2.1.	Уредне контроле	675	89,5
2.1.1.	Уредне редовне контроле	662	87,9
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	13	1,7
2.2.	Неуредне контроле	79	10,3
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	79	10,3
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	0	
3.	Управне мјере	22	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	22	100,0
4.	Прекршајне мјере	96	100,0
4.1.	Поднесене прекршајне пријаве	80	83,3
4.2.	Издати прекршајни налози	16	16,7

Контрола квалитета течних нафтних горива у унутрашњости вршена је од стране техничке инспекције, а при увозу од стране тржишне инспекције. Техничка инспекција је на 372 бензинске пумпне станице и 7 терминала извршила 754 контроле. Узето је 2.446 узорака за анализу од чега:

- 896 узорака дизел горива - 32 неусаглашена или (3,6%),
- 764 узорака безоловних моторних бензина - 11 неусаглашених или (1,4%),
- 587 узорака моторног бензина - 14 неусаглашених или (2,4%),
- 195 узорака лож уља екстра лако - 5 неусаглашених или (2,6%),
- 3 лож уља тешко и
- 1 узорак лож уља средње лаког.

Укупно неусаглашених узорака горива према БАС стандардима било је 62 или 2,5%. Неусаглашеност квалитета горива углавном се односила на снижену тачку паљења и крај дестилације код дизел горива и лож уља, а код моторног бензина и безоловног моторног бензина у погледу боје, снижених октанских вриједности, повећаног садржаја олова и дестилационих карактеристика.

Поднесено је 80 прекршајних пријава због неусаглашености квалитета течних нафтних горива и испостављено 16 прекршајних налога на износ од 200.000 КМ. Код надлежних судова прихваћено је 30 прекршајних пријава и изречене су казне у износу од 71.550 КМ, а за 42 прекршајне пријаве изречене су условне казне.

Контрола квалитета мазива и гасова још увијек се не врши, јер за то не постоје законски прописи, овлашћене лабораторије за вршење њихових анализа и тијела за оцјену усаглашености.

6.2. Закључне напомене

У циљу повећања ефикасности рада инспекција и рјешавања нагомиланих проблема у области надзора из надлежности техничке инспекције сматрамо да би требало:

- (1) убрзати поступак за доношење недостајућих законских прописа, замијенити постојеће прописе новим или их ускладити са техничко-технолошким напретком и БАС стандардима;
- (2) донијети прописе у које би се могле уградити одредбе инспекцијског надзора за област преноса електричне енергије и термоенергетике, имајући у виду израду новог Закона о инспекцијама у Републици Српској;
- (3) у области рударства и геологије потребно је:
  - донијети подзаконске акте који су прописани Законом о рударству и Законом о геолошким истраживањима,

- убрзати поступак и скратити вријеме за закључење уговора о концесији,
- техничке прегледе рударских објеката вршити у законски предвиђеном року и упростити процедуре код издавања одобрења за употребу типске рударске механизације,
- поједноставити процедуре код издавања одобрења за извођење радова по допунским рударским пројектима, ако се пројектним рјешењем не излази из оквира већ датих сагласности на главни рударски пројекат,
- поштрити контролу пројектно-техничке документације прије њене овјере од стране министарства,
- у Закону о рударству брисати могућност давања одобрења за експлоатацију минералних сировина до 10.000 м3 или то питање ријеши на адекватан начин,
- хитно дефинисати стратегију развоја рудника Угљевик и Гацко, јер би кашњење у отварању нових површинских копова могло изазвати несагледиве штете по Републику Српску уколико дође до застоја рада ТЕ Угљевик и Гацко,
- покренути иницијативу за отварање средњих школа за образовање рударских и геолошких техничара, за потребе Републике Српске, обзиром да се од 1992. године не образује наведени профил занимања (већи број људи тих профила је пензионисан или ће у блиској будућности отићи у пензију, што ће представљати проблем за вршење надзора у технолошким процесима);

(4) у области нафте и гаса потребно је:

- преиспитати Одлуку о квалитету течних нафтних горива (регулише питања које се не могу уређивати Одлуком, недоречена је и у појединим сегментима неспроводива, прописани параметри квалитета: боја горива и класификација лож уља на средње и тешко по параметру кинематичког вискозитета су дискриминирајући, иста није усклађења са Законом о прекршајима у погледу казних одредби и др),
- преиспитати акредитације тзв. инспекцијских тијела и испитних лабораторија за контролу течних нафтних горива због сукоба надлежности (баве се прометом течних нафтних горива, оцјењивањем усаглашености квалитета горива и врше лабораторијска испитивања),
- обезбиједити законски основ за вршење ванредних контрола и скараћених анализа, начин обезбјеђења финансијских средства или обезбјеђења лабораторијске опреме (покретна лабораторија), како на граничним прелазима тако и у унутрашњем промету,
- ријешити проблем „шта радити са неусаглашеним горивом“ (мјеста складиштења, даљег кориштења или прераде),
- донијети законске прописе који би омогућили контролу квалитета моторних уља и гасова.

7. ИНСПЕКЦИЈА У ОБЛАСТИ САОБРАЋАЈА И ВЕЗА

Инспекција у области саобраћаја и веза врши контролу у области друмског, жељезничког, водног, поштанског и телекомуникационог саобраћаја.

- (1) У области друмског саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру:
- Јавно предузеће „Путеви Републике Српске“,
  - 14 предузећа за одржавање магистралних и регионалних путева у дужини од око 4.000 km,
  - око 220 предузећа за превоз лица (31 аутобуска станица, преко 800 аутобуса),
  - преко 1.800 лиценцираних организација за превоз ствари у домаћем и међународном саобраћају (преко 4.450 теретних возила) и
  - 181 станицу техничких прегледа возила.
- (2) У области жељезничког саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру:
- акционарско друштво „Жељезнице Републике Српске“ (80 локомотива, преко 100 путничких вагона, око 2.800 теретних вагона, 4 граничне и 13 жељезничких станица, око 400 km жељезничких пруга, скоро 300 путних прелаза преко пруге у нивоу, око 350 km електрифицираних водова, 3 радионичка постројења, 5 сервиса) и
  - 4 предузећа која имају жељезничку инфраструктуру за своје потребе.
- (3) У области водног саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру ријеку Саву са лукама и пристаништима, унутрашње водотоке (Дрина, Врбас, Требишњица и др.) и водну пловидбу на 6 језера.
- (4) У дјелатности поштанског саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру јавне поштанске оператере и поштанске оператере у оквиру курирских услуга.

Питање инспекцијског надзора у телекомуникацијама још увијек није организовано. Окончањем активности Министарства саобраћаја и веза у дијелу успостављања регулативе стећи ће се услови за успостављање инспекцијског надзора.

У 2009. години успостављен је инспекцијски надзор станица техничких прегледа и мањим дијелом инспекцијски надзор у поштанском саобраћају у форми ванредних инспекцијских прегледа легалности поштанских оператера у сарадњи са Агенцијом за поштански саобраћај Босне и Херцеговине и ресорним Министарством саобраћаја и веза.

У Сектору инспекције у области саобраћаја и веза Републичке управе за инспекцијске послове систематизовано је 19 инспектора. Попуњено је 79% извршилаца и то 14 инспектора у саобраћајном надзору и главни саобраћајни инспектор. Један републички технички (електроентегетски) инспектор по овлаштењу директора инспектората врши инспекцијски надзор у електроенергетској дјелатности у жељезничком саобраћају, у обиму од 0.50 инспектор/сати рада .

У области надзора локалних путева, градског, приградског и такси превоза на територији јединица локалне самоуправе ангажована су 23 општинска саобраћајна инспектора у 22 општине.

6.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

6.1.1. Друмски саобраћај

У области друмског саобраћаја (јавни путеви, превоз лица и ствари у друмском саобраћају и технички прегледи моторних возила) у 2009. године извршене су 1.333

инспекцијске контроле (842 редовне контроле, 182 ванреде контроле и 309 контрола извршења решења). Укупно је било неуредно 628 инспекцијских контрола или 47%. Инспектори су предузели 566 управних мјера, од чега је 442 или 78% превентивних (отклањање неправилности), а 144 репресивних мјера (забрана, искључење возила из саобраћаја и уклањање објекта из појаса пута).

У области превоза у **друмском саобраћају**, искључено је из саобраћаја 14 друмских возила. Из регистра редова вожње аутобуских линија брисано је 26 редова вожње, од чега је 19 редова вожње аутобуских линија у Републици Српској, а 7 редова вожње међународних аутобуских линија. Из саобраћаја су искључена 2 аутобуса (*нелегално вршење превоза лица*), 1 комби возило у власништву физичког лица због нелегалног превоза лица, 8 путничких моторних возила у власништву физичких лица због нелегалног такси превоза лица и 3 теретна возила због вршења јавног превоза ствари без лиценце за возило и превозника. Испостављено је 410 прекршајних налога, 219 у превозу у друмском саобраћају, 35 у јавним путевима и 156 у дјелатности техничких прегледа.

У **области јавних путева** из појаса пута уклоњено је 16 нелегално постављених или саграђених објеката (рекламе, натписи, нелегални прикључак, ограда и слично). Услед затеченог неповољног стања које се односи на путне објекте (мостове и тунеле) и непосједовање употребне дозволе и урбанистичко-грађевинске документације, Инспекторат Републике Српске иницирао је рјешавање проблема у оквиру надлежности Владе Републике Српске, која је на нивоу министарстава (саобраћај и урбанизам и грађевинарство) утврдила правце рјешавања проблема. Поред наведеног, инспекције (саобраћајна и грађевинска) и даље врше редован надзор наведених путних објеката у погледу праћења активности редовног одржавања истих и обавезујућих техничких посматрања од стране служби ЈП „Путеви Републике Српке“. Слична је ситуација и у погледу затечених електроенергетских објеката у путном и заштитном путном појасу, гдје је забрањена даљња градња наведених објеката. Упућена је иницијатива Влади Републике Српске у погледу нормативног регулисања затеченог стања електроенергетских постројења у појасу пута.

У **области техничких прегледа возила** је извршено укупно 286 контрола од чега је 120 или 42% неуредних, при чему је испостављено 156 прекршајних налога. У питању је нова област инспекцијског надзора. У склопу извршеног инспекцијског надзора прибјегавало се мјерама (углавном прекршајне) репресије према субјектима који нису прописно вршили контролу техничке исправности возила и уредно водили евиденције. Инспекција за сада нема механизме за елиминацију фиктивних техничких прегледа с обзиром да већи број власника возила обави технички преглед, а да возило није приступило линији техничког прегледа.

Најчешће се ради о нетачном попуњавању записника, односно јавне исправе и употреби такве исправе, које су уредно евидентирани у документацији станица техничког прегледа. Како инспекција нема стални надзор у објекту станице техничког прегледа, то се наведени проблем не може елиминисати инспекцијским мјерама, које су прописане постојећим законодавством.

Ресорно министарство је предузело мјере предлагања Закона о измјенама и допунама закона о превозу у друмском саобраћају и Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Републици Српској. Наведени прописи посебно обрађују рад станица техничког прегледа, чиме ће се створити претпоставке за рјешавање проблема у дјелатности техничких прегледа, прије свега када је у питању рад инспекцијских служби.

6.1.2. Жељезнички саобраћај

У области жељезничког саобраћаја (жељезнички саобраћај, пруге и пружна постројења, вуча и вучна средства, СС и ТК уређаји, опрема и електроенергетска постројења) у 2009. године извршене су 353 инспекцијске контроле (272 редовних инспекцијских

контрола, 17 ванредних и 64 контрола извршења рјешења). Укупно је била неуредна 81 контрола или 23%. Инспектори су предузели 79 управних мјера од чега 98.7% или 78 превентивних (*отклањање неправилности*) и 1 или 1.3% репресивну (*забрана вршења незаконитих радњи и поступака*). У надзору жељезничког саобраћаја инспектори су издали 4 прекршајна налога на износ од 2.550 КМ.

Инспекцијским и другим мјерама смањен је ризик од настанка саобраћајних несрећа са већим посљедицама по животе људи и већим материјалним штетама, односно смањени су ризици настанка судара и исклизнућа возова. У 2009. години настављен је тренд повећања нивоа безбједности жељезничког саобраћаја, смртно су страдала 4 лица, углавном грађани који неовлаштено користе пругу и пружна постројења у пјешачком саобраћају.

На 400 km дужине пруга у Републици Српској евидентирана су 293 прелаза у нивоу (1 путни прелаз у нивоу на 1,5 km пруге), од чега око 10 осигураних СС уређајима са браником или полубраником. Постоји само 7 прелаза ван нивоа. Углавном се ради о путним прелазима са локалним или некатегорисаним путевима, који су у надлежности органа локалне управе, што отежава могућност системског рјешавања. И поред наведене неповољне ситуације, број ванредних догађаја у локацији путних прелаза је смањен.

Безбједносни трендови у жељезничком саобраћају

Показатељ	2006	2007	2008	2009	I _{2009/06}
Повријеђени	12	10	9	7	58.3
Погинули	10	6	5	4	40.0

Саобраћајна инспекција је у области жељезничког саобраћаја евидентирала пропусте у оквиру процедура везаних за пуштање у пробни рад новоизграђених постројења (техничка документација, примјена прописа и међународних стандарда), а такође је идентификован пропуст у погледу набавке и уградње виталних резервних дијелова за жељезничка возила, који нису подвргнути прописаним испитивањима и одговарајућим атестима.

6.1.3. Водни саобраћај

У области водног саобраћаја (безбједност пловидбе, пловни објекти, објекти безбједности пловидбе, експлоатација ријечног корита) у 2009. години извршено је 45 инспекцијских контрола (*35 редовних инспекцијских контрола, 2 ванредне и 8 контрола извршења рјешења*). Укупно је била неуредно 14 контрола или 31%. Инспектори су предузели 12 управних мјера од чега 10 превентивних (*отклањање неправилности*) и 2 репресивне мјере (*забрана вршења незаконитих радњи и поступака*). Испостављена су 3 прекршајна налога на износ од 300 КМ.

Легалност и безбједност водног саобраћаја су подигнути на виши ниво. Јединице локалне самоуправе су извршиле регистрацију пловних објеката, а ријешен је и проблем техничких прегледа и баждарења пловних објеката. Министарство саобраћаја и веза је додјелило овлаштења организацијама у Градишци и Вишеграду за вршење техничких прегледа пловних објеката. Техничке прегледе пловних објеката - ресторана на води врши посебно опремљена и овлаштена организација.

6.1.4. Поштански саобраћај

Поред чињенице да инспекцијски надзор у поштанском саобраћају није организован, саобраћајна инспекција је у сарадњи са ресорним министарством и Агенцијом

за поштански саобраћај БиХ реаговала у погледу сузбијања нелегалне дјелатности у области курирских услуга. У том смислу је извршено 8 инспекцијских контрола поштанских оператера. Превентивним мјерама инспектора отклоњене су уочене неправилности на начин да су контролисани субјекти легализовали дјелатност прибављањем одговарајућих лиценци за вршење поштанских услуга.

Објективан проблем у даљем раду инспектора представља неусаглашена регулатива са прописима на нивоу БиХ, што веома отежава даље вршење надзора у овој области.

6.2. Рад инспекција за друмски саобраћај јединица локалне самоуправе

Саобраћајна инспекција јединица локалне самоуправе врши надзор у друмском саобраћају (путеви и превоз) у 22 локалне заједнице, са 23 градска/општинска саобраћајна инспектора. Кадровско питање (недостатак саобраћајних инспектора) је проблем највећег броја локалних заједница, због чега у многим није успостављен надзор. У 2009. години извршено је 5.060 прегледа од чега је 2.107 или 41.6% неуредних прегледа. У 1.297 случајева инспектори су поступили превентивно, а у 602 случајева репресивно, на начин да је 19 возила искључено из саобраћаја. Градски/општински инспектори су испоставили 563 прекршајна налога и поднијели 5 захтјева за покретање прекршајног поступка.

Посебно је добро стање у области друмског саобраћаја у ширем региону Бањалуке, гдје је Инспекторат Републике Српске у сарадњи са локалном инспекцијом у посљедње 4 године дјеловања, готово у потпуности сузбио нелегалан комби-превоз лица.

Квантитативни резултати општинске инспекције

Ред. бр.	Подручни центри	Општине	Инспектори	Контроле		Управне мјере		Прекршајне мјере	
				Укупно	Неуредне	Превентивне	Репресивне	Налог	Пријаве
1	Бања Лука	4	10	3.171	1.161	660	378	194	
2	Приједор	1	1	157	104	54	14	30	
3	Добој	4	4	622	247	231	14	62	
4	Бијељина	3	4	818	484	314	183	268	5
5	Источно Сарајево	9	3	150	43	37	6	4	
6	Требиње	1	1	142	68	61	7	5	
	Укупно	22	23	5.060	2.107	1.297	602	563	5

Основни проблеми у дјелатности друмског саобраћаја у јединицама локалне управе везани су за комуналну дјелатност јавног превоза, посебно превоза лица. Општине Шипово, Рибник и Мркоњић Град су оптерећени незаконитим радом легалних такси превозника који врше линијски превоз на релацијама Шипово-Мркоњић-Бања Лука, а општине Бијељина, Зворник, Требиње и Вишеград нелегалним радом грађана у вршењу такси превоза.

6.3. Закључне напомене

На основу приказаних показатеља рада саобраћајне инспекције, може се констатовати да је успостављен тренд повећања легалности јавног превоза лица у друмском саобраћају. Евидентирана је повремена појава нелегалног превоза у локалним заједницама у оквиру комуналних дјелатности превоза, због подљедице изостанка активности комуналне полиције. Идентификован је проблем легалности рада станица техничког прегледа, посебно у дијелу фиктивних техничких прегледа возила. Инспекција ће у наредној години у сарадњи

са ресорним министарством предузимати мјере посебних инспекцијских активности у циљу елиминисања уочених недостатака. Стање легалности путних објеката (тунели и мостови), градња електроенергетских постројења у путном појасу, су проблеми које је инспекција упутила у надлежно рјешавање Владе Републике Српске.

Инспекцијске активности у области жељезничког саобраћаја дају резултате када је у питању безбједност саобраћаја. Већ четврту годину у низу, број смртно страдалих на жељезници и број ванредних догађаја у локацијама путног прелаза је у паду. Инспекција је спријечила покушај непрописног пуштања у пробни рад постројења, уређаја и опреме. Спријечена је уградња виталних резервних дијелова (елементи колских слогова) у жељезничка возила, који немају доказе о извршеном испитивању на квалитет.

Надзор у водном саобраћају је постигао циљ у погледу легализације и регистрације пловних објеката, уређења објеката безбједности пловидбе, као и пловних путева. Туристичка и спортска пловидба на ријекама (Дрина, Врбас и Тара) дефинистивно је безбједна и са позиције пружања услуге туристима, односно кориштења заштитних средстава у вријеме пловидбе.

Инспекцијски надзор у области поштанског саобраћаја је вршен дјелимично у сарадњи са ресорним министарством и Агенцијом за поштански саобраћај Босне и Херцеговине.

У план инспекцијских активности у 2010. години одређен је висок приоритет у надзору над станицама техничког прегледа, прије свега у погледу елиминације фиктивних техничких прегледа возила.

Мјерама превентиве планира се задржати висок ниво легалности друмског превоза, техничке исправности и опремљености возила јавног превоза у друмском саобраћају, стања путева и путних објеката и заштите путева.

Поред успостављеног повољног тренда безбједности у жељезничком саобраћају, не може се елиминисати постојање ризика од настанка ванредног догађаја на жељезници, посебно имајући у виду амортизовано стање пруга и пружних постројења, опреме, уређаја и СС, ТК и електроенергетских постројења, жељезничких возила и путних прелаза. Највећи дио пруга захтјева генерални ремонт (посљедњи урађен 1976. године), чиме се повећава ризик по безбједност саобраћаја.

8. УРБАНИСТИЧКО - ГРАЂЕВИНСКА И ЕКОЛОШКА ИНСПЕКЦИЈА

Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција врши инспекцијски надзор у области урбанизма и грађења, заштите животне средине и геодетских послова.

У области урбанизма и грађења 5 урбанистичко-грађевинских инспектора врши инспекцијски надзор грађења објеката и квалитета изградње, производње грађевинског материјала са становишта поштивања прописа, стандарда, техничких норматива, норми квалитета као и са становишта заштите потрошача у овој области у 100 фабрика бетона (бетонаре) и 25 асфалтних база, процедуре садржаја, поступка доношења и усвајања просторно-планске документације у 62 града/општине, испуњености услова за рад у 1.200 предузећа са лиценцама (20 за израду просторно-планске документације, 380 за израду техничке документације и 800 за грађење објеката), коришћења и техничког осматрања на 11 високих брана и око 800 мостова и тунела, изградње у 2 национална парка и рехабилитације и одржавања око 1.700 објеката који су на привременој листи националних споменика.

У области заштите животне средине 4 еколошка инспектора врше инспекцијски надзор у области заштите животне средине са становишта поштивања прописа, стандарда, техничких норматива и норми у функцији заштите животне средине и то преко 1.500 великих загађивача и велики број мањих загађивача (веома мали број издатих еколошких дозвола свједочи о величини проблема у овој области), 17 организација које се баве пословима у области заштите животне средине, преко 60 легалних и велики број нелегалних депонија за отпад.

У области геодетских послова један геодетски инспектор врши инспекцијски надзор у области геодезије са становишта поштивања прописа, стандарда, техничких норматива и норми извршавања геодетских послова и то 62 подручне јединице геодетске управе и око 100 предузећа, радњи као и код овлашћених геодета која се баве израдом геодетске документације и извођењем геодетских радова.

Основни циљ дјеловања ове инспекције своди се у суштини на повећање легалности и квалитета просторног и урбанистичког планирања, повећање легалности, квалитета и сигурности грађења, сигурности коришћења изграђених објеката, повећање квалитета стратешких и других грађевинских материјала, повећања поштовања еколошких стандарда и стандарда у области геодетских послова.

На локалном нивоу, односно на територији градова/општина, на основу повјереног надзора (контрола објеката за које одобрење за грађење издаје градски/општински орган управе), инспекцијске контроле су вршили 54 урбанистичко-грађевинска и 15 еколошких инспектора.

Квантитативни резултати рада по областима надзора у периоду јануар – децембар 2009. године

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
		Укупно	Неуре дне	% неуре дних	Укупно	Превентивне/корективне	Репресивне	% превентивних	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
1	Просторно уређење, урбанизам и грађење	623	255	40,9	243	215	28	88,5	24	24		100,0
2	Заштита животне средине	375	145	38,7	141	138	3	97,9	30	30		100,0
3	Геодетски послови	116	81	69,8	7	7	0	100,0	3	3		100,0
4	Укупно	1.114	481	43,2	391	360	31	92,1	57	57		100,0

Структура предузетих мјера у периоду јануар – децембар 2009.године

Р. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1	Управне мјере	391	100,0
1.1.	Превентивне/корективне мјере	360	92,1
1.2.	Репресивне управне мјере	31	7,9
1.2.1.	Затварање објеката	2	0,5
1.2.2.	Забрана обављања дјелатности субјеката/објеката	29	7,4
1.2.3.	Захтјев за укидање документа по праву надзора	5	1,3
3.	Прекршајне мјере	57	100,0
3.1.	Прекршајни налози	57	100,0

Од 1.114 извршених контрола неуредних је било 481 (43,2%). У 360 случајева превентивно је наређено отклањање недостатака, а у 31 случају предузете су репресивне мјере забране обављања дјелатности због неиспуњености услова за обављање дјелатности, забране производње бетона и асфалта, забране грађења, забране коришћења објекта, забране управљања отпадом итд, док су у 5 случајева поднесени захтјеви за укидање рјешења о испуњености услова за рад (лиценце). Издато је 57 прекршајних налога у висини од 65.450 КМ и 2 кривичне пријаве (област геодетских послова). За 9% је већи број уредних контрола (у односу на укупан број контрола) у периоду 2009/08. у односу на 2008/07. годину.

8.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

8.1.1. Област урбанизма и грађења

Инспекцијски надзор у области урбанизма и грађења

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	623	100,0
1.1.	Редовне контроле	409	65,7
1.2.	Ванредне контроле	214	34,3
1.2.1.	Пријаве/притужбе	79	12,7
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	135	21,7
2.	Извршене контроле	623	100,0
2.1.	Уредне контроле	368	59,1
2.1.1.	Уредне редовне контроле	195	31,3
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	173	27,8
2.2.	Неуредне контроле	255	40,9
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	214	34,3
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	41	6,6
3.	Управне мјере	243	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	215	88,5
3.2.	Репресивне управне мјере	28	11,5
3.2.1.	Затварање објеката	1	0,4
3.2.2.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	8	3,3
3.2.3.	Остале забране	19	7,8
3.2.4.	Захтјев за укидање документа по праву надзора	5	2,1
4.	Прекршајне мјере	24	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	24	100,0

У области урбанизма и грађења извршене су 623 контроле, а неправилности су утврђене у 255 прегледа (10,9%). У 215 прегледа су наређене мјере отклањања неправилности, а у 28 прегледа забрањено је обављање дјелатности због неиспуњавања услова за рад, прописаних лиценцом за грађење објеката, израду техничке и просторно

планске документације, као и забране грађења и забране коришћења објеката због непосједовања употребне дозволе. У 5 случајева покренути су захтјеви за укидање лиценци по праву надзора. Издата су 24 прекршајна налога у вриједности 25.600 КМ.

У извјештајном периоду заприимљено је 368 пријава и притужби грађана (писмених и преко Центра за пријаве и притужбе Инспектората), које се односе на рад градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспектора и градских/општинских одјељења надлежних за послове урбанизма и грађења. Будући да се ради о предметима који третирају имовинско-правне односе, посједовање одређених одобрења (одобрење за грађење, употребна дозвола), квалитет изградње, рад инспекција и других институција, просторно планирање посвећена им је посебна пажња, како у погледу брзине рјешавања, тако и по питању тражења детаљних извјештаја од стране градских/општинских органа и инспекција уз давање обавезних инструкција од стране главног инспектора, за поступање у сваком конкретном случају. На овај начин у сарадњи са градским/општинским урбанистичко-грађевинским инспекцијама и одјељењима за просторно уређење, као и Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију (по предметима који се односе на њихов рад) успјешно је ријешено 345 (93,8%) притужби и представки грађана, а о томе су обавијештени подносиоци пријава и представки, као и институције које су захтијевале одговоре (преостале пријаве и притужбе – 23 - биће предмет рада у наредном периоду у 2010. години). Највише пријава и представки се односи на град Бањалуку, општине Бијељина, Зворник, Добој и др..

Анализом стања у области урбанизма и грађења видљиво је да се стање у области производње стратешких материјала (бетона и асфалта) знатно побољшало у односу на раније периоде. Контролом погона који се баве производњом бетона и асфалта неправилности су утврђене у 35% случајева, а мјере забране производње су наређене у 3 случаја што представља 3.8% у односу на укупан број контрола.

Стање у погледу коришћења изграђених објеката, нарочито у погледу посједовања употребне дозволе је различито у зависности од врсте објекта (углавном се ради о објектима изграђеним у ранијем периоду – пилане, мостови, тунели, бензинске пумпе). Што се тиче пилана и бензинских пумпи комбинованим превентивним и репресивним дјеловањем републичке и градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспекција у извјештајном периоду, у односу на ранији период ситуација је доста поравила из разлога што је већина субјеката прибавила одобрење за употребу, а забрана употребе таквих објеката је изречена у 13 случајева (пилане- за 6 пилана мјеру забране изрекла је градска инспекција Источно Сарајево). У случајевима коришћења и техничког осматрања изграђених грађевина у функцији магистралних и регионалних путева (мостови и тунели) стање је изузетно лоше гдје је утврђено да 146 мостова и тунела не посједује одобрење за употребу и не врши прописана техничка осматрања. Сматрајући да је стање тих објеката у просјеку изузетно лоше (оштећења и оронулост главних конструктивних елемената, а да већи дио не посједује одобрење за употребу, те да се над њима не врше неопходна техничка осматрања, као и да се истим користи огроман број грађана, а да се ради о великом броју објеката - око 700 мостова и 100 тунела), а из разлога што се ради о објектима који су изграђени у предратном периоду и који су прије посједовали потребну документацију за њихово несметано коришћење и употребу, инспектори су наложили отклањање недостатака. Осим горе наведених објеката, у ту групу треба додати далеководе, радио-релејне станице који су изграђени или реконструисани у току или непосредно после ратних дешавања, без законом прописане документације. Такви објекти су се градили на основу значајних финансијских средстава, често пута уз ризик да уколико реализација не отпочне, средства оду на другу страну. Такође ситуацију у погледу тих објеката, усложњава, са становишта корисника тих објеката и релативно сложен и дуготрајан Законом прописан поступак прибављања одобрења за грађење и употребу, а при томе Законом прописано дјеловање инспекцијског надзора у условима када би досљедна примјена Закона имала за посљедицу забрану коришћења таквих објеката, довела би

довела би блокаде функционисања објеката од виталног значаја за Републику Српску (електрична енергија, телекомуникације, саобраћај итд.). Полазећи од значаја објеката који су у употреби без одобрења за употребу, могућих негативних посљедица рада објеката за које није извршен технички преглед а на основу превентивног дјеловања републичке урбанистичко-грађевинске инспекције корисник објеката ЈП „Путеви Републике Српске“ је покренуло иницијативу за прибављање документације, неопходне за коришћење наведених објеката, као и радње на прописаном техничком осматрању и одржавању истих. Будући да се ради о документацији за чије прибављање је потребан одређени временски период, осим корисника тих објеката у рад око превазилажења проблема, на иницијативу ове инспекције, укључена су и надлежна министарства (Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство саобраћаја и веза). Због горе наведених разлога контрола тих објеката ће бити приоритет рада ове инспекције у наредном периоду.

У области изградње објеката (путни појас, рехабилитација националних споменика, санација ратом оштећених објеката и остали објекти) из надлежности републичке урбанистичко-грађевинске инспекције, стање је боље него у ранијем периоду, како у посједовању неопходне документације, тако и у квалитету изведених радова.

Контролом у области испуњености услова за рад (лиценце за грађење, израду техничке и просторно-планске документације), утврђено је да је стање боље него у пријашњим извјештајним периодима, како у погледу запослења лица са ВСС спремом тако и погледу запослења КВ радника грађевинске струке. Неправилности у овој области су утврђене у 22,8% случајева, од укупног броја контрола, а мјере забране обављања дјелатности наређене су 14 случајева (5,8%), док су у 5 предмета (2,1%) покренути захтјеви за укидања лиценци по праву надзора. У овој области проблем у раду инспекције представља и непостојање регистра предузећа којима су издате лиценце за грађење, израду техничке и просторно-планске документације, па се често дешава да инспекција (републичка и градска/општинска), тек приликом контроле грађења објеката утврди да неко предузеће посједује лиценцу за грађење, а о чему је у више наврата информисано надлежно Министарство.

У области просторно-планске, урбанистичко-техничке и друге документације, неправилности су утврђене у 20% прегледа, од укупног броја прегледа, наређене мјере отклањања неправилности и није било захтјева за укидање докумената по праву надзора, нити обуставе израде просторно-планске документације. Највећи проблем у овој области је у непостојање планске документације у многим градовима/општинама, а будући да се плановима ријешавају намјена, организација и уређење простора и насеља, евидентна је величина овог проблема, а због чега је посљедица издавање одобрења за грађење на основу мишљења разних комисија чија је стручност упитна, те није ни риједак случај злоупотребе таквих мишљења. Овај проблем је нарочито изражен, због разлога што се завршава процес легализације па је присутна велика опасност од лоше праксе да се привремени објекти временом претварају у трајне (нарочито пословни објекти), и на тај начин прејудицирају се дугорочна планска ријешења за уређење и изградњу насеља и ствара утисак урбаног хаоса, што је нарочито изражено у већим градовима Републике Српске. Посљедица непостојања планске документације је и често издавање урбанистичке сагласности без УТУ-услова (нарочито без графичког дијела) што значи без регулационе и грађевинске линије, услова за уређење грађевинске парцеле, услова за уређење градског грађевинског земљишта, прикључења на јавни пут и мрежу инсталација итд. Из свега горе наведеног, а будући да је усвојен Просторни план Републике Српске, мишљења смо да се Влада Републике Српске и надлежно Министарство мора још активније укључити у обезбјеђивању финансијске помоћи општинама ради израде планске документације. У извјештајном периоду вршене су заједничке контроле са инспекцијом за саобраћај и тржишном инспекцијом у области коришћења изграђених објеката.

8.1.2. Заштита животне средине

Инспекцијски надзор у области заштите животне средине

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	375	100,0
1.1.	Редовне контроле	192	51,2
1.2.	Ванредне контроле	183	48,8
1.2.1.	Пријаве/притужбе	25	6,7
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	158	42,1
2.	Извршене контроле	375	100,0
2.1.	Уредне контроле	230	61,3
2.1.1.	Уредне редовне контроле	77	20,5
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	153	40,8
2.2.	Неуредне контроле	145	38,7
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	115	30,7
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	30	8,0
3.	Управне мјере	141	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	138	97,9
3.2.	Репресивне управне мјере	3	2,1
3.2.1.	Затварање објеката	1	0,1
3.2.2.	Забрана субјекту/објекту обављања дјелатности	1	0,1
3.2.3.	Остале забране	1	0,1
4.	Прекшајне мјере	30	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	30	100,0

Тежиште рада републичких еколошких инспектора у извјештајном периоду, било је у областима који се односе се на контроле објеката и постројења која морају посједовати еколошку дозволу, новоизграђених објеката који не могу бити пуштени у рад без претходно прибављене еколошке дозволе, односно контроле загађивача животне средине, испуњености услова за рад предузећа која се баве пословима у области заштите животне средине, субјеката који се баве управљањем отпадом и њихових дозвола за управљање отпадом.

Републички еколошки инспектори су у извјештајном периоду извршили укупно 375 контрола, а неправилности су утврђене у 145 контрола (38,7% од укупног броја извршених контрола). Инспектори су у 138 прегледа наредили мјере отклањања неправилности и предузели 3 репресивне мјере затварања објеката због неприбављене еколошке дозволе и непоступања у складу са планом прилагођавања. Поднесено је 30 прекршајних налога у вриједности 33.800 КМ.

Релативно велики број неуредних контрола у области заштите животне средине, као једне мултидисциплинарне области, у којем надзор врше још неке инспекције (урбанистичко-грађевинска, водна, здравствено – санитарна инспекција и др.) је прије свега посљедица тога, што се ради о области која је веома захтјевна, а код нас још увијек нова, па као таква се још увијек од стране субјеката, евентуалних загађивача, не схвата довољно озбиљно.

Исто тако треба нагласити да се ради о области, која је доста неуређена нарочито по питању законске регулативе.

Републички еколошки инспектори у извјештајном периоду су вршили контроле у области заштите животне средине (загађивачи животне средине-посједовања еколошких дозвола и контрола субјеката који по Закону о заштити животне средине не могу бити пуштени у рад без претходно прибављене еколошке дозволе, услови за управљање отпадом, лиценце за обављање стручних послова у области заштите животне средине) и утврдили неправилности у 39% контрола, што представља побољшање у односу на исти извјештајни период прошле године од око 10%.

Без обзира на повећање броја контрола у којима нису утврђене неправилности у извјештајном периоду, највећи проблем у раду ове инспекције представља недостатак регистра загађивача животне средине а будући да је област заштите животне средине је посебно значајна и свеобухватна област, увођење реда у ову област је дугорочан посао и захтијева ангажовање великог броја органа и организација (прије свих Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију), као и медија, без чије активности рад инспекцијских органа неће моћи дати посебно значајне ефекте.

Републички еколошки инспектори су у сарадњи са инспекторима других инспекција, нарочито са инспекције рада и заштите на раду, инспекције у области шумарства и ловства и водне инспекције остварили успјешне заједничке контроле, нарочито у погледу испуњености услова за рад погона за механичку прераду дрвета (пилана), произвођача грађевинског материјала као и са водним инспекторима у области загађивача животне средине.

8.1.3. Област геодетских послова

Инспекцијски надзор у области геодетских послова

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	116	100,0
1.1.	Редовне контроле	42	36,2
1.2.	Ванредне контроле	74	63,8
1.2.1.	Пријаве/притужбе	72	62,1
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	2	1,7
2.	Извршене контроле	116	100,0
2.1.	Уредне контроле	35	30,2
2.1.1.	Уредне редовне контроле	11	9,5
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	24	20,7
2.2.	Неуредне контроле	81	69,8
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	31	26,7
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	50	43,1
3.	Управне мјере	7	100,0
3.1.	Отклањања неправилности	7	100,0
3.2.	Репресивне управне мјере	0	0,0
4.	Прекшајне и кривичне мјере	5	100,0
4.1.	Издати прекршајни налози	3	60,00
4.2.	Кривична пријава	2	40,00

У области геодетских послова (контрола геодетске управе и подручних одјељења, извођења геодетских радова, коришћења комуналних уређаја, испуњености услова за рад предузећа, радњи и овлашћеног геодете) један републички геодетски инспектор је у извјештајном периоду извршио 116 контрола, а неправилности су утврђене у 81 контроли (69,8% од укупног броја извршених контрола) и наређено је 7 мјера отклањања неправилности, издата 3 прекршајна налога у висини 6.050 КМ и поднесене 2 кривичне пријаве.

Будући да се ради о новоформираној области инспекцијског надзора (која прије оснивања Инспектората Републике Српске, практично није ни постојала), која у овом облику ранијих година није постојала, а која може помоћи у раду осталих инспекција Инспектората (урбанистичко-грађевинска, водна, шумарска) у наредном периоду ће се више настојати да геодетски инспектор сарађује са другим инспекцијама које третирају у свом послу имовинско-правне послове, као што су пољопривредна инспекција, водна инспекција, инспекција за шумарство и ловство и др.

8.2. Рад урбанистичко - грађевинских и еколошких инспекција јединица локалне самоуправе

Градске/општинске урбанистичко-грађевинске инспекције (54 извршиоца) су у оквиру својих надлежности (објекти за које одобрење за грађење издаје градски/општински орган надлежан за послове грађења), прописаних Законом о уређењу простора и Законом о инспекцијама, извршиле укупно 9.602 контрола и предузеле 2.209 управних мјера (превентивних и репресивних).

Градски/општински урбанистичко-грађевински инспектори су од укупног броја управних мјера (2.209) предузели 1.017 превентивних (отклањање неправилности) и 1.192 репресивних мјера (забране изградње, рушење објеката и разлике изведених радова, забране коришћења објеката). Оно што је незадовољавајуће у погледу рада градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспекција је веома мали број покренутих захтјева за укидање одређених аката по праву надзора (урбанистичке сагласности, одобрења за грађење и употребне дозволе), који је покренут у само 38 случајева. Поднесено је 146 прекршајних пријава и прекршајних налога, а 85 кривичних пријава за учеснике у изградњи, који су кршили прописе (извођач и инвеститор). Што се тиче рада локалних инспекција важно је нагласити да се стање (на основу извјештаја које републичка инспекција добија сваки мјесец), у погледу отпочињања радова без претходно прибављеног одобрења за грађење поправило у односу на претходне периоде, и најчешће кршење Закона о уређењу простора током градње се огледало у одступању од пројектне документације, урбанистичко-техничких услова и одредби прописаним одобрењем за грађење (димензије објеката, спратност итд.). Из горе наведених разлога издато је и 255 рјешења о рушењу објеката (цијели објекат 193 и рушења разлике изведених радова, након донесеног рјешења о обустави радова 62).

Стање у погледу квалитета градње, а у условима инвестиционе активности, претежно из надлежности градова/општина, на основу учесталих представки грађана, као и информација из медија је упитно. Садашњим законским рјешењима надзорне органе, који су одговорни за квалитет изградње, својим актом именује инвеститор изградње, а за евентуалну лошу и неквалитетну изградњу, инспектори не могу предузимати мјере против истих, па је због тога на иницијативу републичке урбанистичко-грађевинске инспекције, новим законским рјешењима предвиђене казне за надзорне органе, као и за чланове комисије за техничке прегледе и институције које врше контролу техничке документације. Републички урбанистичко-грађевински инспектори ће, на основу свог годишњег плана рада, у складу са својим овлашћењима, у наредном периоду наставити са редовним контролама по градовима/општинама, а посебна активност ће бити усмјерена на давање инструкција надлежним органима за послове грађења (нарочито у мањим општинама, због недостатка кадрова, нарочито у погледу издавања урбанистичко-техничке документације и правилне примјене просторно планске документације), као и општинским инспекцијама, да би се евентуални недостатци утврђени у њиховом раду у наредном извјештајном периоду отклонили.

Градске/општинске еколошке инспекције (15 извршиоца) извршиле су укупно у извјештајном периоду 2.305 инспекцијских контрола, те наредиле у 1.580 случајева отклањање неправилности.

У проматраном периоду градске/општинске еколошке инспекције дјеловало су углавном превентивно из разлога што по Закону о заштити животне средине субјекти који не могу бити пуштени у рад без претходно прибављене еколошке дозволе, могу исту прибавити до 31.12.2009. године, а контроле су вршене углавном у области загађивача животне средине. Будући да је један од основних проблема градске/општинске еколошке инспекције, слаба заступљеност на локалном нивоу (15 извршиоца), а да је пред том инспекцијом велики посао у наредном периоду, то ће један од приоритетних задатака републичке инспекције у наредном периоду бити јачање еколошке инспекције на локалном нивоу.

На основу увида у рад локалних органа и инспекција, могуће је у погледу квалитета рада у локалним органима констатовати сљедеће:

- присутан је проблем недовољног броја извршилаца са ВСС са овлашћењем за израду просторно-планске документације у одјељењима надлежним за послове урбанизма и грађења, што често доводи до издавања докумената који нису у складу са Законом,
- незадовољавајући услови рада од ниских плата, до неадекватног простора, те техничке и друге опремљености,
- незаконите израде, допуне и измјене важећих планских аката, итд.

8.3. Закључне напомене

У области просторног уређења, урбанизма и грађења у контролама је у периоду јануар-децембар 2009. години уочени су сљедећи проблеми:

- недостатак одговарајуће просторно-планске документације на свим нивоима, односно потреба измјена, допуна и ревизије постојеће планске документације (документација која се користи стара је и по тридесет година- према подацима ове инспекције 30% планске документације је донесено прије 1992. године, просторни планови градова/општина, сем Бијељине су донесени прије 1992.),
- законом предвиђена контрола техничке документације (ревизија) у пракси се често своди на формалност, а полазећи од значаја техничке контроле, која треба да утврди усклађеност пројекта са резултатима претходних радова, недопустиво је да се органи неодговорно односе према контроли техничке документације,
- непостојање координације између органа који издају одобрење за употребу објекта и одобрење за обављање дјелатности, јер се у пракси често дешава да надлежни орган изда одобрење за обављање дјелатности, а да претходно не провјери да ли је за објекат издато одобрење за употребу,
- недостатак одговарајуће правне регулативе у Републици Српској, а нарочито подзаконских аката који регулишу област грађења и просторног уређења (још нису усвојена подзаконска акта предвиђена постојећим Законом о уређењу простора, који је усвојен 2002. године),
- неријешен проблем извршења рјешења о рушењу објеката (посебно у условима провођења општинских одлука о легализацији незаконито изграђених објеката) са правног, институционалног и са финансијског становишта,
- недовољна кадровска и материјална оспособљеност великог броја општинских органа и општинских инспекција,
- недовољно коришћење института покретања поступка за укидање рјешења о урбанистичкој сагласности, одобрењу за грађење и употреби објекта по праву надзора од стране градских/општинских инспектора,
- недовољно ажурно рјешавање жалби на првостепена рјешења, првенствено општинских инспектора,
- неизвршавање правоснажних рјешења којима је наложено рушење, односно уклањање објекта (у већини општина и градова не постоје предузећа са којима је склопљен уговор о рушењу бесправно изграђених објеката),
- поједини инвеститори објеката чије је функционисање од виталног значаја за Републику Српску приступају градњи и коришћењу ових објеката без довољне претходне припреме што ствара проблеме како у градњи тако и у употреби ових објеката.

У области заштите животне средине у контролама су уочени сљедећи проблеми:

- недовољан број еколошких инспектора на градском/општинском нивоу (свега 15 инспектора),

- немогућност великог броја загађивача да због застарјелих технологија и лоше финансијске ситуације испуне прописане услове из области заштите животне средине,
- непостојање регистра загађивача животне средине,
- недостатак подзаконске регулативе из области животне средине.

Основни напредак у раду урбанистичко-грађевинске и еколошке инспекције у односу на ранији период огледа се у сљедећем:

- у саставу Инспектората Републике Српске инспектори углавном врше инспекцијски надзор, а само повремено се ангажују на пословима као што је давање мишљења на прописе и сл. и резултат тога је већи број контрола, далеко већи број мјера забране и затварања субјеката (врши се и печатење субјеката, којег у ранијем периоду није било, што је посљедица темељнијег рада инспектора),
- број захтјева за покретање прекршајног поступка, односно издатих налога је већи, што говори о озбиљнијем приступу и праћењу рада инспектора,
- сарадња са општинским инспекцијама је знатно унапријеђена, одржавају се састанци, одређују приоритети рада и уједначава рад у свим подручјима Републике Српске,
- дојаве грађана путем Центра за пријаве и притужбе се просљеђују надлежној инспекцији и прати утврђено стање и предузимање мјера,
- успоставља се хијерархијски однос између локалних и републичке инспекције и организовано се проводе одређене активности, а резултати презентују јавности путем медија,
- републички инспектори у оквиру расположивог времена контролишу рад инспектора на локалном нивоу,
- јавност рада неупоредиво је већа, што се огледа учешћем на организованим конференцијама за медије и давањем изјава појединачним медијима на њихов захтјев,
- општа атмосфера у смислу дисциплине, суштинских контрола, мотивисања за остварење циљева инспекцијског надзора, јачање угледа инспектора итд. је далеко боља него у ранијем периоду и има тенденцију даљег побољшања.

Сарадња са надлежним Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарством унутрашњих послова, Републичком геодетском управом и другим министарствима и органима Владе Републике Српске је била на задовољавајућем нивоу и то је један од битних предуслова за добар рад ове инспекције. Треба истаћи и добру сарадњу и са локалним органима управе и локалним инспекцијама, које су такође биле на задовољавајућем нивоу.

9. ИНСПЕКЦИЈА РАДА И ЗАШТИТЕ НА РАДУ

У 2009. години у саставу инспекције рада и заштите на раду радило је 37 инспектора распоређених у 6 одјељења, а старосна структура инспектора је 48,6 година.

Основни циљ ове инспекције своди се у суштини на повећање легалности у области запошљавања и радних односа уопште, повећање сигурности и безбједности радних мијеста (раст нивоа културе безбједности на раду) и на тај начин смањење несрећа и болести на раду, а посебно смањење фаталних несрећа и фаталних болести у вези с радом.

Контроле су повремено вршене са тржишном инспекцијом, здравствено-санитарном, просвјетном, инспекцијом за шумарство и ловство, грађевинском и саобраћајном, а са циљем обухватније контроле и мањим оптерећењем субјеката контроле. Рад је често организован у поподневној смјени ради откривања неправилности које се не могу утврдити у редовном радном времену.

9.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Инспектори рада и заштите на раду су у току 2009. године извршили су укупно 8.082 инспекцијске контроле (из области радних односа 6.513 контрола и из области заштите на раду 1.569 контрола). Укупан број неуредних контрола је 3,061 (из области радних односа 2,251 и из области заштите на раду 810 контроле). Укупан број управних мјера које су изrekli инспектори рада и заштите на раду је 3.011 (из области радних односа 2.119 и из области заштите на раду 892). Издали су инспектори 1.129 прекршајних налога, због повреда права радника из области радних односа издато је 895 налога, а 234 налога због повреда права из заштите на раду, а вриједност издатих налога је 1.271.323 КМ. Инспектори су поднијели 298 прекршајних пријава (из области радних односа 262 и из области заштите на раду 36) и 2 кривичне пријаве.

Упоредни приказ показатеља за 2007., 2008. и 2009. годину

Р. бр.	Показатељи	Радни односи и запошљавање			Заштита на раду			Инспекција рада		
		1-XII 2007.	1-XII 2008.	1-XII 2009.	1-XII 2007.	1-XII 2008.	1-XII 2009.	1-XII 2007.	1-XII 2008.	1-XII 2009.
	Контроле	7,026	6,344	6,513	1,195	1,614	1,569	8,221	7,958	8,082
1.1.	Уредне	4,222	4,154	4,262	465	902	759	4,687	5,056	5021
1.2.	Неуредне	2,804	2,190	2,251	730	712	810	3,534	2,902	3,061
2.	Управне мјере	2,836	1,988	2,119	719	664	892	3,555	2,652	3,011
2.1.	Превентивне	2,588	1,655	2,074	694	603	880	3,282	2,258	2,954
2.2.	Репресивне	248	333	45	25	61	12	273	394	57
3.	Казнене мјере	1,047	937	1,157	129	208	272	1,176	1,145	1,429
3.1.	Прекршајне	1,045	937	1,157	127	206	270	1,172	1,143	1,427
3.1.1.	Налог	702	809	895	69	169	234	771	978	1,129
3.1.2.	Пријава	343	128	262	58	37	36	401	165	298
3.2.	Кривичне	2			2	2	2	4	2	2

9.1.1. Област радних односа и запошљавања

Инспектори рада и заштите на раду у 2009. години извршили су 6.513 контроле из области радних односа и запошљавања. Неуредних контрола било је 2.251, те су инспектори изrekli 2.119 управних мјера (превентивних 2.074 и репресивних 45).

Због повреде права радника из области радних односа и запошљавања инспектори су издали 895 прекршајних налога и поднијели 262 захтјева за покретање прекршајног поступка.

Редовних контрола из области радних односа и запошљавања извршено је 2.876, од којих је неуредно 1.213, по пријавама/притужбама/захтјевима извршене су 1.904 контроле, од којих је неуредно било 924, а контрола извршења рјешења је било 1.733, од којих је неуредно било 114 контрола.

9.1.1.1. Контроле закључивања уговора о раду и пријаве на обавезне видове осигурања

Без обзира на врсту контроле, контрола закључивања уговора о раду и пријаве на обавезне видове осигурања је приоритетни задатак инспекције рада и заштите на раду.

Извршено је укупно 2.656 контрола чији је предмет био само закључивање и примјена уговора о раду. Неуредних контрола је било 1.102 (41,49%), а извршено је 437 контрола извршења рјешења и достављен је писмени доказ о извршењу рјешења инспектору у 406 предмета. Инспектори су донијели 821 управну мјеру, издали 503 прекршајна налога у вриједности од 676.500 КМ, извршено је 6 затварања објеката и 12 забрана обављања дјелатности. Контроле су вршене код субјеката контроле у свим смјенама, у радне дане и дане викенда. Инспектори су у контролама гдје су контролисали да ли послодавци с радницима примљеним на рад имају **закључене уговоре о раду и да ли су радници пријављени на обавезне видове осигурања** затекли у свим инспекцијским контролама у 2009. години 38.980 радника. Послодавци са 690 радника примљених на рад нису имали закључен уговор о раду и затечени радници нису били пријављени на обавезне видове осигурања. Након инспекцијске контроле послодавци су са 413 радника закључили уговор о раду и пријавили раднике на обавезне видове осигурања. Поређењем са истим извјештајним периодом у 2008. години у 2009. години контролисано је више радника, а мање радника је имало статус непријављених радника.

Упоредни приказ показатеља за период I-XII 2008. и 2009. године

Ред. бр.	Показатељи	I-XII 2008.	I-XII 2009.
1.	Број затечених радника у вријеме контроле	37.046	38.980
2.	Број непријављених радника	962	690
3.	Број накнадно пријављених радника	691	413

У одређеним областима примјећује се да је знатно боља ситуација у вези легалног статуса радника, јер од 833 контролисаних радника у грађевинским фирмама, 21 радника с послодавцем нису имали закључене уговоре и нису били пријављени на обавезне видове осигурања, а накнадно је пријављено 19 радника. У јулу мјесецу на регији општине Приједор и града Бањалуке инспектори рада и заштите на раду у сарадњи с Министарством унутрашњих послова извршили су инспекцијски надзор код 10 субјеката контроле који обављају грађевинску дјелатност и свих 118 контролисаних радника је било пријављено. У инспекцијским контролама послодаваца који се баве прерадом дрвета, контролисано је 1.467 радника, а послодавци са 11 радника нису имали закључене уговоре о раду и радници нису били пријављени на обавезне видове осигурања. У ноћним сатима контролисане су пекаре и од 196 затечених радника, послодавци с 7 радника нису имали закључене уговоре о раду и радници нису били пријављени на обавезне видове осигурања. Највише непријављених радника је у услужним дјелатностима, те се субјекти који обављају ту дјелатност највише и контролишу.

9.1.1.2. Контроле плата и накнада плата

Извршене су 534 контроле чији су предмет биле **плате и накнада плата**, а неуредних контрола је било 338 или 63,29%. Инспектори су донијели 327 управне мјере, извршили 133 контрола извршења рјешења и достављен је писмени доказ о извршењу у 138 случаја. Инспектори су издали 140 прекршајна налога, вриједност издатих налога је 116.460 КМ и поднијели 98 захтјева за покретање прекршајног поступка, због повреда права радника у вези исплате плата и накнада плата и непоштивања рокова исплате. Уколико је инспектор рада и заштите на раду констатовао у инспекцијском надзору да се радницима исплаћују плате и накнаде плата, а да нису уплаћени доприноси обавјештавали су Пореску управу као надлежан орган за контролу обрачуна и уплате пореза доприноса.

У 2008. години инспектори су извршили 318 инспекцијске контроле, неуредних је била 201 контрола или 63,20%, извршене су 83 контроле извршења рјешења и достављен је доказ о извршењу у 58 предмета. Инспектори су донијели 180 управних мјера, те издали 60 налога у вриједности 54.370 КМ. У 2009. године репресивније се дјеловало према послодавцима који су ускраћивали плату радницима, накнаду плате или су каснили у вези рокова исплате, а узвршен је већи број контрола, а проценат неуредних контрола је исти 63% .

9.1.1.3. Контроле у вези са престанком радног односа радника

Инспектори рада и заштите на раду извршили су 434 инспекцијске контроле чији је предмет био **престанак радног односа радника**, а неуредних контрола је било 264 (60,82%) Инспектори су донијели 240 управних мјера, извршили 127 контрола извршења рјешења и достављен је инспектору писмени доказ у 73 предмета. Инспектори су издали 115 прекршајних налога и поднијели 67 захтјева за покретање прекршајног поступка. Послодавци отказују уговоре о раду због економских и организационих разлога и трудницама и породиљама које уживају по закону посебну заштиту.

У 2008. години извршено је 397 контрола, чији је предмет био престанак радног односа, а број неуредних контрола је био 236 (59,44%). Инспектори су извршили 101 контролу извршења рјешења, достављен је доказ у 62 предмета, издато је 59 прекршајних налога и 9 захтјева за покретање прекршајног поступка. У 2009. години извршено је више инспекцијских прегледа, мало је већи проценат неуредних контрола него у 2008. години, али су инспектори и репресивније дјеловали према послодавцима који нису испоштовали законску процедуру у вези отказа уговора о раду или су раднику ускратили право на отказни рок, отпремнину или неко друго право које раднику припада у складу с законом, колективним уговором, правилником и уговором о раду.

9.1.1.4. Контроле у вези повреда права радника из радног односа

Инспектори рада и заштите на раду извршили су 841 контролу из области радних односа, а које су се односиле на **остваривање права радника из радног односа**, а неуредних контрола је било 377 или 44,82%. Инспектори су извршили 252 контроле извршења рјешења и достављен је доказ о извршењу у 113 предмета. Предузете су 323 управне мјере, издата 104 прекршајна налога и поднесена је 41 прекршајна пријава.

Најчешће су радници тражили заштиту права из радног односа у вези прековременог рада, ускраћивања одређених права из радног односа која радницима припадају у складу с уговором о раду, колективним уговором и правилником о раду.

9.1.1.5. Контроле запошљавања страних држављана

Извршене су 244 инспекцијске контроле запошљавања страних држављана, број неуредних контрола је 10 или 4,09%, извршено је 6 контрола извршењас рјешења и од 203 контролисана радника, непријављених је било 7 и сви су накнадно пријављени. Донијето је 9 управних мјера, издато 8 прекршајних налога и 1 прекршајна пријава. У 2008. години извршено је 219 контрола, неуредних је било 18 (8,21%), тако да је у 2009. години извршено више контрола и уредније је стање у односу на 2008. годину.

9.1.2. Област заштите на раду

У 2009. години инспектори рада и заштите на раду извршили су из области заштите на раду 1.569 контрола, редовних контрола 762 од којих је неуредно било 658, по пријавама и притужбама извршено 186 контроле, од којих је неуредно било 141 и 621 контрола извршења рјешења од којих је неуредно било 11. Број управних мјера које су донијели инспектори рада и заштите на раду из области заштите на раду је 892. Инспектори су из издали 234 прекршајна налога и поднијели 36 захтјева за покретање прекршајног поступка и 2 кривичне пријаве.

Инспектори су рјешењем налагали, послодавцима који нису донијели акт о процјени ризика на радном мјесту, доношење акта о процјени ризика, дјеловали су превентивно, али се ради се о неуредним контроли, па је из тих разлога присутан велики број неуредних контрола из области заштите на раду.

Најчешће су из области заштите на раду контролисани послодавци који обављају грађевинску, пекарску, дрвопрерађивачку и каменорезачку дјелатност.

9.1.2.1. Повреде на раду

Према одредбама Закона о заштити на раду који је у примјени двије године, послодавац је дужан одмах, а најкасније у року од 24 сата од настанка, усмено и у писменој форми да пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове, сваку смртну, колективну, тешку повреду на раду или опасну појаву која би могла угрозити заштиту и здравље на раду. У наведеном извјештајном периоду на радном мјесту инспектори рада и заштите на раду су извршили инспекцијски преглед на мјесту гдје су се десиле 104 повреде на раду. Неуредних контрола је било 81 или 77,88%. Инспектори су издали 57 прекршајних налога и поднијели 17 захтјева за покретање прекршајног поступка и 2 кривичне пријаве.

Десило се 50 теже повреда (9 у грађевинарству, 16 у шумарству и дрвној индустрији, 2 у електропривреди и 23 у осталим дјелатностима) и 9 повреда са смртним исходом (4 у шумарству и дрвној индустрији, 3 у грађевинарству, 2 у осталим дјелатностима).

Циљ је да се пријављују све повреде на раду, тешке и са смртним исходом, због вршења надзора у погледу конкретне повреде на раду на лицу мјеста, са циљем да се такве појаве више не дешавају или бар смање и треба да се води тачна евиденција о повредама које су се десиле у Републици Српској, чијом анализом би били утврђени најчешћи узроци и извори повријеђивања као и планирање будућих надзора који ће бити усмјерени у правцу отклањања уочених ризика.

У 2008. години извршене су 73 контроле, а неуредних је било 55 или 75,34%, тако да је у 2009. години сигурно лошије стање што се тиче броја повреда, али је примјећено да се исте пријављују и од стране послодаваца, припадника Министарства унутрашњих послова, љекара и самих радника.

Упоредни приказ повреда на раду у 2008. и 2009. години

Ред. бр.	Инспекција рада и заштите на раду	2008.	2009.
1	Број тежих повреда на раду	52	50
1.1.	Шумарство и дрвна индустрија	17	16
1.2.	Електропривреда	1	2
1.3.	Грађевинарство	10	9
1.4.	Теже повреде: остале дјелатности	24	23
2	Број смртних повреда на раду	5	9
2.1.	Шумарство и дрвна индустрија		4
2.2.	Грађевинарство	1	3
2.3.	Остале дјелатности	4	2

Циљ политике надзора у области безбједности и здравља на раду је прије свега спрјечавање повреда на раду и професионалних обољења, а заснива се на покретању низа активности у више области дјеловања као што је на примјер, примјена превентивних мјера у свим облицима рада, оспособљавање запослених за безбједан и здрав рад, праћење здравственог стања запослених, праћење услова радне средине.

Према одредбама Закона о заштити на раду и Правилника о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини сви послодавци који запошљавају једног и више радника су до јула 2009. године били дужни да донесу акт о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини. Мали број послодаваца у Републици Српској донио је акт, јер од 911 извршених инспекцијског прегледа, само 30 послодаваца је испунило своју законску обавезу прије инспекцијског надзора, али након налагања послодавцима од стране инспектора да донесу акт од донијетих 881 рјешења, послодавци су поступили у 444 случаја, а и остали послодавци су углавном у поступку доношења истих. Један од разлога што се каснило са доношењем аката о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини је кашњење у добијању лиценци за овлаштене организације као и за стручна лица која морају имати лиценцу као и неупућеност послодаваца да без обзира коју дјелатност обављају, да уколико запошљавају једног и више радника морају да донесу акт о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини.

9.1.2.2. Контроле субјеката које се баве прерадом дрвета

Инспектори рада и заштите на раду извршили су 148 инспекцијских контрола код субјеката који се баве прерадом дрвета и 133 контроле су биле неуредне. Извршено је 74 контрола извршења рјешења и достављен је од стране послодавца писмени доказ о извршењу рјешења у 57 предмета. Инспектори рада и заштите на раду су донијели 123 управне мјере и изrekli 1 забрану, издали су 40 налога и поднијели 8 захтјева за покретање прекршајног поступка.

9.1.2.3. Контроле субјеката који се баве грађевинском дјелатношћу

Код субјеката који обављају грађевинску дјелатност, извршено је 128 инспекцијских контрола, неуредних контрола је било 95 или 74,21%, а инспектори рада и заштите на раду су донијели 83 рјешења о отклањању неправилности и извршили 43 контрола извршења рјешења, а достављен је доказ о извршењу у 41 предмету. Инспектори су издали 61 прекршајни налог и поднијели 2 захтјева за покретање прекршајног поступка. На градилиштима је присутан проблем сезонских радника ангажованих на одређено вријеме, са ниским стручним квалификацијама, а на градилиштима је мало радника грађевинске струке (тесара, бетонираца, армирача, зидара). Повреде на раду, тешке повреде и повреде са смртним исходом, вибрације, рад на висини, отвореном простору, при високим и ниским

температурама, као и прашина познати су ризици у грађевинарству. У инспекцијском надзору инспектори су затицали и добро уређења градилишта, али проблеми су у мањим градилиштима гдје има велики број послодаваца, који су углавном подизвођачи главног извођача радова.

У 2008. години извршено је 78 инспекцијских контрола и неуредних је било 69 или 88,46%, а поређењем с стањем у 2009. години, извршено је више контрола, а и проценат неуредних контрола је мањи у 2009. години.

9.2. Закључне напомене

Инспектори рада и заштите на раду су у 2009. години извршили укупно 8.082 инспекцијске контроле, а планиране су 7.972 контроле. Новонастала економска ситуација довела је до повећања броја контрола из области радних односа, а смањење контрола из области заштите на раду. Ванредне контроле су најчешће вршене по иницијативи радника, Синдиката Републике Српске, Фонда здравства и Фонда ПИО, појединачних и групних иницијатива грађана, Омбудсмана за људска права, министарства и др.

Велики број радника и даље жели да буде анониман и пријављује неправилности путем Центра за пријаве и притужбе, а често се понављају пријаве, примљено је 1.100 пријава у току 2009. године, а пријаве се су се односиле на рада без уговора о раду, прековремени рад, ускраћивања права на дневни одмор, седмични и годишњи као и повреде других права радника.

Радници на грађевинским објектима не носе лична документа, немају идентификациону картицу и мора се ангажовати и Министарство унутрашњих послова да помогну у контролама инспекторима рада и заштите на раду, али је знатно боља ситуација у односу на раније извјештајне периоде што се тиче легалности у вези закључивања уговора о раду и пријаве на обавезне видове осигурања.

И даље је знатно кршење права радника у вези са исплатом плата, накнада плата и рокова исплате истих. Касни се са исплатом плате, ускраћује се исплата накнаде плате и најчешће се исплаћује најмања плата у Републици Српској.

Запошљавање пензионера на основу уговора о дјелу и даље је пракса на терену, а ту врсту уговора не прописује Закон о раду, а у Закону о раду прописана је само казна за послодавца који остави у радном односу радника који је испунио услове за престанак радног односа (65 год. живота и најмање 20 год. стажа осигурања или 40 годиина пензијског стажа), а није прописана казна за ангажовање пензионера који нису били код тог послодавца у радном односу.

Присутне су велике злоупотребе од стране послодаваца које се односе на радно вријеме радника које је дуже од 40 часовног радног седмично, а које се не односи на прековремени рад и прерасподјелу радног времена које допушта Закон о раду.

Неки радници су у неповољнијем положају у односу на друге раднике чији су послодавци потписници колективних уговора и остварују некад већи обим права у односу на раднике који раде код послодаваца који нису потписници колективних уговора нити су им накнадно приступили (нарочито се то односи на висину отпремнине, дужину отказног рока, исплату регреса, топлог obroка и накнаде трошкова превоза).

У 2009. години је контролисан већи број радника, а мање је било непријављених радника, па се може рећи да се побољшала дисциплина у поштивању прописа, било због подизања свијести или због страха од санкције.

У области заштите на раду послодавци и даље недовољно пажње посвећују превентиви, а доношење акта о процјени ризика је за многе послодавце још трошак, а не мјера којом ће се превентивно дјеловати да дође до смањења повреда на раду и да се радницима обезбједи сигурно и безбједно радно мјесто. На терену је пуно повреда на раду, повреде пријављују послодавци што су дужни с обзиром на одредбе Закона о заштити на раду, али и Министарство унутрашњих послова и љекари и сами радници.

Циљ политике надзора у области безбједности и здравља на раду је прије свега спријечавање повреда на раду и професионалних обољења, а заснива се на покретању низа активности у више области дјеловања као што је на примјер, примјена превентивних мјера у свим облицима рада, оспособљавање запослених за безбједан и здрав рад, праћење здравственог стања запослених, праћење услова радне средине.

Прој неуредних контрола из области заштите на раду је велик, али један је од разлога за то је што су контроле у вези недоношење акта о процјени ризика на радном мјесту и у радниј средини приказане као неуредне, али дјеловало се превентивно из већ наведених разлога.

Због непоштивања права радника из области заштите на раду сигурно ће се дјеловати репресивније према послодавцима који угрожавају безбједност и здравље радника. До сада смо имали у виду да је на снагу ступио нови закон, недовољно су прописе познавали послодавци и радници, па смо и дјеловали више превентивно и корективни, а мање репресивно, али имајући у виду да је Закона о заштити на раду у примјени од јануара 2008. године, као и велики број правилника од средине 2008. године, уколико се утврди да се крше права и безбједност радника дјеловаћемо више репресивним мјерама.

Инспектори су свакодневно на терену, али одлазак на суд у својству представника овлаштеног органа или свједока, велики број ванредних контрола, смањује број планираних контрола, што се највише одражава на број извршених контрола из области заштите на раду.

10. ЗДРАВСТВЕНО - САНИТАРНА ИНСПЕКЦИЈА

У 2009. години у саставу Републичке управе за инспекцијске послове радило је 15 здравствено-санитарних инспектора распоређених у 5 подручних одјељења. У спољнотрговинском промету радило је 6 здравствено-санитарних, а исте послове обављало је и 15 тржишних инспектора са овлашћењем. У унутрашњем надзору, до новембра мјесеца је радило 9, а у преосталом дијелу године 7 инспектора, јер су 2 инспектора преузета у Агенцију за радијациону сигурност на нивоу Босне и Херцеговине.

Контроле су повремено обављане са тржишном и инспекцијом рада с циљем обухватније контроле и мањим оптерећењем субјеката контроле, а повремено је организован рад у поподневној смјени ради откривања неправилности које се не могу утврдити у редовном радном времену.

Приоритети у раду углавном су били ризици по здравље грађана, а одређивани су на основу анализе раније утврђеног стања, сугестија релевантних институција, интересовања јавности или дојава грађана.

На локалном нивоу послове здравствено-санитарног надзора обављало је 58 инспектора распоређених у 43 општине. Поједине мање општине обезбиједиле су надзор ангажовањем инспектора из сусједне општине, а у мањем броју општина надзор је обављао Инспекторат путем републичких инспектора. Основна улога здравствено-санитарних инспектора на локалном нивоу је контрола производње и промета хране и предмета опште употребе и санитарно-хигијенског стања у објектима под санитарним надзором.

10.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор

У току 2009. године у спољнотрговинском надзору су извршене 51.242 контроле, од чега 50.924 контроле намирница и предмета опште употребе и 318 контрола хемикалија.

При томе је узето 2.380 узорака намирница и предмета опште употребе за лабораторијску провјеру здравствене исправности (4,7% пошиљки), од чега је првом анализом утврђена неисправност 16 узорака. Од 10 рађених суперанализа, 3 су потврдиле а 7 су демантовале резултат анализе.

Инспекцијским прегледом, без вршења анализе, доказана је неисправност 5 пошиљки што са 3 неуредне суперанализе и 6 прихваћених неуредних анализа чини укупно 14 неисправних пошиљки, од којих је 13 враћено испоручиоцу или уништено, а једна стављена у промет прије завршетка анализе због чега су увознику и одговорном лицу издати прекршајни налози.

Неисправне пошиљке хране односиле су се на кафу, брашно, смрзнуто поврће, сокове и чај, а разлози неисправности углавном су протекао рок употребе, непрописна декларација и микробиолошка контаминација. Све пошиљке неисправне хране потичу из Србије. Занимљиво је да је код 5 пошиљки хране прошао или недостајао рок употребе што говори о недовољној озбиљности субјеката који послују са храном и значају увођења НАССР система у ову област.

Неисправни предмети опште употребе били су посуђе због издвајања честица са унутрашње површине и отуштања метала и дјечје играчке због отпуштања токсичних метала и боја. Сви неисправни предмети опште употребе поријеклом су из Кине.

Приликом испитивања хране посебна пажња је посвећена испитивању резидуа пестицида у житарицама, воћу и поврћу, као значајних елемента здравствене исправности ових производа а који се због високе цијене испитивања и дужег трајања анализа не могу испитивати рутински у свим пошиљкама. Ни у једном узорку нису утврђене недозвољене количине пестицида.

Такође је значајно напоменути да се велики број суперанализа рађених у Србији не слаже са резултатом анализа рађених у лабораторијама Републике Српске. То намеће

потребу преиспитивања рада овлаштених лабораторија и разматрање питања вршења суперанализа у другим државама. Након акредитовања домаћих лабораторија треба разјаснити питање да ли суперанализе треба обављати у сваком случају неуредне анализе. У поређењу са претходном годином запажа се већи проценат узорковања пошилики и мањи број односно проценат неисправних пошилики.

10.2. Унутрашњи инспекцијски надзор

Од укупног броја извршених 33% контрола је било неуредно, што представља благо смањење процента неуредности у односу на 2008. годину, када је износио 37%. Узимајући у обзир да је проценат неуредности у 2007. години био 42% закључује се да из године у годину има тенденцију пада. Посматрано кроз релативни индекс види се да индекс неуредних контрола у односу на 2008. годину износи 0,8.

То значи да је код субјеката контроле донекле побољшана дисциплина поштивања прописа, било због подизања свијести или због страха од санкција. Процент превентивних/корективних мјера је остао готово исти (81,4% у 2008. а 82% у 2009). години. Индекс казних мјера износи 0,9 што се може објаснити чињеницом да инспектори нису изрицали казнене мјере за мање значајне прекршаје.

Највећи проценат неуредних контрола је утврђен у области производње и промета хране и предмета опште употребе (58%), гдје су казнене мјере предузете код 76% неуредних контрола. Ови подаци се односе на контроле републичке инспекције у општинама без здравствено-санитарног инспектора. У истој области коју контролише инспекција на локалном нивоу проценат неуредних контрола је знатно мањи (око 30%), што говори да је јако битно стално присуство инспектора на одређеном подручју.

Затим по неуређености слиједи област производње и промета лијекова са 41% неуредних контрола и казним мјерама код 29,6% неуредних контрола. У области здравствене и противепидемијске заштите у здравственим установама проценат неуредних контрола је 25% а проценат предузетих казних мјера у неуредним контролама је само 2,9%.

Из наведеног се може закључити да су област производње и промета хране и предмета опште употребе и област фармације најмање уређене и да су инспектори који су радили у овим областима показивали интерес да констатују прекршај и предузму прописане мјере.

Насупрот томе инспектори који обављају контроле здравствених установа су изrekli врло мали број казних мјера у односу на број неуредних контрола. Ово говори да је у контролама здравствених установа јако изражена колегијалност инспектора и здравствених радника, што представља велики проблем у овој области.

10.2.1. Производња и промет лијекова и медицинских средстава

Поређењем са 2008. годином види се да је број контрола у овој области, проценат неуредних контрола и број управних мјера готово исти, а приближно исти проценат отклањања недостатака. Број прекршајних налога је мањи у 2009. години због некажњавања прекршаја мањег значаја.

Приоритети рада у овој области били су провјера присуства дипломираног фармацеута за вријеме рада апотеке, лиценце за рад фармацеута, откривање нерегистрованих лијекова, непрописно декларисаних лијекова и лијекова без преведеног упутства на један од језика који су у употреби у Републици Српској, те издавање лијекова без љекарског рецепта.

У 2009. години затечена су 4 фармацеута без лиценце као и претходне године, а у промету су откривене 4 врсте неправилно декларисаних лијекова што је знатно мање него у 2008. години када су затечене 32 врсте.

Незаконита појава рада апотека без присуства дипломираног фармацеута се још увијек одржава иако је приликом утврђивања овог прекршаја вршено печатење апотека и издавање прекршајних налога.

Због одсуства фармацеута у 2009. години апотеке су затворене у 18 случајева, с тим да су неке затворане по два пута.

Печатење апотека због одсуства фармацеута није дало очекиване резултате јер апотеке за кратко вријеме након печатења, најчешће сутрадан, обезбиједје фармацеута који се иначе формално води у апотеци, чиме отклоне разлоге забране рада и испуне услове за скидање печата.

Због ове појаве Министарству здравља и социјалне заштите су достављани докази о понављаном одсуству фармацеута, са приједлогом укидања рјешења о испуњавању услова, што ће се чинити и у будуће.

Након писаног обавјештења Фармацеутске коморе да ће предузимати дисциплинске мјере против фармацеута који се два или више пута не затекну у апотеци, комори се достављају записници инспектора као доказни материјал о одсуству фармацеута. До сада су достављени докази за 3 магистра фармације, односно 3 апотеке у којима се магистри воде као одговорна лица и против њих је комора предузела дисциплинске мјере.

Фонду здравственог осигурања су достављани спискови апотека у којима није затечен фармацеут и предложено раскидање уговора о финансирању тих апотека.

У овом периоду у 2 апотеке је утврђена појава да се одјави рад апотеке, а региструје специјализована продавница у којој се наставља са прометом лијекова. Одмах по сазнању инспекција је предузела све прописане мјере што је спријечило даље ширење ове појаве.

Запажена је и појава да се врши увоз нерегистрованих лијекова на основу одобрења Министарства спољне трговине БиХ, које је издато на основу рјешења Агенције за лијекове Републике Српске из времена док је лијек био регистрован. О овој појави обавијестили смо Агенцију за лијекове БиХ и предложили да се заједно са Министарством спољне трговине спријечи увоз лијекова на овакав или сличан начин.

10.2.2. Здравствена заштита у здравственим установама

У поређењу са 2008. годином уочава се мањи проценат неуредних контрола, већи проценат отклањања неправилности и знатно мање казних мјера.

И поред недовољног изрицања казних мјера у односу на број неуредних контрола, резултат рада инспекције у овој области је легализација великог броја амбуланти и престанак рада оних амбуланти које не могу испунити прописане услове.

Због недостатка одобрења за рад запечаћена је једна стоматолошка амбуланта у Вишеграду у којој је радио стоматолог запослен у Дому здравља Ново Горажде. У овом периоду откривен је само један здравствени радник који је обављао дјелатност без лиценце Коморе доктора медицине.

Са Институтом за заштиту здравља Републике Српске и Фондом здравственог осигурања организована је акција вакцинације ученика медицинских школа и студената медицинских факултета против хепатитиса Б. У овој акцији, након претходног тестирања, вакцинисано је око 5.000 ученика и студената.

Главни проблем у овој области представља илегално обављање здравствене дјелатности у приватним стамбеним објектима, пружање болничких услуга у амбулантним условима, повремено ангажовање здравствених радника из друштвеног сектора у приватним амбулантама, и недостатак инфраструктуре за збрињавање медицинског отпада.

За два случаја илегалног обављања дјелатности, писане дојаве са тонским записима са Центра за пријаве и притужбе су достављени надлежним судовима уз захтјев за преглед просторија. Суд у Бања Луци је одбио захтјев са образложењем да не постоји довољно доказа да се дјелатност обавља, а суд у Котор Вароши није уопште одговорио на захтјев.

10.2.3. Производња и промет хемикалија

У овој области запажа се мањи проценат неуредности у 2009. години, а све управне мјере су превентивно-корективног карактера као и у претходној години. Иако нису предузимане мјере забране, у 2009. години су предузимане казнене мјере због неизвршења рјешења о отклањању недостатака.

Ефекти рада у овој области су прибављање одобрења надлежних органа за производњу и промет и обављање прописаних здравствених прегледа лица која рукују хемикалијама у специјализованој здравственој установи, Заводу за медицину рада и спорта Републике Српске, у складу са важећим правилником.

Такође је примјетан напредак у обезбјеђењу стручних лица, заштитне опреме, опреме за пружање прве помоћи, у истицању писаних упозорења о опасностима и поступању у акциденталним ситуацијама итд.

10.2.4. Заштита од нејонизујућег зрачења

Ефекти рада инспекције у овој области су редовна мјерења зрачења базних станица мобилне телефоније и радиотелевизијских станица која су у свим досадашњим случајевима била уредна.

Основни проблем у контроли извора нејонизујућег зрачења представља недостатак овлашћених лица која могу вршити провјеру техничке исправности појединих извора од посебног интереса, као што су ултравиолетне лампе, ултразвучни уређаји и сл.

10.2.5. Производња и промет хране и предмета опште употребе

Поред контроле увоза хране и предмета опште употребе републички инспектори су извршили 43 контроле производње и промета хране и предмета опште употребе у општинама без инспектора (Вишеград, Фоча, Љубиње), при чему је, како је већ наведено 58% контрола било неуредно. Неправилности су се углавном односиле на неиспитивање хране и необављање санитарних прегледа особља. Власницима објеката је било познато да општина нема инспектора што значи да су свјесно кршили закон. Због тога су републички инспектори у 25 неуредних контрола предузели 19 казnenих мјера.

У једој контроли инспектор је од стране власника објекта физички спречаван да изврши контролу, због чега га је полиција за кратко вријеме привела, а налог због ометања поднијели у инспектор и полиција. Ово је доказ да се неки појединци у мањим срединама осјећају као моћници који не уважавају рад инспектора и добар примјер помоћи полиције инспекцијским органима који шаље праву поруку другим субјектима контроле.

10.3. Рад здравствено-санитарне инспекције јединица локалне самоуправе

Градске/општинске инспекције су у овом периоду извршиле укупно 14.659 контрола, у производњи и промету хране у трговинским објектима 4.452 контроле, у угоститељству 4.800, у објектима за снабдијевање водом за пиће 465, у васпитно-образовним установама, салонима за уљепшавање, спортско-рекреативним објектима 1.479 итд.

Од укупног броја контрола 4.139 (28,2%) је било неуредно, те је предузето исто толико управних мјера. Од тог броја 2.768 (67%) мјера се односи на отклањање недостатака и неправилности. Издата су 302 прекршајна налога и поднесен 191 захтјев за покретање прекршајног поступка. Новчани износ по издатим налозима и прекршајним пријавама је 121.701 КМ.

Процент неуредних контрола и проценат превентивно-корективних мјера је приближно исти као и у 2008. години. У 2008. години је изречено више прекршајних налога

(403) и прекршајних пријава (237) а износ казни у претходној години био је мањи (81.050 КМ).

У 2009. години уништено је око 4.000 kg/l разних намирница (месни и млијечни производи, освјежавајућа пића, сокови, пиво, кондиторски производи, зачини итд.) због протеклог рока употребе, страних примјеса у производу, недостатка или неисправности декларације и сл. и око 1.000 комада предмета опште употребе (козметичка средства због истеклог рока трајања, дјечије играчке због садржаја фталата, хемијских материја штетних по здравље дјете итд.).

Утврђивање здравствено неисправне хране је много рјеђе од утврђивања разних неправилности које за посљедицу могу имати неисправну храну као што су недовољна хигијена просторија и опреме, неадекватно складиштење и чување хране, нередовно лабораторијско испитивање, необављање додатне едукације и санитарних прегледа особља итд.

Током године појачане су контроле лабораторијског испитивања хране и воде за пиће путем овлашћених лабораторија, што је законска обавеза свих произвођача намирница. За вријеме топлих дана интензивирани су контроле објеката у којима постоји висок ризик од тровања храном већег броја људи, као што су објекти брзе хране, експрес ресторани, ресторани у студентским и ђачким домовима, посластичарнице, роштиљнице и сл.

У истом периоду инспекција је у цијелој Републици Српској спроводила акцију спречавања складиштења и промета намирница на отвореном простору, гдје су изложене атмосферским утицајима, високим температурама, издувним гасовима, прашина, додиру животиња итд.

Здравствено-санитарна инспекција је са пуним успјехом обавила надзор над припремом и услуживањем хране и обезбјеђењем санитарно техничких услова за вријеме скупа у Поточарима код Сребренице, „Молитвеног доручка“ у Бања Луци, „Рафтинга“ у Бања Луци и Фочи и пријема на којима учествују важне личности као што су посјете америчког амбасадора и амбасадора Словеније Бања Луци.

У оквиру мониторинга који је рађен на основу споразума Агенције за безбједност хране БиХ, Инспектората Републике Српске и Института за заштиту здравља Републике Српске, инспектори су узели 1.350 узорака разних врста хране ради лабораторијске провјере здравствене исправности. На основу обавјештења о 52 микробиолошки неисправна узорка, извршени су нови инспекцијски прегледи и наложено отклањање недостатака који су могли бити узрок неисправности хране.

У појединим општинама које располажу намјенским средствима у буџету, вршена су ванредна узорковања и испитивања хране у промету. Здравствено-санитарна инспекција општине Бијељина је узорковала више врста воћа и поврћа ради испитивања на остатке пестицида, а инспекција општине Градишка сладолед домаће производње на микробиолошку исправност. Сви испитивани узорци били су уредни.

Општинске инспекције су више пута ангажоване на откривању неисправних односно сумњивих производа на тржишту о којима је Инспекторат податке добијао од европског система за брзо обавјештавање и узбуњивање (RASFF) , путем Агенције за безбједност хране БиХ.

У оквиру надзора над спровођењем закона који се односе на ограничену употребу дуванских производа извршена је 1.201 контрола пушења на јавним мјестима, при чему су 222 контроле биле неуредне због чега је изречено 96 мјера забране и 126 мјера отклањања недостатака. Издата су 64 прекршајна налога на износ од 3.060 КМ. У истом периоду извршено је 35 контрола рекламирања дуванских производа при чему су издата 4 прекршајна налога на износ од 7.100 КМ.

Пушење на јавним мјестима углавном представља проблем у угоститељским објектима у којима се услужује храна по наруџби, гдје се гости дуже задржавају. Одређени објекти мањег капацитета немају могућности да обезбиједу просторију за пушаче те се

забрана поштује само повремено. Инспектори у овим контролама наилазе на велико негодовање власника који страхују од пада промета ако не дозволе пушење у објекту.

10.4. Закључне напомене

У појединим областима под надзором здравствено-санитарне инспекције постоје одређене појаве које, иако нису масовне, значајно утичу на општу слику о раду ове инспекције, а одређене претпоставке за ефикаснији рад инспекције зависе од других органа.

Илегалан рад љекара, стоматолога и зубних техничара се одвија иза затворених врата у приватним кућама и становима, у које инспектори не могу улазити без налога суда, а судови до сада нису одобравали улазак.

Због пружања болничких услуга у појединим хируршким и гинеколошким амбулантама потребно је организовати стручни надзор специјалиста над радом тих амбуланти и мијењати казнену политику ради адекватног санкционисања таквих појава.

Збрињавање медицинског отпада представља проблем због недостатка постројење за обраду отпада, тако да у већини мјеста овај отпад завршава на депонији заједно са комуналним отпадом.

Фиктивно пријављивање фармацеута у апотекама, иначе запослених у земљама у окружењу, је појава за чије рјешавање је неопходна помоћ органа који издаје одобрења за рад.

Због недовољних лабораторијских капацитета храна и предмети опште употребе се не могу анализирати на битне елементе исправности због чега су инспектори приморани да узорке шаљу у друге земље, што успорава и поскупљује испитивање.

Сметње за лабораторијску провјеру производа представља и недостатак финансијских средстава за плаћање уредних анализа узорака узетих на унутрашњем тржишту, те се испитивање своди само на мали број узорака најризичнијих врста хране и предмета опште употребе.

Недостатак овлашћених лица да врше провјеру техничке исправности одређених уређаја који емитују нејонизујуће зрачење (УВ лампе, ултразвук и сл.) такође представља проблем у раду ове инспекције.

Недостатак предузећа која могу и морају хитно реаговати у одређеним акциденталним ситуацијама као што је хаваријско расипање отрова и другог опасног материјала, представља потенцијални проблем који неће моћи ријешити сама инспекција.

За рјешавање питања сеоских и школских водовода који немају потребну грађевинско техничку документацију и лице које управља водоводом, потребно је ангажовање органа локалне управе и одређених министарстава.

Постојање истих прописа на нивоу Републике Српске и БиХ инспекторе доводи у дилему који пропис примјењивати, нарочито када је одређена материја различито регулисана.

11. ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА

Просвјетна инспекција врши инспекцијски надзор у областима: предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања и васпитања, високог образовања и ученичког и студентског стандарда.

У 2009. години 7 просвјетних инспектора вршило је инспекцијски надзор у 1.032 објекта контроле и то: у 61 објекту у области предшколског васпитања и образовања, 205 основних школа и 589 подручних одјељења основних школа, 89 средњих школа и 3 подручна одјељења средњих школа, 74 објекта контроле у области високог образовања и 4 објекта контроле у области ученичког стандарда и 7 објекта контроле у области студентског стандарда.

Од 15 систематизованих просвјетних инспектора попуњено је 8 радних мјеста са главним просвјетним инспектором. Овај број републичких просвјетних инспектора није довољан за вршење инспекцијског надзора. Подручна одјељења Бијељина, Источно Сарајево и Приједор немају ниједног просвјетног инспектора.

11.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

У 2009. години извршено је 995 контрола. Од укупног броја извршених контрола 275 контрола је било су неуредно. Донесена су 244 рјешења којим је наложено отклањање недостатака. Било је 7 забрана рада. Забрањен је рад високошколским установама које су обављале дјелатност високог образовања без дозволе за рад. Поднесен је један захтјев за покретање кривичног поступка и издата су 62 прекршајна налога. Поред тога инспекција је покренула 2 иницијативе за разрјешење чланова школског одбора основне школе.

Квантитавни показатељи по областима надзора у 2009. години

Р. бр.	Области надзора	Контроле		Управне мјере		Прекршајне мјере		Кривичне мјере
		Укупно	Неуредне	Превентивне/ корективне	Репресивне	Налог	Пријава	
1.	Предшколско васпит.	11	3	3		2		
2.	Основно образовање	351	91	87		16		
3.	Средње образовање	366	85	84		5		
4.	Високо образовање	255	92	68	7	39		1
5.	Ученички стандард	5	1	1				
6.	Студентски стандард	7	1	1				
	Укупно	995	273	244	7	62		1

План контрола за 2009. годину пребачен је за 14%. У односу на укупан број контрола извршено је 24% редовних контрола, 54% ванредних контрола и 22% контрола извршења рјешења. Велики број ванредних инспекцијских контрола извршен је по захтјевима установа којима су тражене провјере вјеродостојности свједочанстава и диплома стечених на приватним високошколским установама и у средњим школама ванредним завршавањем образовања и представки странака које су се односиле на незаконит рад школа и високошколских установа. Ове области су у плану рада просвјетне инспекције означене као ризичне области и због великог броја неправилности које су утврђене инспекцијским контролама. Просјечан број контрола по инспектору у 2009. години је 142 контроле, број донесених рјешења је 35, а број издатих налога је 9, што је задовољавајуће ако се узме у обзир да су контроле на неким високошколским установама трајале више дана и да је сваким рјешењем наложено више мјера. Просвјетна инспекција из одјељења Бања Лука троши пуно времена на путовање, јер врши контроле на подручју одјељења Бијељина, Источно Сарајево и Приједор.

11.1.1. Област предшколског васпитања и образовања

У области предшколског васпитања и образовања смањен је број контрола у односу на планиране, због мањег броја представки које су се односиле на незаконите радње у овој области и недостатка инспектора.

Контроле у области предшколског васпитања и образовања односиле су се на провјеру организације, обима и садржаја васпитно-образовног рада у предшколским установама, реализацију програма васпитно-образовних и других активности утврђених годишњим програмом рада, провјеру стручне спреме васпитача и сарадника и љекарски преглед радника који се баве предшколским васпитањем и образовањем.

11.1.2. Област основног образовања и васпитања

Инспекцијским прегледима у основним школама утврђене су неправилности које су се односиле на организацију васпитно-образовног рада, стручну заступљеност наставе, избор и рад органа управљања и руковођења у школи, љекарски преглед запослених радника, оптерећење ученика и распоред обавеза, оцјењивање, обављање испита, изрицање васпитно-дисциплинских мјера, оцјењивање ученика, избор и проглашење ученика генерације, организацију ученичких екскурзија и излета, вођење документације и евиденције и услове за рад школе. Просвјетна инспекција је предузела мјере да се утврђене неправилности отклоне.

Око 40 подручних одјељења основних школа која нису испуњавала услове за рад, јер нису имали адекватан школски простор, верификоване наставнике и довољан број ученика, престало је са радом 01.09.2009. године. У школској 2009/2010. години у Републици Српској наставља са радом 187 централних школа са 546 подручних одјељења.

11.1.3. Област средњег образовања и васпитања

Просвјетна инспекција је у извјештајном периоду вршила контроле у средњим школама и утврдила неправилности које су се односиле на организовање васпитно-образовног процеса, остваривање наставних планова и програма, реализацију годишњег плана и програма рада, употребу уџбеника и приручника, оптерећење ученика и распоред обавеза, норме и седмичне обавезе запослених, упис редовних и ванредних ученика, стручну заступљеност наставе, расписивање конкурса за избор наставника и сарадника, избор и рад органа управљања и руковођења у школи, провођење испита, вођење документације и евиденције, издавање школских исправа, извођење ученичких екскурзија и излета. Рјешењима је наложено да се ове неправилности отклоне, а гдје је утврђено да је учињен прекршај инспекција је издала и прекршајни налог. У контролама извршења рјешења просвјетна инспекција је утврдила да су школе отклониле већину неправилности.

11.1.4. Област високог образовања

У извјештајном периоду просвјетна инспекција је извршила контроле на свим јавним и приватним ВШУ и утврдила неправилности на већини високошколских установа. Због обављала дјелатности високог образовања без одобрења Министарства просвјете и културе (дозвола за рад) у 2009 години просвјетна инспекција је забранила рад: Високој школи за менаџмент и јавну управу Добој; Високој школи „Колеџ за економско-правне науке“ Требиње; Одјељењу у Сребреници (Одјељење Правног факултета у Универзитета Сарајево); Одјељењу у Приједору (Одјељење Независног и самосталног универзитета Привредна академија Нови Сад); Одјељењу у Новом Граду (Одјељење Универзитета за пословне студије Бања Лука). Такође, инспекција је забранила извођење студијских програма, на

првом или на другом циклусу студија, који нису лиценцирани: Универзитету за инжењеринг и менаџмент Бања Лука, извођење студијских програма Фармација и Право; Универзитету за пословне студије Бања Лука: а) рад на свим студијским програмима првог циклуса студија у трајању од четири године; б) рад на другом циклусу студија.

Поред обављања дјелатности високог образовања без дозволе за рад најчешће неправилности у раду високошколских установа су сљедеће: Високошколске установе су за одговорне наставнике и сараднике одредиле наставнике који не испуњавају законом прописане услове и који нису изабрани у звање у складу са законом. Број ангажованих наставника на појединим високошколским установама је неодговарајући у односу на број студената. На појединим високошколским установама у Републици Српској наставници су закључили уговор о раду на неодређено вријеме с пуним радним временом иако су запослени и на високошколским установама у Србији и имају „двојни радни однос“. Неки наставници су засновали радни однос са пуним радним временом на више универзитета у Републици Српској. Оптерећење наставника на појединим приватним универзитетима значајно прелази максимално дозвољено оптерећење. Поједини универзитети не реализују студијске програме из три научне области, већ реализују студијске програме из једне или двије научне области што је у супротности са Законом о високом образовању. Реализација студијских програма у неким случајевима значајно одступа од лиценцираних студијских програма, у обиму већем од 20 ECTS бодова, што подразумева обавезу поновног лиценцирања студијског програма. Иако је Закон о високом образовању прописао обавезу успостављања новог система оцјењивања – континуирано праћење студената, присуство на настави, колоквије, писмено полагање испита, већина високошколских установа не примјењује ове одредбе закона.

11.1.5. Област ученичког стандарда

Предмет контроле у домовима ученика била је организација васпитно-образовног рада, начин остваривања васпитно-образовног рада, слободних активности и других активности планираних Годишњим програмом рада, пријем ученика, изрицање васпитно-дисциплинских мјера ученицима, избор радника и васпитача итд. Контроле у ученичким домовима извршене су по захтјевима странака.

11.1.6. Област студентског стандарда

Прегледи извршени у установама студентског стандарда односили су се на провјеру услова за рад студентских дома, организацију и распоред рада, реализацију годишњег плана и програма рада, избор, именовање и мандат органа управљања и руковођења, право студената на смјештај и исхрану, вођење прописане евиденције и документације др.

Контроле су извршене по захтјевима странака.

Упоредни приказ показатеља у 2008. и 2009. години

Р. бр.	Области надзора	Укупан број контрола			Управне мјере-корективне			Број прекршајних налога		
		2008	2009	I	2008	2009	I	2008	2009	I
1.	Предшколско васпит.	20	11	55,0	4	3	75,0		2	
2.	Основно образовање	436	351	80,5	144	87	60,4	9	16	177,8
3.	Средње образовање	369	366	99,2	83	84	101,2	9	5	55,6
4.	Високо образовање	247	255	103,2	76	68	89,5	6	39	650,0
5.	Ученички стандард	5	5	100,0	2	1	50,0			
6.	Студентски стандард	3	7	233,3	2	1	50,0			
	Укупно	1.081	995	92,0	311	244	78,5	24	62	258,3

Смањење вриједности индекса укупног броја контрола у односу на исти период 2008. године је последица мањег броја инспектора који врше инспекцијски надзор.

У области предшколског и основног васпитања и образовања смањен је број контрола. На смањење броја контрола у овим областима утицао је и мањи број представки грађана, а донесено је и мање рјешења што указује на то да се стање у предшколском и основном васпитању и образовању поправило. У области средњег образовања приближно исти је број контрола и број рјешења што би могло указивати да је и стање исто. У области високог образовања било је више контрола, смањен је индекс неуредних контрола, али је дошло до повећања индекса репресивних мјера што указује на то да је стање у области високог образовања још увијек неуређено, јер неке високошколске установе почињу обављати дјелатност без дозволе за рад, или уписују студенте на студијске програме који нису лиценцирани што захтијева изрицање забрана и других репресивних мјера.

Упоредни приказ показатеља ефеката предузетих мјера у 2008. и 2009. години

Р. бр.	Показатељи	2008	2009	I _{2009/08}
1	Провјера вјеродостојности школских исправа у основном образовању			
1.1.	Број захтјева за провјеру школских исправа	3	8	266.7
1.2.	Број налога за поништење школских исправа		2	
2	Провјера вјеродостојности школских исправа у средњем образовању			
2.1.	Број захтјева за провјеру школских исправа	343	442	128.9
2.2.	Број налога за поништење школских исправа	19	81	426.3
3	Провјера вјеродостојности диплома за област високог образовања			
3.1.	Број захтјева за провјеру диплома	240	197	82.1
3.2.	Број диплома које су стечене на незаконит начин	89	4	4.5
3.3.	Број налога за поништење диплома	89	4	4.5
4.	Укупно захтјева за провјеру школских исправа	586	647	110.4
5.	Укупно налога за поништење диплома	108	87	80.6

Просвјетна инспекција је у извјештајном периоду извршила провјеру 647 школских исправа од тога 8 у основним школама, 442 у средњим школама и 197 на високошколским установама и наложила основним школама да поништи 2 свједочанства, средњим школама да поништи 81 диплому, а високошколским установама да поништи 4 дипломе, због тога што су ова лица образовање завршила на незаконит начин. У 2009. години провјерено је више школских исправа, али је издато мање налога за поништавање истих у односу на 2008. годину.

11.2. Закључак

Вршећи инспекцијски надзор у 2009. години просвјетна инспекција је утврдила да велики број високошколских установа ради без дозволе за рад. Неке лиценциране високошколске установе не испуњавају прописане организационе, кадровске, просторне, материјалне и техничке услове за рад и због тога ће приоритет Просвјетне инспекције и даље бити инспекцијски надзор над радом високошколских установа.

У средњим и основним школама утврђен је велики број неправилности код избора наставника и сарадника, избора и рада органа управљања и руковођења, уписа ученика и провођења испита. Због тога ће Просвјетна инспекција интензивирати надзор над радом средњих и основних школа.

Рад просвјетне инспекције отежава чињеница да генерално није донесен велики број подзаконских аката. У 2009. години ступио је на снагу Закон о образовању одраслих, али нису донесена подзаконска акта, тако да тренутно нити једна установа нема дозволу за

образовање одраслих, а потреба за преквалификацијом и доквалификацијом одраслих лица постоји, што може довести до незаконитог завршавања образовања и стицања диплома.

Поред вршења редовног инспекцијског надзора просвјетни инспектори су вршили и ванредан инспекцијски надзор по иницијативама установа и појединаца којима су тражене провјере вјеродостојности свједочанстава и диплома, затим заступали и свједочили на судским расправама поводом поднијетих прекршајних пријава и предузимали друге мјере и радње из своје надлежности.

На инспекцијски надзор неповољно утиче недостатак просвјетних инспектора у одјељењима у Бијељини, Источном Сарајеву и Приједору. Да би ова инспекција могла извршавати све захтјеве који јој се постављају, потребно је примити у радни однос планирани број просвјетних инспектора.

12. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА

Инспекција за заштиту од пожара врши инспекцијски надзор над спровођењем прописа и техничких норматива у погледу заштите од пожара у свим дјелатностима и у свим објектима, изграђеним и неизграђеним површинама намијењеним за становање, рад и одмор, чијом заштитом урбаног стандарда и природних вриједности обезбјеђујемо заштиту живота и материјалног наслијеђа.

Чињеница да се сигурност људи и имовине постиже инспекцијским контролама у складу са контролом поштивања законских прописа, техничких норматива, стандарда, препорука и смјерница, кроз материјалне, техничке, људске и организационе факторе, који су значајни за превентивну заштиту бројних објеката, уређаја, инсталација и технолошких процеса с најразноврснијом намјеном.

Правилником о унутрашњој организацији систематизацији радних мјеста у Републичкој управи за инспекцијске послове, систематизовано је 20 инспектора заштите од пожара. У 2009. години инспекцијски надзор је обављало 5 инспектора са главним инспектором заштите од пожара.

Подручна одјељења Добој, Источно Сарајево и Требиње, до пријема инспектора, у приоритетним инспекцијским контролама су покривали инспектори из одјељења Бијељина.

12.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Инспекцијски надзор је реализован кроз редовне контроле у складу са Планом за 2009. годину, заједничке контроле према рјешењима Министарства трговине и туризма, око утврђивања испуњености услова у погледу пословног простора, опреме, уређаја и средстава помоћу којих се обавља трговинска дјелатност а у складу са Правилником („Сл. гласник РС“ бр.84/07,90/07), искључиво трговине течним горивима, те ванредни прегледи по представкама и притужбама грађана.

Везано за допис Министарства унутрашњих послова, Центар јаве безбједности Бијељина у циљу припрема за обезбјеђење комеморативног скупа у Поточарима, општина Сребреница, извршен је инспекцијски преглед ватрогасних јединица, као и складишта експлозива на том подручју.

По акцијама су вршене инспекцијске контроле угоститељских објеката мотела и хотела на подручју Бања Луке у периоду одржавања свјетског првенства у рафтингу.

Редовне заједничке контроле вршене су у шумским управама и газдинствима, националним парковима, са инспекторима шумарства и ловства. Активности инспектора су биле усмјерене и према изворима опасности у складу са годишњим добима прољећа и љета, припреме и крчења корова за сјетву и појаве шумских пожара у шумским газдинствима и управама, објеката за прераду дрвета, фабрика и складишта боја и лакова, експлозива, запаљивих течности и гасова и других лако запаљивих објеката у којима може доћи до пожара и експлозија.

У јесењем и зимском периоду, послје годишњих одмора и почетком школске године вршене су контроле предшколских и школских установа, исправности инсталација за загријавање објеката, рада ноћних клубова и других јавних објеката, и тржних центара које користе више власника.

Инспекција је у складу са процјенама ризика и постојања високе осјетљивости на пожаре одређених категорија шума и осталих отворених комплекса, рада ноћних клубова и дискотека у циљу превентивних мјера заштите од пожара и безбједне евакуације давала саопштења за јавност путем информација за медије.

У извјештајном периоду за 2009. годину, извршено је 678 контрола (331 редовних, 347 ванредних, од којих 75 везано за испуњеност услова за обављање трговачке дјелатности и по пријавама и притужбама грађана и 272 контроле извршења рјешења).

Од 678 извршених контрола, 305 контрола је било неуредно, или 45%. Инспектори су предузели 331 управну мјеру и издали 4 прекршајна налога.

У односу на деветомјесечни извјештај према плану контрола, инспекцијски прегледи четвртог квартала били су усмјерени на субјекте који су у јесењем и зимском, периоду са већим ризиком осјетљивости на пожаре, и изражене пријаве и притужбе грађана око технички неисправних димоводних прикључака, димовода и вентилација и задимљавања у становима на вишим етажама, чиме су и завршене инспекцијске активности инспектора у 2009. години.

Структура предузетих мјера у 2009. години

Ред. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1.	Управне мјере	331	100,0
1.1.	Превентивне/корективне мјере	311	94
1.2.	Репресивне управне мјере	20	6
1.2.1.	Забрана промета робе	1	5
1.2.2.	Забрана (остале)	19	95
3.	Прекршајне мјере	4	100
3.1.	Прекршајни налози	4	100

Упоредни приказ показатеља за 2008. и 2009. годину

Ред бр.	Области надзора	Укупан број контрола			Број уредних контрола			Број управн. мјера		
		2008	2009	I	2008	2009	I	2008	2009	I
1	Услови за обављање дјел.	15	22	1.46	10	21	2.10	7	0	0.00
2	Колективно становање	10	20	2.00	4	11	2.75	6	7	1.16
3	Приведне и ванпри. дјел.	415	590	1.40	196	307	1.56	231	312	1.35
4	Шумарство и пољопривре	16	24	1.50	7	16	2.28	9	8	0.88
5	Ватрогасне јединице	23	20	0.87	15	18	1.20	8	2	0.25
6	Остало	5	2	0.40	2	0	0.00	3	2	0.66
	Укупно	484	678	1.40	234	373	1.58	264	331	1.25

12.1.1. Област услови за обављање дјелатности

Инспекцијски надзор у области услова за обављање дјелатности

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	22	100
1.1.	Редовне контроле	17	77
1.2.	Ванредне контроле	5	23
1.2.1.	Пријаве/притужбе	0	0
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	5	100
2.	Извршене контроле	22	100
2.1.	Уредне контроле	21	95
2.2.	Неуредне контроле	1	5

У току 2009. године извршене се 22 контроле испуњености услова за обављање дјелатности и у само 1 случају пронађене су неправилности. Код ватрогасних сервиса нису констатоване неправилности. Постоје услови техничке опремљености, стручне оспособљености одговорног лица и овлаштења у поступку регистрације у складу са

Правилником о посебним условима за вршење контролног испитивања апарата за гашење почетних пожара („Сл. гласник РС“ бр. 9/96).

Према допису Министарства унутрашњих послова, број предузећа за које су издата овлаштења за давање стручне оцјене о примјени прописа и стандарда и других норматива заштите од пожара у техничкој документацији и израду елабората заштите од пожара као прилога пројектној документацији за грађење објеката је 21, број предузећа овлашћених за испитивање и сервисирање ватродојавних и стабилних система за дојаву и гашење пожара је 15, а број предузећа овлашћених за контролно испитивање апарата за гашење почетних пожара (ватрогасних сервиса) је 55.

12.1.2. Област колективног становања

Инспекцијски надзор у области колективног становања

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	20	100.0
1.1.	Редовне контроле	3	15.0
1.2.	Ванредне контроле	17	85.0
1.2.1.	Пријаве/притужбе	14	70.0
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	3	15.0
2.	Извршене контроле	20	100.0
2.1.	Уредне контроле	11	55.0
2.2.1.	Уредне контроле редовне	1	5.0
2.2.2.	Уредне контроле ванредне	10	50.0
2.2.	Неуредне контроле	9	45.0
2.2.1.	Неуредне контроле редовне	2	10.0
2.2.2.	Неуредне контроле ванредне	7	35.0
3.	Управне мјере	7	100
3.1.	Отклањање неправилности	7	100

Контрола индивидуалних стамбених и стамбено-пословних објеката, извршена је код 20 субјеката, код којих је било 45% неуредних контрола, односно 7 рјешења за отклањање недостатака. Недостаци су се односили на отуђивање апарата за гашење и девастирану хидрантску мрежу, проблем контроле електричних инсталација, закрчених комуникација, и неисправних прикључака на димоводе и вентилације. Најизраженији недостаци су код објеката гдје нису формиране заједнице етажних власника, односно не постоје правна лица у субјектима контроле.

Донесена су рјешења о уклањању импровизованих остава на хоризонталним и вертикалним комуникацијама која смањују ефекат брзе евакуације („Бијели солитери“ Бијељина) и у више случајева недозвољени димоводни прикључци кроз вентилације, фасадне и стропне отворе, искључиво на основу пријава и притужби грађана. Изражен проблем представљају старији и девастирани стамбени објекти руралног подручја, са старијим и болесним лицима чије импровизоване инсталације електричне енергије и димоводи су чести узроци пожара са смртним исходом.

12.1.3. Област привредних и ванпривредних дјелатности

Инспекцијски надзор у области привредних и ванпривредних дјелатности

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	590	100.0
1.1.	Редовне контроле	292	49.5
1.2.	Ванредне контроле	298	50.5

1.2.1.	Пријаве/притужбе	50	8.5
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	248	42.0
2.	Извршене контроле	590	100.0
2.1.	Уредне контроле	307	52.0
2.1.1.	Уредне редовне контроле	52	8.8
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	255	43.2
2.2.	Неуредне контроле	282	47.8
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	239	40.5
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	43	7.3
3.	Управне мјере	311	100.0
3.1.	Отклањања неправилности	292	93.9
3.2.	Репресивне управне мјере	19	6.1
3.2.1.	Забрана остале	18	5.8
3.2.2.	Забрана промета робе	1	0.3
4.	Прекршајне мјере	4	100.0
4.1.	Издати прекршајни налози	4	100.0

У области привредних и ванпривредних дјелатности, због високог приоритета и великог броја објеката извршено је 590 контрола (292 редовна, 298 ванредних, од којих 50 по пријавама и притужбама грађана, односно 248 контрола извршења рјешења, и заједничких контрола око испуњености услова за обављање дјелатности). Од укупног броја контрола неуредних је било 48% (283). Донесена су 293 рјешења за отклањање недостатака, и 19 репресивних мјера које се односе на забрану кориштења резервоара, инсталација и опреме са запаљивим течностима, и руковања запаљивим течностима у трговинском промету на бензинским станицама. Издата су 4 прекршајна налога за правна и одговорна лица.

У овој области посебна пажња при планирању инспекцијских контрола дата објектима од посебног интереса за Републику Српску, привредним субјектима са комплексним пожарним оптерећењем и могућим условима за избијање и ширење пожара и експлозија. Ови објекти спадају у прву категорију угрожености од пожара и у саставу службе за заштиту од пожара морају имати предузетну ватрогасну јединицу, и одговарајући број радника на организовању и спровођењу мјера заштите од пожара.

Прегледом РИТЕ „Угљевик“ констатовани су недостаци и донесена рјешења око устројавања нормативних аката и израде елабората зона опасности, како би се дефинисала опрема у противексплозијској заштити, те стабилне инсталације за гашење пожара са угљендиоксидом на трансформаторима који садрже велике количине трансформаторског уља сса (60.000 l). Скидањем откривка константан проблем површинског копа рудника и издвајање сумпора који са кисеоником ствара самоупалу угља, те је неопходно стално присуство ватрогасне јединице. На свим багерима и демперима инсталиран је стабилни систем за гашење. Недостаци: оштећења на громобранској инсталацији, хидрантској мрежи, редовне контроле енергетских трансформатора. Свакодневно се мјери концентрација водоника у простору за хлађење генератора, а на постројењима за производњу водоника инсталиран је нови савремени систем детекције.

У РИТЕ „Гацко“ у поступку је формирање службе за заштиту од пожара и предузетне ватрогасне јединице, а у складу са рјешењем МУП-а и разврставања у прву категорију угрожености од пожара. Недостаци: на громобранској инсталацији, хидрантској мрежи, стабилни систем на резервоарима мазута и кабловском тунелу и блок трансформатору, постројење за производњу водоника не постоји.

У хидроелектрани ХЕ „Требишњица“ наложено је отклањање неисправности система ватродојаве, и ријешавање проблема стручне спреме одговорног лица.

У рафинеријама „Брод“ и „Модрича“ вршен је преглед у току ремонта и покретањем производње и констатовано да служба заштите од пожара прати извођење радова у складу са плановима обезбјеђења извођења радова у посебно елаборатом дефинисаним зонама опасности, и спровођење мјера заштите у складу са Планом заштите од пожара. У овим

субјектима контроле, проблем представља непостојање овлашћених сертификационих тијела за оцјену усаглашености и атестирања електричних инсталација и опреме у противексплозијској заштити (Атекс 95 и 137). Недостаци: неисправан систем за дојаву пожара, хидрантска мрежа, непостоји систем за детекцију гаса на претакалишту ТНГ-а, неисправна громобранска инсталација, радници који рукују запаљивим течностима нису стручно оспособљени, старјешина ватрогасне јединице нема одговарајућу стручну спрему. Извршеним прегледом фабрика за производњу сточне хране, паркета, опекарских производа, боја и лакова, фабрике глинице, складишта, терминала, безинских станица, електрода и шина, алата и других објекта који употребљавају или користе запаљиве течности и гасове, констатовани су недостаци у погледу изостављених периодичних прегледа инсталација и опреме, уређаја за заштиту од пожара и заштитно дјеловање, обука и сервисирања опреме за гашење пожара, усљед непостојања службе заштите од пожара и одговорних лица за спровођење и унапређење заштите, а у складу са Правилником о категоризацији.

У творници алата „Swisslion“ Требиње је у току власничка трансформација, преградња на халама у циљу промјена намјена и промјене технолошког процеса, те је наложено спровођење мјера заштите и физичко обезбјеђење постојеће имовине. Интегралне мјере заштите у промјени намјене појединих хала дефинисаће се посебним планом заштите. Због познатог стања опоравка привреде, и првих контрола, нису доношене прекршајне мјере, већ је према степену опасности у кршењу материјалних прописа наложено отклањање недостатака у примјереним временским роковима.

Неуредне контроле јавних, пословних, трговачких и занатских објеката, комуналних, складишних, објеката у школству, здравству и култури, спортских и административних објеката се односе на организовање заштите од пожара и спровођење мјера заштите у погледу одговорних лица, обука, контрола и испитивања средстава и опреме за гашење пожара, и одржавања инсталација и опреме према техничким нормативима и стандардима. Најчешће неправилности се односе на одређивање одговорних лица (склапање уговора о спровођењу мјера заштите са предузећима за вршење дјелатности заштите од пожара без извршене категоризације), обука, контролног испитивања посебно електричних инсталација.

Донесено је и 10 забрана за руковање заваљивим течностима на бензинским станицама и складиштима („Дејановић продукт“ доо Костајница, ДОО СС „Петрол“ Соколац, ДОО „Деспотовић“ Бијељина, ДОО „Петрогенек“ Шипово, ДОО „Крушик“ Бијељина – складиште алкохола, ДОО „Дрво комерц“ Љељенча, „Рафинерија Модрича“ АД Модрича) и забрана стављања у промет аутомата за истакање горива (ОЗЗ „Агројапра“ Н. Град). Остале забране се односе на забрану употребе резервоара лож уља и течног нафтног гаса за потребе загријавања објеката.

У контролама новосаграђених тржних центара („Град“ Бијељина; „ФИС“ Бијељина, Бања Лука; „Интерекс“ Бијељина, Бања Лука; „Делта макси“ Бијељина, Бања Лука; РК „Зворник“), неуредне контроле (5) су у неположеним стручним испитима одговорних лица у складу са Правилником о програму и начину полагања стручног испита радника који раде на пословима спровођења заштите од пожара.

Извршено је (8) прегледа магацина (преносни контејнери) и складишта привредног експлозива („Минекс“ доо и АД „Каменоломи“ Зворник, „Сасе“ Сребреница; АД „Рудинг“ Угљевик; „Јапра“ Нови Град, СОД „Јасентеа“ тунел Стамболчић и тунел Чемерно) у погледу техничких услова локације, потребних сагласности и техничке опремљености и заштита. Контроле су биле неуредне у (4) случаја а односиле су се на кошење растиња те провјеру отпора уземљења контејнера и громобранских инсталација складишта.

У условима рада ноћних клубова и дискотека, извршени су прегледи у Бања Луци, Бијељини, Шамцу, Модричи, Добоју и констатовани проблеми око ефикасне евакуације лица у акцидентним ситуацијама. У одређеним објектима „Мјузик хол“, „Падрино“, „Борик“, „Кантри клуб“ (Бања Лука); „Рич“, „Дионис“ (Бијељина); „Холивуд“, „Ванила“ (Модрича),

урађени су резервни излази, док је код других прегледаних објеката од стране овлашћених предузећа за спровођење мјера заштите урађена анализа дозвољеног броја лица у објекту за који је омогућена ефикасна евакуација.

12.1.4. Област шумарства и пољопривреде

Инспекцијски надзор у области шумарства и пољопривреде

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	24	100.0
1.1.	Редовне контроле	12	50.0
1.2.	Ванредне контроле	12	50.0
1.2.1.	Пријаве/Притужбе	1	4.2
1.2.2.	Контроле извршења рјешења	11	45.8
2.	Извршене контроле	24	100.0
2.1.	Уредне контроле	16	66.7
2.1.1.	Уредне редовне контроле	4	16.7
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	12	50.0
2.2.	Неуредне контроле	8	33.3
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	8	33.3
3.	Управне мјере	8	100.0
3.1.	Отклањања неправилности	8	100.0

У заједничким контролама са инспекторима шумарства и ловства извршено је 24 прегледа шумских управа, газдинстава и националних паркова. Од укупног броја контрола 34% је било неуредно (8) контрола, а донешено је 8 управних мјера. Због периода високих температура, због услова за прогресиван развој пожара извршено је 11 контрола извршења рјешења за отклањање недостатака. Инспекције су вршене у шумским газдинствима гдје инспектори нису стизали прошле године.

Извршена је и превентивна контрола санација дивљих депонија на простору Херцеговине, заједно са комуналном полицијом општина, а на основу дописа која су упућена општинама гдје су иста примјећена, а у предходним годинама су погодовала за настанак и брзо ширење пожара (Требиње, Љубиње, Невесиње, Билећа, Берковићи).

Према одабраним комплексима извршене су сљедеће контроле: национални паркови „Козара“ и „Сутјеска“, ШГ „Приједор“, ШГ „Ботин“ Невесиње, ШГ „Дрина“ Сребреница, ШГ „Мајевица“ Бијељина, ШГ „Височник“ Хан Пијесак, ШГ „Романија“ Соколац, ШГ „Бирач“ Власеница, ШГ „Панос“ Вишеград, ШГ „Маглић“ Фоча и Центар за управљање кршом „Невесиње“.

Отклањање неправилности се односило на устројавање постојећих рејонских карата шумских комуникација (3), формирања пожарних група за гашење (1), локације осматрачница и система веза са ватрогасним јединицама и другим субјектима за гашење (2), а према Програму активности о посебним мјерама заштите и спашавања шума од пожара, као и набавка неопходних средстава за гашење пожара (апарати, напртњаче, грабље, метле).

Шумске путне комуникације су проходне, и очишћене изузев у реону сјеча и радилишта.

Потребно је нагласити да су активности инспектора допринијеле знатном смањењу шумских пожара, посебно у Херцеговини гдје у извјештајном периоду није забиљежен нити један пожар на отвореном простору.

12.1.5. Област ватрогасних јединица

Инспекцијски надзор у области ватрогасних јединица

Р. бр.	Предузете мјере	2009.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	20	100.0
1.1.	Редовне контроле	6	30.0
1.2.	Ванредне контроле	14	70.0
1.2.1.	Пријаве/Притужбе	9	45.0
1.2.2.	Контрола извршења	5	25.0
2.	Извршене контроле	20	100.0
2.1.	Уредне контроле	18	90.0
2.1.1.	Уредне редовне контроле	5	25.0
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	13	65.0
2.2.	Неуредне контроле	2	10.0
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	1	5.0
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	1	5.0
3.	Управне мјере	2	100.0
3.1.	Отклањања неправилности	2	100.0

Извршено је 20 контрола професионалних територијалних ватрогасних јединица, предузетних индустријских ватрогасних јединица и ватрогасних друштава, у погледу извршених стручних обука, и техничке опремљености средствима и опремом за гашење. По акцији обезбјеђења меморијалног скупа у Поточарима (ТВЈ Бијељина, ДВЈ Јања, ПВЈ Зворник, ДВЈ Власеница, ТВЈ Милићи, ТВЈ Сребреница), и 5 контрола извршења рјешења.

Поред уобичајених проблема недостатка технике за гашење пожара из ваздуха, теренских возила за гашење шумских пожара, возила са љествама за гашење и спашавање угрожених лица са објекта виших од четири етаже (само Бања Лука), проблем сиромашнијих општина се односио и на недостатак опреме за цистерне, пнеуматика, ватрогасних цријева, апарата и напртјача.

У поступку је планирање набавке најнеопходније ватрогасне опрема према прикупљеним средствима општина за финансирања ватрогасних јединица.

12.2. Закључне напомене

Проблем кадровске попуњености инспектора заштите од пожара не обезбјеђује перманентне контроле на општина подручних одјељења Добоја, Источног Сарајева и Требиња. Према степену угрожености и анализе идентификације ризика, настојао се обезбједити надзор најсложенијих и најугроженијих привредних субјеката Републике Српске. Расположиви број инспектора и извршени број инспекцијских контрола и предузетих мјера у односу на велики број субјеката контрола, не даје реалан пресјек стања нивоа заштите од пожара, и реализације досљедне примјене закона и техничких норматива у циљу потпуне безбједности људи и материјалних добара угрожених пожаром, експлозијама и хаваријома.

Ватрогасним јединицама је повјерено вршење послова надзора, који се односе на благовременост и ефикасност ватрогасне интервенције. Надзор се односи на контролу исправности водозахвата, хидраната, апарата за гашење, одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима и на таванима стамбених објеката, и осталих мјеста на којима представљају опасност, и проходност пожарних путева, забране кориштења отвореног пламена и пушења на пожарно угроженим мјестима. Ватрогасне јединице сачињавају записнике и достављају Инспекцији заштите од пожара, да предузме активности надзора и доношење управних мјера, за власнике и кориснике који не изврше констатоване неправилности. Ове активности ватрогасних јединица знатно доприносе броју

контрола и спровођењу мјера заштите од пожара, а организују се да неугрожавају спремност јединице за интервенцију.

Већина општина није донијела Општинске планове заштите од пожара, као ни списак предузећа привредних и ванпривредних дјелатности која су обавезна донијети своје Планове заштите или Оперативно техничке планове гашења, што уз неизвршену категоризацију ствара проблем организовања и спровођења мјера заштите од пожара.

У поступку приватизације, промјена власничке структуре, опоравка појединих технолошких капацитета, и издавањем рјешења о промјени дјелатности без пројектне документације и елабората заштите, знатно се нарушава архитектонски пожарни инжињеринг, концепција објекта и постојеће интегралне мјере заштите.

Код јавних објеката (библиотеке, биоскопи, музеји, вртићи, бање, позоришта, школе и други), изражен је проблем школске спремне одговорног лица који мора бити IX степена сложености одговарајуће техничке струке. Како у већини ових објеката нема радника са техничком струком, морају се систематизовати нова радна мјеста, или склапати уговор са предузећима регистрованим за ту дјелатност.

У инспекцијском надзору области „услова за обављање дјелатности“ изражен је проблем спровођења мјера заштите од пожара у субјектима контрола, а која се обављају на основу склопљених уговора са овлашћеним установама и предузећима регистрованих на основу овлаштења Министарства унутрашњих послова, а нису у складу са Законом о заштити од пожара и Правилником о основама, мјерилима и условима за развртавање предузећа и других правних лица, државних органа и предузетника у одговарајуће категорије угрожености од пожара.

Изостале су активности одговорних лица, да у вези спровођења и унапређења заштите од пожара полагају стручни испит у складу са Законом а према Правилнику о програму и начину полагања стручног испита радника који раде на пословима спровођења заштите од пожара.

Опрема и инсталације које се уграђују у зонама опасности (опрема у противексплозијској заштити), прије пуштања на тржиште и уградње мора проћи процедуру оцјене усаглашености, и саобразности од овлашћених акредитованих правних лица која врше сертификацију, а на основу извјештаја о испитивању уграђене опреме од стране овлашћених акредитованих лабораторија, које нису формиране.

Контрола изведених инсталација у зонама опасности представља проблем инспекцијским органима, у контроли усклађености производа и уграђене опреме са захтјевима техничких прописа, у циљу осигурања високог нива заштите и сигурности лица у опасним технолошким процесима.

IV ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ

1.1. Увођењем Инспекцијског информационог система Републике Српске (IMS) од почетка 2010. године, Инспекторат Републике Српске је обезбједио материјалне, кадровске и друге претпоставке за даљњи развој Инспекцијског система у Републици Српској у смислу:

- доношења новог Закона о инспекцијама у Републици Српској,
- стандардизације инспекцијског надзора увођењем система квалитета према ISO стандардима,
- континуиране обуке инспектора у Републици Српској и
- даље афирмације Инспекцијског система Републике Српске на међународном плану.

1.2. Доношењем Закључка Владе Републике Српске о формализацији укључивања Инспектората Републике Српске у развој регулативе у Републици Српској, створене су и формалне претпоставке да Инспекторат Републике Српске својим активностима још више утиче на регулаторну реформу у Републици Српској.

1.3. Инспекторат Републике Српске ће и даље учествовати са другим релевантним факторима на нивоу Републике Српске и БиХ у стварању системских услова за ефикасније одвијање појединих дјелатности учествовањем у стварању претпоставки:

- за елиминисање нецаринских баријера за извоз из Републике Српске, односно БиХ и за преузимање добре европске и свјетске праксе, али примјерено условима у којима функционише Република Српска и БиХ, у области спољнотрговинског промета,
- за свеобухватнији и комплекснији надзор у области хране,
- за ефикаснију заштиту потрошача, лојалне конкуренције и фискалне дисциплине,
- за интегрисани приступ инспекцијског надзора у области запошљавања, радних односа и заштите на раду,
- за програмски приступ рјешавању, у дугом временском периоду, нагомиланих проблема у области урбанизма, грађења, заштите животне средине, заштите здравља становништва, заштите здравља животиња, заштите од пожара, просвјете, културе, спорта и др.,
- за ефикаснији рад, развој и инспекцијски надзор у великим техничким и саобраћајним системима и у области заштите и коришћења пољопривредног земљишта, шума и вода итд.